

STUDIU COMPARATIV AL LEGISLAȚIEI ÎN MATERIE DE COMERȚ EXTERIOR

(conform situației la 01.07.2008)

Viorel Chivriga, expert IDIS Viitorul

ELABORAT DE CĂTRE IDIS VIITORUL. STUDIUL PREZENT A FOST SOLICITAT DE CĂTRE MEMBRII COALIȚIEI PENTRU DEZVOLTARE ECONOMICĂ RURALĂ (CDER) ÎN CADRUL PROIECTULUI „CAMPANIE DE ADVOCACY ÎN SUSȚINEREA EXPORTATORILOR MOLDOVENI DE PRODUSE AGRICOLE”, FINANȚAT DE CĂTRE FUNDAȚIA SOROS - MOLDOVA ȘI AGENȚIA SUEDEZĂ PENTRU DEZVOLTARE INTERNAȚIONALĂ (SIDA).

Cuprins:

1. COMERȚUL EXTERIOR AL REPUBLICII MOLDOVA.....	8
1.1. Tendințele recente în comerțul exterior al Republicii Moldova.....	8
1.2. Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe a R. Moldova.....	14
1.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe a R. Moldova.....	21
1.4. Procedurile de import și export.....	29
1.4.1. Drepturile de import și drepturile de export.....	29
1.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe.....	33
1.4.3. Reglementări la exportul și importul unor produse agricole.....	35
2. Comerțul exterior al României.....	37
2.1. Tendințele recente în comerțul exterior al României.....	37
2.2. Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe al României.....	41
2.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe al României.....	42
2.4. Procedurile de import și export.....	43
2.4.1. Drepturile de import și drepturile de export.....	47
2.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe.....	51
3. Comerțul exterior al Federației Ruse.....	52
3.1. Tendințele recente în comerțul exterior al Federației Ruse.....	52
3.2. Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe al Federației Ruse.....	57
3.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe al Federației Ruse.....	59
3.4. Procedurile de import și export.....	60
3.4.1. Drepturile de import și drepturile de export.....	60
3.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe.....	63
4. Comerțul exterior al Ucrainei.....	68
4.1. Tendințele recente în comerțul exterior al Ucrainei.....	68
4.2. Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe al Ucrainei.....	72
4.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe al Ucrainei.....	73
4.4. Procedurile de import și export.....	74
4.4.1. Drepturile de import și drepturile de export.....	74
4.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe.....	76
Concluzii.....	78
Recomandări.....	80
Anexe.....	81
Bibliografie.....	89

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Chivriga, Viorel

Studiu comparativ al legislației în materie de comerț exterior (conform situației la 01.07.2008)/Viorel Chivriga; Inst. Pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”. – Ch: IDIS „Viitorul”, 2008 (“Adriga-Vis SRL.”) – 92p.

Bibliogr.p.: 60 ex.

ISBN 978-9975-9553-9-3

347.7

S 93

Sumar executiv

Studiul comparativ în materie de comerț exterior a fost realizat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” la comanda Coaliției pentru Dezvoltare Economică Rurală (CDER) în cadrul proiectului „Campanie de advocacy în susținerea exportatorilor moldoveni de produse agricole”, finanțat de Fundația Soros – Moldova și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională (SIDA). Elaborarea studiului curent constituie o activitate menită să continue seria de cercetări și activități realizate de Coaliția pentru Dezvoltare Economică Rurală (CDER) în scopul facilitării exporturilor de produse agroalimentare din Republica Moldova.

În anii 2003–2005, experții Coaliției pentru Dezvoltare Economică Rurală au realizat 4 studii legislative axate pe cercetarea posibilităților de reducere a efectelor negative ale formalităților de perfectare a actelor de export în tranzacțiile economice externe cu produse agricole ușor alterabile și pe studierea efectelor produse în anii 2004–2005 de prevederile hotărârii de Guvern cu numărul 834 din 26 iulie 2004. Coaliția pentru Dezvoltare Economică Rurală a promovat propunerile pentru înlăturarea deficiențelor și lacunelor din politicile comerciale, fiscale și agricole identificate în studiile realizate. Ca rezultat, Guvernul central a preluat recomandările CDER, care au fost incluse în documentele de politici de bază ale Guvernului: Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei pentru anii 2004 – 2006, Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015, Strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada anilor 2006–2015, etc.

Cu toate acestea, în prezent mai persistă o serie de constrângeri, disfuncționalități și obstacolele de orice ordin (normativ, organizațional, informativ, etc.), care limitează tranzacțiile comerciale de export cu produse agricole. De asemenea, mai sunt în vigoare prevederi legislative, care complică activitățile exportatorilor. De exemplu, procedurile de export sunt birocratizate excesiv printr-o serie de formalități, care în cele mai multe cazuri se contrazic sau chiar se suprapun, i-ar timpul preconizat pentru perfectarea declarației vamale și controlul vamal în unele cazuri depășește fluxul tehnologic a unui șir de culturi agricole perisabile. La fel, nu pot neglijate și plățile oficiale și neoficiale foarte mari achitate de exportatori. Cercetarea realizată de autori a avut ca obiectiv principal studierea evoluțiilor curente în comerțul exterior al Republicii Moldova și a principalilor parteneri comerciali ai statului nostru, a relațiilor comerciale bilaterale, a cadrului juridic intern și extern a fiecărui stat, Moldova, România, Federația Rusă și Ucraina, și propunerea unor recomandări practice pentru instituțiile de stat abilitate cu reglementarea comerțului exterior și pe de altă parte a unor propuneri de modificare a legislației și a cadrului normativ, care reglementează tranzacțiile economice externe cu produse agricole perisabile.

Volumul total al comerțului internațional al Moldovei, în anul 2007, a crescut cu 34,4% față de anul 2006, însumând 5.031,5 milioane USD. Exportul a înregistrat o creștere de 28%, iar importul o majorare de 37%. Exportul R. Moldova, în anul 2007, a fost de 1.341,7 milioane USD, cu 290,1 milioane USD mai mare decât în anul precedent, când a constituit 1.051,6 milioane USD. Importul Moldovei realizat în anul 2007, a fost de 3.698,8 milioane USD, cu 1.005,7 milioane USD mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 2.693,1 milioane USD.

Evoluția importului R. Moldova comparativ cu creșterea exportului a determinat înregistrarea, la sfârșitul anului 2007, a unui deficit comercial de 2.348,07 milioane USD, cu 706,5 milioane USD mai mare decât în anul 2006, când a constituit 1.641,56 milioane USD. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit în anul 2007 – 36,4%, ceea ce reprezintă cel mai mic nivel înregistrat în comerțul R. Moldova în istoria sa. Ritmurile de creștere a exporturilor și importurilor în comerțul exterior al R. Moldova au fost superioare celor înregistrate în comerțul exterior al principalilor parteneri comerciali ai Republicii Moldova, România, Federația Rusă și Ucraina. Fapt explicabil, prin revenirea la normalitate a fluxurilor comerciale realizate de agenții economici din Republica Moldova după șocurile externe și interne din anii 2005–2007, dar și prin volumul total al comerțului internațional net superior realizat de statele partenere, fiecare în parte.

Conform datelor Centrului Român pentru Promovarea Comerțului, volumul total al comerțului Internațional al României, în anul 2007, a crescut cu 20,7% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 13,7%, iar importul o majorare de 25,2%. Exportul FOB al României, în anul 2007, a fost de 29.401,8 milioane euro, cu 3.551,3 milioane euro mai mare decât în anul precedent, când s-a cifrat la 25.850,5 milioane euro. Importul CIF al României realizat în anul 2007, a fost de 50.992,6 milioane euro, cu 10.246,8 milioane euro mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 40.745,8 milioane euro. Exportul și importul României se desfășoară în cea mai mare parte cu statele europene în proporție de 88,9% și respectiv 88,6%. În ultimii cinci ani, volumul total al comerțului Internațional dintre Moldova și România a crescut constant. În anul 2007, acesta a înregistrat 660.265,5 mii USD, nivel superior cu 31,7% celui înregistrat în anul 2006 (501.510,8 mii USD). Această creștere senzațională a avut loc în pofida faptului, că România a denunțat Acordul de liber schimb.

Volumul total al comerțului internațional cu bunuri al Rusiei, în anul 2007, a crescut cu 23,4% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 16,9%, iar importul o creștere de 35,4%. Exportul Rusiei, în anul 2007, a fost de 355,2 miliarde USD, cu 46 miliarde USD mai mare decât în anul precedent, când s-a cifrat la 303,9 miliarde USD. Importul Rusiei realizat în anul 2007, a fost de 223,1 miliarde USD, cu 58,4 miliarde USD mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 164,7 miliarde USD. Structura geografică a comerțului exterior al Federației Ruse este puternic diversificată, datorită poziției sale geografice (este situată pe două continente, Europa și Asia) și existenței frontierelor comune cu 14 state. De asemenea, un impact pozitiv stimulator asupra schimburilor comerciale externe este exercitat de infrastructura dezvoltată de transport, maritimă, fluvială și terestră a Rusiei și de resursele naturale imense ale acestei țări. Ultimele evoluții din relațiile comerciale externe dintre R. Moldova și Rusia, inspiră un optimism moderat. Odată cu ridicarea interdicțiilor la exportul produselor vegetale și animale, băuturilor alcoolice, se atestă o creștere lentă a livrărilor de mărfuri moldovenești pe piața rusească, în condițiile unei concurențe acerbe a companiilor, care au preluat și au ocupat nișele libere, deținute anterior de firmele moldovenești și georgiene. Importurile de produse agroalimentare din Rusia sunt specifice. Un paradox sunt importurile de animale vii și produse animale, care în anii 2005 și 2006 au fost în ascensiune alertă, datorită majorării tranzacțiilor cu lapte și produse lactate; ouă; miere naturală. Acestea au crescut anume în perioada instituirii embargoului la exportul produselor animale în Federația Rusă. Concomitent, în comerțul cu produse vegetale, din anul 2004 s-a conturat o situație, care atestă pierderea pozițiilor considerate tradiționale pe piața rusească pentru producția pomicolă, viticolă și legumicolă din R. Moldova.

Volumul total al comerțului internațional cu bunuri al Ucrainei, în anul 2007, a crescut cu 31,8% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 28,4%, iar importul o creștere de 34,7%. Exportul cu bunuri al Ucrainei, în anul 2007, a fost de 49.296,06 milioane USD, cu 10.928,1 milioane USD mai mare decât în anul precedent, când s-a cifrat la 38.368,0 milioane USD. Importul Ucrainei realizat în anul 2007, a fost de 60.618,0 milioane USD, cu 15.579,4 milioane USD mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 45.038,6 milioane USD. Structura geografică a comerțului exterior al Ucrainei este echilibrat dezvoltată, cu importuri și exporturi diversificate pe grupe de produse. În anul 2007, numai 38% din exporturi și 43% din importurile ucrainenești au fost realizate cu statele din CSI. Ucraina, tradițional ocupă un loc important în rândul statelor partenere ale Republicii Moldova în derularea tranzacțiilor comerciale internaționale. Deficitul comercial în schimburile comerciale ale R. Moldovei cu statul vecin este profund negativ. Însă, în ultimii ani, se atestă o stabilizare a acestui indicator, manifestată printr-o creștere anuală a deficitului comercial de până la 10 milioane USD, în condițiile în care în anii 2003–2004, creșterea anuală a deficitului comercial în comerțul cu bunuri depășea 100 milioane USD. Ameliorarea situației datorează în mare măsură majorării ritmurilor de creștere a exporturilor moldovenești și parțial diminuării importurilor unor grupe de mărfuri (piei brute, piei tăbăcite; blănuri și produse din acestea; produse chimice).

Republica Moldova în schimburile comerciale bilaterale cu statele menționate dispune de un sold negativ al balanței comerciale. Simultan, în structura exporturilor predomină mărfurile din secțiunile produselor agroalimentare, care simultan sunt în creștere și în structura importurilor moldovenești. Această tendință denotă faptul, că producătorii agricoli locali își pierd pozițiile deținute anterior pe piața produselor agroalimentare din Republica Moldova. Cu alte cuvinte, Republica Moldova, se transformă lent într-un stat importator net de produse vegetale, animale și agroindustriale.

R. Moldova este parte a mai multor tratate, acorduri și altor înțelegeri internaționale cu caracter economic, prin aderarea la care, sa creat cadrul juridic necesar dezvoltării schimburilor comerciale cu statele lumii, precum și cu organizațiile economice internaționale și regionale. În prezent, Republica Moldova este membră a Organizației Mondiale a Comerțului și a Organizației Mondiale a Vămirilor. De la 1 ianuarie 2006, Republica Moldova beneficiază de noul sistem generalizat de preferințe (GSP+) acordat de Uniunea Europeană (Regulamentul UE nr. 980/2005 din 27 iunie 2005 privind aplicarea sistemului preferințelor tarifare generalizate). În anul 2008, Republica Moldova a obținut un acces și mai sporit la piața UE în baza ATP (Preferințele Comerciale Autonome). Semnarea acordului ATP este un avantaj comercial de care beneficiază Republica Moldova în baza sistemului GSP plus cu extinderea facilităților de liber schimb asupra unor produse importante pentru economia Republicii Moldova, cum ar fi băuturile alcoolice, o serie de produse agricole, zahărul etc. De asemenea, în 2006, Republica Moldova, de rând cu alte nouă țări din Europa, a semnat un nou acord de comerț liber pentru Europa Centrală (CEFTA)¹. Acordul CEFTA–2006 prevede un grad extins de liberalizare, în special a comerțului cu produse industriale, mecanisme transparente de aplicare a măsurilor de protecție comercială și instituirea unui mecanism propriu de soluționare a litigiilor comerciale sau utilizarea instrumentului OMC.

¹ Legea nr. 120-XVI din 04.05.2007 pentru ratificarea Acordului de amendare și aderare la Acordul Central European de Comerț Liber (CEFTA). Monitorul Oficial nr. 70-73/330 din 25.05.2007.

În anul 2007, Republica Moldova avea semnate 35 de acorduri bilaterale privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor². Pe de alt parte, cadrul juridic special de reglementare și de promovare a comerțului exterior al Republicii Moldova include 38 de acorduri bilaterale privind colaborarea comercial-economică și 16 acorduri de comerț liber în cadrul CSI și Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud – Est³. În cercetarea curentă sunt trecute în revistă principalele Acorduri, Tratatate, Convenții cu caracter economic, la care R. Moldova este parte. De asemenea sunt enumerate și acordurile, memorandumurile, convențiile, tratatele și diverse protocoale, care prevăd colaborarea în diverse aspecte din domeniul economic semnate cu România, Federația Rusă și Ucraina.

Însă în pofida faptului, că cadrul juridic extern al relațiilor economice externe a R. Moldova este unul avansat există și probleme, care diminuează avantajele, care pot fi obținute în urma exploatării grijului a facilităților oferite de acesta. În primul rând, ne referim la necunoașterea de către publicul larg (agenții economici, dar și de funcționarii publici) a existenței și conținutului tratatelor, acordurilor și altor înțelegeri internaționale la care Moldova este parte. În al doilea rând, există discrepanțe mari între actele internaționale și cele interne. Și în final, pot fi remarcate deficiențe legate de procesul de negociere, dar și cel de aplicare a prevederilor actelor semnate de către R. Moldova.

Ca exemplu, în prezent, după ridicarea interdicțiilor la importurile moldovenești de produse animale, vegetale și alcoolice, autoritățile rusești au agreeat cu dreptul de export a cărnii de bovine și ovine, numai patru întreprinderi exportatoare din Republica Moldova: Navelina SRL (or. Chișinău), Mistor – Bras SRL (r-nul Călăraș, s. Nișcani), Tehnostel Kar (r-nul Hănțești), Antadro SRL (r-nul Florești). Totodată, rămân în vigoare restricții și interdicții la importul unor produse animaliere: carnea și organele comestibile de bovină (cu excepția producției livrate de întreprinderile agreeate de autoritățile rusești), porcine, de cal (cabalină), ovine și pasare⁴, carnea și organele comestibile de cal (cabalină), conform, restricția temporară cu începere de la 11.06.07 la exportul cărnii de bovină, exportată de Navelina SRL (or. Orhei)⁵, interdicția la producția fabricată de Fabrica de Brânzeturi din Soroca, cu începere de la 12.07.07⁶.

La fel, potrivit informației “Rospotrebnadzor” – ului, după ridicarea interdicțiilor la importurile de vinuri, numărul de întreprinderi moldovenești, care au obținut autorizație să prezinte mostre de produse fabricate la expertiza sanitaro-epidemiologică, a ajuns la 33, dar de-facto își livrează produsele doar 26 de întreprinderi vinicole⁷ din cele peste o sută, care activează în RM.

Comerțul extern al Moldovei este reglementat de un număr impunător de acte normative și legislative aprobate pe parcursul ultimelor două decenii. Acestea reglementează diferite domenii și aspecte ale comerțului exterior. Din actele de bază sau cu caracter comun,

2 Acorduri semnate cu Austria, Republica Albania, Azerbaidjan, Belgia, Belarus, Marea Britanie și Irlanda de Nord, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cehia, China, Croația, Republica Elenă, Elveția, Republica Franceză, Federația Rusă, Finlanda, Georgia, Germania, Israel, Italia, Kuwait, Kîrgîstan, Letonia, Lituania, Olanda / Țările de Jos, Polonia, România, Spania, Slovenia, Serbia și Muntenegru, Statele Unite ale Americii, Tadjikistan, Turcia, Ucraina, Ungaria, Uzbekistan.

Acorduri semnate cu Republica Armenia, Republica Albania, Republica Azerbaidjan, Republica Belarus, Bosnia și Herțegovina, Republica Bulgaria, Republica Croația, Federația Rusă, Georgia, Republica Kazahstan, Republicii Kîrgîzstan, Republica Macedonia, România, Serbia și Muntenegru, Ucraina și Uzbekistan

3 Acorduri semnate cu Republica Armenia, Republica Albania, Republica Azerbaidjan, Republica Belarus, Bosnia și Herțegovina, Republica Bulgaria, Republica Croația, Federația Rusă, Georgia, Republica Kazahstan, Republicii Kîrgîzstan, Republica Macedonia, România, Serbia și Muntenegru, Ucraina și Uzbekistan.

4 Dispoziția serviciului veterinar de stat a FR - FC-EH-2\2089 din 15.04.05.

5 Dispoziția serviciului veterinar de stat a FR - FC-FK-2\5660 din 14.06.07.

6 Dispoziția serviciului veterinar de stat a FR - FC-EH-2\6671 din 10.07.07.

7 <http://www.vinmoldova.md/rom/news/16117/>

fac parte Codurile civil, vamal și fiscal, Legea reglementării de stat a activității comerciale externe, Legea cu privire la tariful vamal. Simultan cu legile de bază au fost elaborate și adoptate legile necesare certificării produselor comercializate în comerțul exterior. Pentru majoritatea legilor în vigoare este caracteristic faptul, că acestea au fost elaborate până-n anul 2000 și în procesul de elaborare a acestora nu a fost efectuată expertiză juridică, anticorupție, economică, financiară, științifică, ecologică și de alt gen, inclusiv în ce privește compatibilitatea cu legislația comunitară, în funcție de tipul raporturilor sociale reglementate, precum și o expertiză lingvistică, așa cum prevede Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative.

În prezent, în paralel cu actele legislative sunt în vigoare un număr impresionant de acte normative aprobate de către Guvern și de către organele centrale de specialitate ale statului (ministere și alte autorități administrative centrale). Însă aprobarea și intrarea în vigoare a acestora nu presupune și obținerea unor rezultate cantitative și calitative în comerțul exterior pe potriva numărului de legi, hotărâri de Guvern sau alte acte emise de ministere și alte autorități administrative centrale. O bună parte din acestea sunt abrogate, în lipsa unui impact asupra domeniului de reglementare. Altele în schimb au avut un impact distructiv asupra agenților economici ce efectuează tranzacții comerciale externe și asupra unor sectoare întregi din economia națională. Un exemplu clasic în acest sens prezintă prevederile Hotărârii Guvernului nr. 834 din 26.07.2004 privind unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului de cereale și produse cerealiere, în vigoare în perioada anilor 2004–2006⁸.

În studiul curent, autorii acordă o atenție sporită prevederilor mai multor acte normative în vigoare: Codului Vamal, Hotărârii Guvernului nr. 1288 din 09.11.2006 cu privire la aprobarea Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015⁹ și respectiv Hotărârii Guvernului nr. 282 din 11.03.2008 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008–2015)¹⁰, Hotărârii Guvernului nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declararea valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova, Ordinului Serviciului Vamal nr. 276–O din 24.10.2002 cu privire la perfectarea actelor vamale la vămuirea mărfurilor provenite din tranzacțiile economice externe, Ordinului IFPS nr.188 din 17.11.2005. Totodată, sunt supuse analizei prevederile mai multor acte normative cu reglementări similare în vigoare în România, Federația Rusă și Ucraina, cu scopul transferului pozitiv de informație și practică. Reglementările respective se referă în mod special la procedurile de import și export.

8 Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 123-124/990 din 27.07.2004.

9 Monitorul Oficial nr. 181-183/1391 din 24.11.2006.

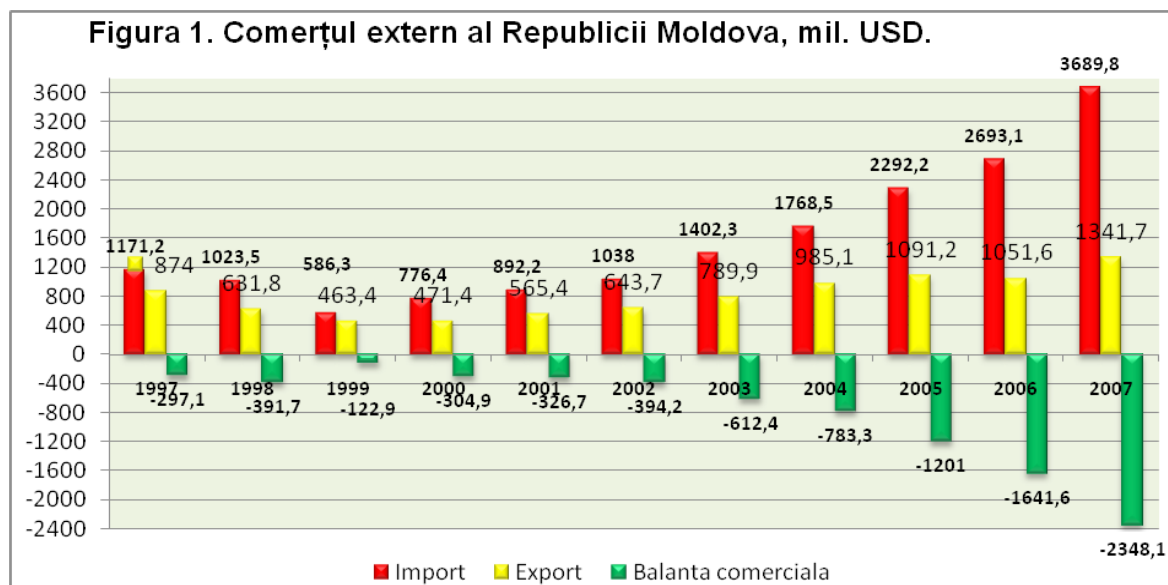
10 Monitorul Oficial nr. 57-60/362 din 21.03.2008.

Capitolul 1. Comerțul exterior al Republicii Moldova

1.1. Tendințele recente în comerțul exterior al Republicii Moldova

Volumul total al comerțului internațional al Moldovei, în anul 2007, a crescut cu 34,4% față de anul 2006, însumând 5031,5 milioane USD. Exportul a înregistrat o creștere de 28%, iar importul o majorare de 37%. Exportul R. Moldova, în anul 2007, a fost de 1.341,7 milioane USD, cu 290,1 milioane USD mai mare decât în anul precedent, când s-a cifrat la 1.051,6 milioane USD. Importul Moldovei realizat în anul 2007, a fost de 3.689,8 milioane USD, cu 1.005,7 milioane USD mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 2.693,1 milioane USD.

Evoluția importului R. Moldova comparativ cu creșterea exportului a determinat înregistrarea, la sfârșitul anului 2007, a unui deficit comercial de 2.348,07 milioane USD, cu 706,5 milioane USD mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 1.641,56 milioane USD. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit în anul 2007 – 36,4%, cea ce reprezintă cel mai mic nivel înregistrat în comerțul R. Moldova.

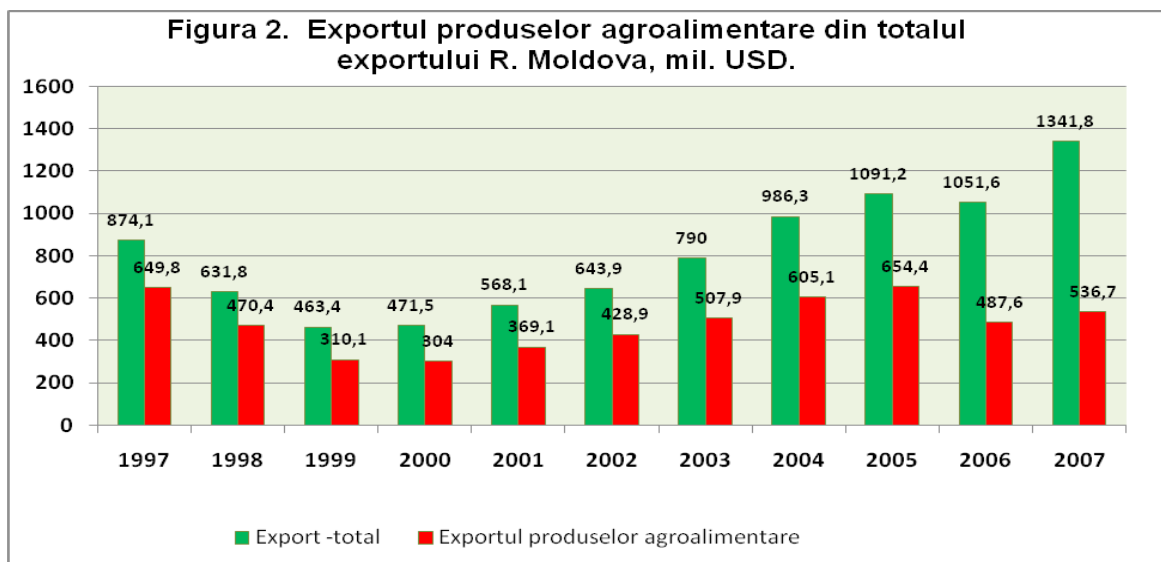

Ponderea principalelor secțiuni SA la export, %:

- Materiale textile și articole din aceste materiale – 20,6% în anul 2007 (21,7% în 2006).
- Produse alimentare, băuturi și tutun – 20,6% în anul 2007 (26,3% în 2006).
- Produse vegetale – 12,1% în anul 2007 (13,0% în 2006).
- Metale comune și articole din metale comune – 8,2% în anul 2007 (7,2% în 2006).
- Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduș sunetul și imaginile – 6,8% în anul 2007 (5,1% în 2006).
- Produse minerale – 4,3% în anul 2007 (2,6% în 2006).
- Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale – 4,1% în anul 2007 (3,3% în 2006).
- Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare – 3,8% în anul 2007 (3,1% în 2006).
- Încălțăminte, pălării, umbrele și articole din acestea – 2,9% în anul 2007 (3,0% în 2006).

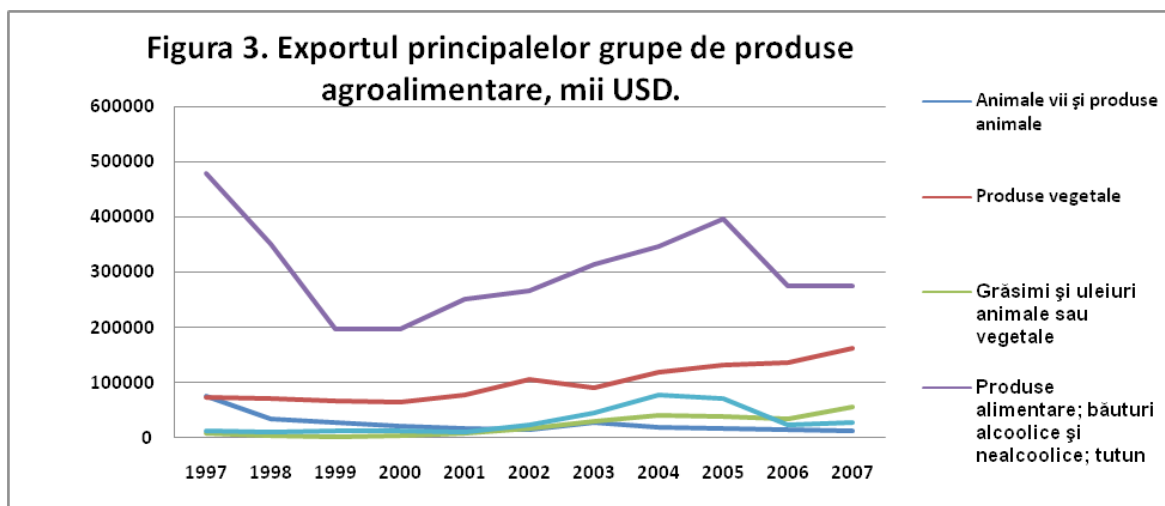
Ponderea principalelor secțiuni SA la import, %:

- Produse minerale – 21,4% în anul 2007 (24,6% în 2006).
- Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reproduc sunetul și imaginile – 14,8% în anul 2007 (14,1% în 2006).
- Metale comune și articole din metale comune – 9,1% în anul 2007 (8,1% în 2006).
- Produse chimice – 8,6% în anul 2007 (8,3% în 2006).
- Mijloace și materiale de transport – 7,8% în anul 2007 (6,0% în 2006).
- Materiale textile și articole din aceste materiale – 6,8% în anul 2007 (7,7% în 2006).
- Produse alimentare, băuturi și tutun – 6,4% în anul 2007 (6,7% în 2006).
- Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea – 6,1% în anul 2007 (6,3% în 2006).
- Produse vegetale – 4,1% în anul 2007 (2,7% în 2006).
- Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare – 2,8% în anul 2007 (3,0% în 2006).
- Pastă de lemn, hârtie, carton și articole din acestea – 2,7% în anul 2007 (2,8% în 2006).

În anul 2007, majorarea livrărilor către România (+35,8%), Federația Rusă (+27,9%), Ucraina (+30,4%), Germania (de 1,7 ori), Italia (+20,0%), Kazahstan (de 1,9 ori), Austria (de 2,3 ori), Bulgaria (de 1,9 ori), Polonia (+23,3%), Elveția (de 1,6 ori), Belarus (+10,8%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (+24,8%), Turcia (+12,7%), etc. a contribuit la creșterea exporturilor respectiv cu 5,3%, 4,8%, 3,7%, 3,3%, 2,2%, 2,0%, 1,7%, 1,3%, 0,9%, 0,8%, 0,8%, 0,6%, 0,3%¹¹.

¹¹ Datele Biroului Național de Statistică.

România a pierdut prima poziție din lista principalilor parteneri comerciali ai Moldovei în derularea exporturilor în dispută cu concurența tradițională, Federația Rusă. Atât Federația Rusă, cât și Republica Belarus, și-au reocupat pozițiile din acest top, majorând importurile de mărfuri până la 232.7 milioane dolari USA și respectiv 82 milioane dolari USA, ceea ce constituie o creștere cu 127,9% și 110,8% corespunzător față de perioada similară a anului trecut. Pe termen scurt și mediu, creșterea exporturilor în Federația Rusă va deveni mai accentuată, fiind favorizată de reluarea exporturilor de băuturi alcoolice, în mare măsură a celor neîmbuteliate și de majorarea exporturilor agricole.

O creștere semnificativă a exporturilor în anul 2007 poate fi remarcată și în tranzacțiile comerciale de export realizate de agenții economici din Moldova cu partenerii din Germania și Kazahstan, unde exporturile au înregistrat valori de 1,7 și respectiv de 1,9 ori mai mari comparativ cu perioada similară a anului trecut. Din grupurile de mărfuri exportate de agenții economici din Republica Moldova, ponderea cea mai mare au avut-o materialele textile, produsele alimentare, băuturile, tutunul, produsele vegetale, metalele comune, mașinile și aparatele, echipamentele electrice, aparatele de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile, grăsimile și uleiurile animale sau vegetale.

În anul 2007, din produsele agricole exportate, o pondere mai mare a revenit următoarelor poziții: miez de nucă (codul mărfii – 080232000), exportate preponderent în Austria, Franța, Grecia și Germania, struguri proaspeți (codul mărfii 080610902), exportate în Ucraina, mere proaspete (codul mărfii – 080810903), exportate preponderent în Belarus și în Federația Rusă, grâu alimentar (codul mărfii – 100190990), exportat în Elveția, porumb (codul mărfii – 100510110), exportat în Belarus, semințe de rapiță (codul mărfii – 120590900), exportate în SUA, semințe de floarea soarelui (codul mărfii – 120600900), exportate în Elveția și România, mazărea, exportată în Federația Rusă și tutunul (codul mărfii – 240110601 – 240110609), exportat în Belarus, Federația Rusă, Ucraina și Slovacia.

Tabelul 1. Principalii parteneri comerciali în derularea exporturilor, 2007.

	Mil. dolari SUA	În % față de 2006.
Rusia	232.7	127,9
România	211.2	135,8
Ucraina	167.9	130,4
Italia	140.2	120
Germania	86.3	De 1,7 ori
Belarus	82	110,8
Kazahstan	45.5	De 1,9 ori
Polonia	48.3	123,3
Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord	34.1	124,8

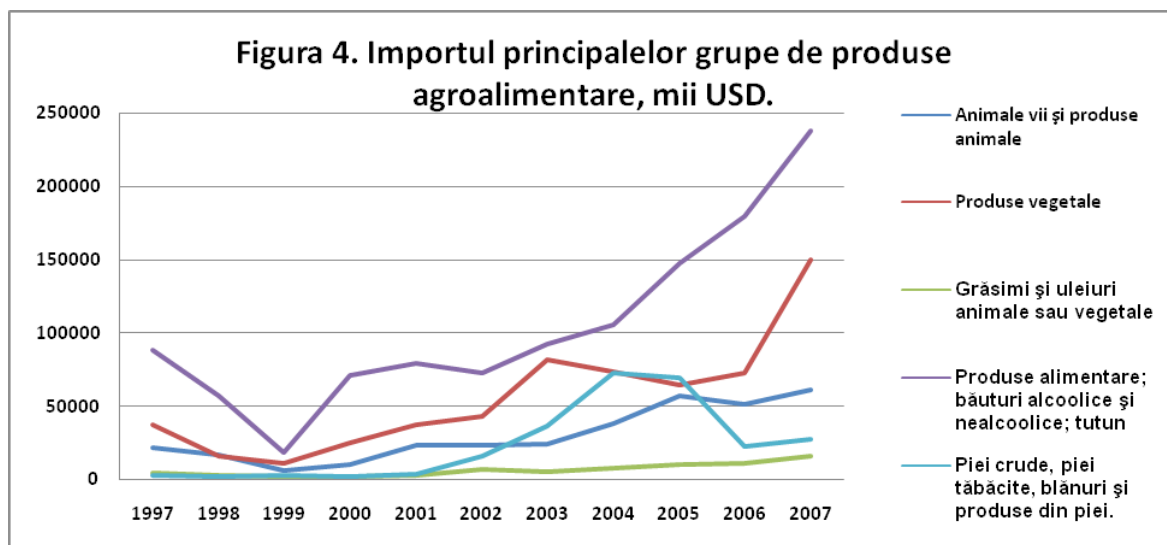
Totodată, un volum esențial în structura exporturilor produselor agroalimentare este constituit din produsele, care corespund următoarelor poziții: sucuri de mere (codul mărfii – 200971990 – 200979990), exportate preponderent în Kazahstan, Austria, Germania, Polonia, Austria și Germania, vinuri spumante (codul mărfii – 220410192), exportate în Ucraina, vin alb (codul mărfii – 220421791), exportat preponderent în Belarus, Kazahstan, România și Ucraina, vinuri roșii (codul mărfii – 220421801), exportate preponderent în Kazahstan, Polonia și Ucraina, vinuri – materie primă (codul mărfii – 220429651 – 220429751 – 220429941), exportate în Belarus și țigări cu filtru (codul mărfii – 240220901), exportate în SUA.

Tabelul 2. Principalii parteneri comerciali în derularea importurilor, 2007.

	Mil. dolari SUA	În % față de 2006
Ucraina	687.0	133,0
Rusia	498.6	119,6
România	449,1	129,8
Germania	319,4	149,2
Italia	269,3	137,2
China	202,9	de 1,7 ori
Turcia	166,8	146,5
Belarus	118,7	de 1,6 ori
Franța	94,8	de 1,5 ori
Polonia	89,1	121,4

În 2007, importurile au crescut substanțial, înregistrând 3.690 milioane USD, ceea ce constituie 137% față de anul 2006. Aproape 2/3 sau 65,8% din importuri au la origine tranzacțiile comerciale realizate cu firmele exportatoare din Ucraina, Federația Rusă, România, Germania, Italia și China. Ceea mai mare contribuție la creșterea importurilor au avut-o următoarele state: Ucraina – 170,5 milioane USD, Germania – 105,3 milioane USD, România – 103,1 milioane USD, Rusia – 81,7 milioane USD, Italia – 73 milioane USD. În total, aceste state au înregistrat o creștere cu peste 617 milioane USD și au asigurat aproximativ 62% din creșterea importurilor Republicii Moldova.

În comerțul cu statele UE, ritmurile de creștere a importurilor au fost destul de intense. În 2007, importurile de mărfuri din această zonă au constituit 1681,3 milioane USD, cu o creștere de 38% față de anul 2006. Statele CSI au însumat 1333,7 milioane dolari SUA, ceea ce constituie o creștere cu 30,7% față de anul 2006, iar alte state – 674,9 milioane USD, ceea ce reprezintă mai mult cu 48,7% față de anul 2007.

În 2008, poate fi anticipată o creștere mai accentuată a importurilor, datorită majorării importurilor de resurse energetice, de mărfuri pentru consum și inputuri pentru agricultură și industrie. Totodată, în primul semestru al anului curent se mențin destul de înalte ritmurile de creștere a importurilor de produse alimentare și produse agricole. La creșterea valorică a importurilor contribuie și măsurile de optimizare a procedurilor de percepere a drepturilor de import, dar și creșterea prețurilor la produsele alimentare pe piețele internaționale. De asemenea, un stimulator puternic pentru importatori rămâne în continuare supraaprecierea valutei naționale față de valuta americană și cea europeană.

Pe parcursul anului 2007, din grupurile de mărfuri importate de agenții economici din Republica Moldova ponderea cea mai mare au avut-o produsele minerale, mașinile și aparatele (echipamentele electrice, aparatele de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile), metalele comune și articolele din acestea, produsele chimice, mijloacele și materiale de transport, materialele textile și articolele din acestea, produsele alimentare, băuturile și tutunul, materialele plastice, cauciucul și articolele din acestea, produsele vegetale. Comparativ cu anul 2006, importurile de produse vegetale au crescut de 2,1 ori, de mijloace și materiale de transport – de 1,8 ori, iar de metalele comune și articolele din acestea – de 1,5 ori.

În anul 2007, din produsele agroalimentare importate, o pondere mai mare a revenit următoarelor poziții: carne de porcine (codul mărfii – 020329550), importată din Brazilia, sferturi de pui congelate (codul mărfii – 020714200), importate din SUA, macrou congelat (codul mărfii – 030374300), importat din Lituania, brânzeturi cu cheag (codul mărfii – 040690990), importate din Ucraina, roșii proaspete (codul mărfii – 070200002), importate din Turcia, nuci în coajă (codul mărfii – 080231000), importate din Franța, banane proaspete (codul mărfii – 080300190), importate din Ucraina, grâu alimentar (codul mărfii – 100190990), importat din Federația Rusă, porumb furajer (codul mărfii – 100590000), importat din SUA, făina de grâu (codul mărfii – 110100150), importată din Federația Rusă și Ucraina, boabe de soia (codul mărfii – 120100900), importate din Ucraina, semințe de floarea soarelui (codul mărfii – 120600990), importate din Ucraina, semințe de sfeclă de zahăr (codul mărfii – 120910000), importate din România, grăsimi vegetale (codul mărfii – 151620980), importate din Lituania, aluaturi alimentare (codul mărfii – 190230100) și respectiv biscuiți în sortiment (codul mărfii – 190531990), importate din Ucraina. Din aceste

poziții o atenție deosebită merită a fi acordată importurilor de nuci în coajă din Franța, care ulterior după prelucrare sunt exportate în aceeași țară.

La fel, un factor destabilizator mai vechi pentru piața moldovenească de produse agricole și alimentare a constituit situația precară în care se află comerțul exterior cu produse agricole și alimentare de origine agricolă. În comerțul exterior cu mărfurile din marea majoritate de grupe de produse, conform Sistemului Armonizat (SA), balanța comercială este negativă. Astfel, în comerțul cu produse alimentare, băuturi alcoolice și nealcoolice, tutun și produse de tutun, la 4 grupe de produse: „zahăr și alte produse zaharoase”, „preparate din legume, fructe sau din alte părți de plante”, „băuturi alcoolice și nealcoolice; oțeturi”, „reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare; nutrețuri pentru animale” exporturile prevalează importurile, iar la „preparate din carne, din pește”, „cacao și preparate din cacao”, „preparate din cereale, făină, amidon, lapte; produse de patiserie”, „preparate alimentare diverse”, „tutun și înlocuitori de tutun prelucrați” importurile depășesc exporturile.

În comerțul exterior cu produsele animaliere, situația este cu mult mai îngrijorătoare. În anul 2007, agenții economici au efectuat tranzacții comerciale externe cu loturi de producție animalieră mai mult într-o singură direcție. Soldul balanței comerciale a acestor tranzacții a constituit -45929 mii USD și a reprezentat cea mai mare valoare negativă înregistrată în anii 2005-2007. Astfel, în acest an, importurile de mărfuri din categoriile de produse „animale vii”, „carne și măruntaie comestibile”, „pește și crustacee, moluște și alte nevertebrate acvatice”, „lapte și produse lactate; ouă; miere naturală” au fost net superioare exporturilor cu produse similare. Simptomatică pentru comerțul exterior cu produse animaliere este situația, de reducere treptată a exporturilor și de creștere alertă a importurilor de animale vii, produse avicole, lapte și produselor din lapte, mierii naturale. Dacă în anul 2005, soldul balanței comerciale în comerțul cu aceste produse era pozitiv, atunci în anii 2006-2007, acesta înregistra valori negative - 2260 mii USD și respectiv -13397 mii USD.

În anul 2006, prin Legea nr. 325-XVI din 03.11.2006 au fost operate o serie de modificări și completări în anexa 1 (Tariful vamal de import al Republicii Moldova) la Legea nr. 1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal. Inițial s-a considerat, că modificările și completările operate în anexa 1 în mare măsură vor avea implicații directe asupra prețurilor produselor agricole și de origine agricolă, datorită creșterii taxelor vamale sau instituirii unor bariere tarifare noi, suplimentare la produsele, a căror poziție tarifară au o pondere semnificativă la import. Cu toate acestea, la o parte din produse, care sunt obținute preponderent în sectorul vegetal, taxele vamale au fost diminuate. În ansamblu, operarea modificărilor în Tariful vamal de import al Republicii Moldova au avut un impact prea mic asupra importurilor de produse animaliere.

În comerțul exterior cu produse vegetale și grăsimi de origine vegetală și animală, soldul balanței comerciale este pozitiv, fiind în anii 2005-2007 în descreștere. Astfel, în anii 2005, acesta a înregistrat 94.788 mii USD, în 2006 - 87.458 mii USD, iar în anul 2007 - 51.754 mii USD. Această evoluție poate fi explicată prin impactul interdicțiilor instituite de Federația Rusă la exportul produselor moldovenești de origine vegetală în anii 2005-2006 și respectiv prin majorarea importurilor de cereale, produse de morărit, malt, amidon, legume și plante în anul 2007, datorate în mare măsură susținerii pieței interne, distorsionată de evoluția în agricultură în urma calamităților naturale înregistrate în regiune. Totodată, în anul trecut a fost înregistrată o ameliorare a situației în comerțul cu fructe comestibile, semințe oleaginoase, grăsimi și uleiuri animale și vegetale.

1.2. Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe a R. Moldova

R. Moldova este parte a mai multor tratate, acorduri și altor înțelegeri internaționale cu caracter economic, prin aderarea la care, s-a creat cadrul juridic necesar dezvoltării schimburilor comerciale cu statele lumii, precum și cu organizațiile economice internaționale și regionale.

În anul 2007, Republica Moldova avea semnate 35 de acorduri bilaterale privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor¹². Totodată, cadrul juridic special de reglementare și promovare a comerțului exterior al Republicii Moldova include 38 de acorduri bilaterale privind colaborarea comercial-economică și 16 acorduri de comerț liber în cadrul CSI și Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud – Est¹³.

La mijlocul anului 2008 au fost aprobate și componentele nominale ale părții moldovenești în comisiile mixte interguvernamentale moldo-kazahe, moldo-uzbece, moldo-georgiene, moldo-tadjice, moldo-armene, moldo-kârgâze, moldo-turkmene, moldo-turce, moldo-bulgare, moldo-israeliene, moldo-elene, moldo-elvețiene, moldo-polone, moldo-chineze, moldo-slovene, moldo-americe mixte de colaborare economică și investițională, moldo-vietnameze, moldo-belaruse, moldo-austriece, moldo-slovace, moldo-lituanene, moldo-letone, moldo-ungare, moldo-cehe pentru colaborare economică, comercială, științifică și tehnică și moldo-română pentru colaborare economică și integrare europeană¹⁴.

Boxa 1. Acorduri, Tratatate, Convenții cu caracter economic, la care R. Moldova este parte.

- Memorandum de înțelegere din 07.10.2005 între Guvernul Republicii Moldova, Comisia Europeană și Guvernul Ucrainei cu privire la misiunea Comisiei Europene de asistență la frontieră în Republica Moldova și în Ucraina //Tratate internaționale 38/479, 2006.
- Planul de acțiuni UE - Moldova din 22.02.2005 //Tratate internaționale 38/401, 2006.
- Acord din 29.09.2004 sub formă de schimb de scrisori între Comunitatea Europeană și Republica Moldova stabilind un sistem de control dublu fără restricții cantitative referitor la exportul unor produse siderurgice din Republica Moldova în Comunitatea Europeană //Tratate internaționale 38/384, 2006.
- Protocol adițional din 30.04.2004 la Acordul de parteneriat și cooperare dintre Comunitățile Europene și statele lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, luând în considerare aderarea Republicii Cehe, Republicii Cipru, Republicii Estonia, Republicii Letonia, Republicii Lituania, Republicii Malta, Republicii Polone, Republicii Slovace, Republicii Slovenia și Republicii Ungare la Uniunea Europeană.
- Protocol din 31.10.2003 privind privilegiile și imunitățile Adunării Parlamentare a Organizației cooperării economice la Marea Neagră.
- Acord din 09.12.2002 privind constituirea Agenției pentru Cooperare și Informare în Comerțul Internațional ca organizație interguvernamentală //Tratate internaționale 38/363, 2006.
- Acord din 20.07.2002 cu privire la crearea zonei de comerț liber între statele membre ale GUUAM.
- Memorandum de înțelegere din 06.03.2002 privind facilitarea transportului rutier de mărfuri în regiunea CEMN.
- Carta de la Ialta a GUUAM din 07.06.2001.
- Protocolul din 08.05.2001 de aderare al Republicii Moldova la Acordul de la Marrakesh privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului.

12 Acorduri semnate cu Austria, Republica Albania, Azerbaidjan, Belgia, Belarus, Marea Britanie și Irlanda de Nord, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cehia, China, Croația, Republica Elenă, Elveția, Republica Franceză, Federația Rusă, Finlanda, Georgia, Germania, Israel, Italia, Kuwait, Kîrgîstan, Letonia, Lituania, Olanda / Țările de Jos, Polonia, România, Spania, Slovenia, Serbia și Muntenegru, Statele Unite ale Americii, Tadjikistan, Turcia, Ucraina, Ungaria, Uzbekistan.

Acorduri semnate cu Republica Armenia, Republica Albania, Republica Azerbaidjan, Republica Belarus, Bosnia și Herțegovina, Republica Bulgaria, Republica Croația, Federația Rusă, Georgia, Republica Kazahstan, Republicii Kîrgîzstan, Republica Macedonia, România, Serbia și Muntenegru, Ucraina și Uzbekistan

13 Acorduri semnate cu Republica Armenia, Republica Albania, Republica Azerbaidjan, Republica Belarus, Bosnia și Herțegovina, Republica Bulgaria, Republica Croația, Federația Rusă, Georgia, Republica Kazahstan, Republicii Kîrgîzstan, Republica Macedonia, România, Serbia și Muntenegru, Ucraina și Uzbekistan.

14 Hotărârea Guvernului nr. 725 din 17.06.2008 cu privire la comisiile interguvernamentale pentru colaborare economică, comercială, științifică și tehnică. Monitorul Oficial nr.110-111/723 din 24.06.2008.

- Acord-cadru multilateral din 08.09.98 privind transportul internațional pentru dezvoltarea Coridorului Europa – Caucaz - Asia //Tratate internaționale 26/169, 2001.
- Carta din 05.06.98 Organizației pentru cooperarea economică a Mării Negre //Tratate internaționale 28/136, 2001.
- Acord din 30.06.94 de înființare a Băncii Mării Negre pentru comerț și dezvoltare //Tratate internaționale 28/105, 2001.
- Aranjamentul din 14.04.1891 de la Madrid privind sancțiunile pentru indicațiile false sau înșelătoare de proveniență a produselor //Tratate internaționale 28/163, 2001.
- Aranjamentul din 14.04.1891 de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor //Tratate internaționale 7/131, 1999.
- Acord european din 01.02.91 privind marile linii de transport internațional combinat și instalații conexe (AGTC).
- Protocolul din 27.06.89 referitor la Aranjamentul de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor //Tratate internaționale 13/176, 1999.
- Convenție de la Basel din 22.03.89 privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și a eliminării acestora //Tratate internaționale 15/97, 1999.
- Convenția din 11.10.85 de constituire a Agenției Multilaterale de Garantare a Investițiilor //Tratate internaționale 2/185, 1999.
- Convenția internațională din 14.06.83 privind sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor.
- Convenția ONU din 11.04.80 asupra contractelor de vânzare internațională a mărfurilor //Tratate internaționale 8/52, 1999.
- Convenție din 09.06.77 internațională privind asistența administrativă reciprocă pentru prevenirea, investigarea și reprimarea infracțiunilor vamale.
- Convenție vamală relativă din 14.11.75 la transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor T.I.R //Tratate internaționale 6/7, 1998.
- Convenție din 14.06.74 asupra prescripției extensive în materie de vânzare-cumpărare internațională de mărfuri //Tratate internaționale 13/118, 1999.
- Acord european din 01.07.70 privind activitatea echipajelor vehiculelor care efectuează transporturi internaționale pe șosele (A.E.T.R.), //Tratate internaționale 4/109, 1998.
- Convenție din 08.11.68 asupra circulației rutiere //Tratate internaționale 6/86, 1998.
- Aranjamentul relativ din 17.12.62 la aplicarea Convenției Europene de Arbitraj comercial internațional //Tratate internaționale 14/44, 1999.
- Convenția complementară din 18.09.61 la Convenția pentru unificarea unor reguli privitoare la transportul aerian internațional //Tratate internaționale 10/238, 1999.
- Convenție Europeană din 21.04.61 de arbitraj comercial internațional //Tratate internaționale 14/35, 1999
- Aranjamentul din 31.10.58 privind protecția indicațiilor locului de origine a produselor și înregistrarea lor internațională //Tratate internaționale 28/150, 2001.
- Acordul European din 30.09.57 referitor la transportul rutier internațional al mărfurilor periculoase (A.D.R.) //Tratate internaționale 15/132, 1999.
- Aranjamentul din 15.06.57 de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor //Tratate internaționale 13/16, 1999.
- Convenție relativă din 19.05.56 la Contractul de transport internațional al Mărfurilor pe șosele (C.M.R.) //Tratate internaționale 4/147, 1998.
- Acord multilateral din 13.04.56 privind drepturile comerciale pentru transporturile aeriene neregulate în Europa //Tratate internaționale 26/207, 2001.
- Protocol din 28.09.55 privind modificarea Convenției pentru unificarea unor reguli privitoare la transportul aerian internațional //Tratate internaționale 10/227, 1999.
- Convenție din 01.03.54 privind procedura civilă //Tratate internaționale 4/86, 1998.
- Acord din 01.11.51 privind transportul feroviar internațional al mărfurilor.
- Convenția din 15.12.50 cu privire la crearea consiliului colaborării vamale //Tratate internaționale 8/84, 1999
- Convenție din 18.08.48 despre regimul navigației pe Dunăre.
- Constituție din 30.10.45 a Organizației pentru alimentație și agricultură a ONU (F.A.O) //Tratate internaționale 9/7, 1999.
- Carta Națiunilor Unite din 26.06.45 //Tratate internaționale 26/5, 2001.
- Acord din 1945 privind crearea Fondului Monetar Internațional //Tratate internaționale 2/27, 1999.
- Acord din 07.12.44 privind tranzitul serviciilor aeriene internaționale //Tratate internaționale 8/46, 1999.

Organizația Mondială a Comerțului (OMC)

Republica Moldova este membră a Organizației Mondiale a Comerțului. Prin Legea nr. 218-XV din 01.06.2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului, a fost ratificat Protocolul de aderare a Republicii Moldova la Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului (O.M.C.), semnat la Geneva în mai 2001¹⁵. Prin această lege s-a mai stabilit, că taxele vamale de import ale Republicii Moldova nu vor depăși nivelul specificat în Lista CLI – Republica Moldova, anexată la Protocolul de aderare a Republicii Moldova la Acordul de la Marrakech privind constituirea O.M.C. Prin aderarea la OMC, Republica Moldova s-a angajat să respecte toate Acordurile OMC: GATT, GATS, TRIPS și anexele acestora. Angajamentele Republicii Moldova față de OMC cuprind domenii diferite și vaste ca spectru de reglementare și anume: reguli care guvernează comerțul cu bunuri, ce includ: acordarea tratamentului național, comerț în conformitate cu clauza națiunii celei mai favorizate, evaluarea în vamă și aplicarea taxelor vamale, standarde de produse, obligatorii și voluntare și reglementări sanitare și fitosanitare; proceduri în materie de licențe de import, prohibiții și restricții, reguli aplicabile exporturilor, măsuri de salvagardare pentru restricționarea importurilor în situații de urgență și pentru scopuri de dezvoltare economică, reguli privind folosirea taxelor compensatorii și antidumping, reguli de origine și măsuri investiționale legate de comerț. Atât procesul de aderare, cât și calitatea de membru al acestei organizații au implicat o serie de avantaje pentru Moldova și anume:

- Contribuie la dezvoltarea întregii economii naționale, fiind un element-cheie în promovarea politicilor naționale de dezvoltare, un catalizator al reformelor economice, bazate pe principii tradiționale ale economiilor de piață.
- Permite accesul mai larg al produselor moldovenești pe piețele celor 151 de țări-membre OMC și implică tratarea nediscriminatorie a mărfurilor noastre pe piețele externe¹⁶.
- Respectarea prevederilor OMC califică economia țării ca economie de piață.
- Oferă o siguranță suplimentară investitorilor străini în ceea ce privește cadrul legal și regimul comercial al țării, contribuie la promovarea investițiilor și la crearea locurilor de muncă; poate asigura un ciclu continuu: Comerț-Investiții-Locuri de Muncă.
- Permite soluționarea mai constructivă a oricărui tip de problemă, fie economică, politică sau socială, prin prisma aspectelor economico-comerciale, reglementate de OMC.
- Facilitează implementarea Planului de Acțiuni între Uniunea Europeană; inclusiv facilitează avansarea negocierilor privind semnarea Acordurilor preferențiale cu UE în domeniul comerțului cu bunuri și servicii.
- Stimulează creșterea nivelului de pregătire și coordonare a activităților instituțiilor guvernamentale.
- Solicită și provoacă un consens politic pentru implementarea eficientă și constructivă a reformelor economice în vederea promovării intereselor economice ale țării pe plan internațional.
- Garantează existența unei baze juridice internaționale în domeniul comerțului cu bunuri și servicii, care poate transforma Moldova într-o țară atractivă pentru prestări de servicii profesionale, de consultanță, turism și afaceri internaționale.¹⁷

15 Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 59-61/397 din 07.06.2001.

16 151 Membri OMC, la 27 iulie 2007 (www.wto.org).

17 Georgea Mincu. Evaluarea angajamentelor Republicii Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului/Georgea Mincu; Expert Grup. – Chișinău, 2008.

Totodată, nu poate să nu fie menționat faptul, că Moldova nu beneficiază de prevederile OMC ce oferă un regim special și preferențial țărilor în curs de dezvoltare. Limitările respective pot fi explicate prin aceea, că Republica Moldova în procesul de aderare în mod paradoxal, a negociat condițiile de aderare ca stat dezvoltat.

Sistemul generalizat de preferințe (GSP+)

De la 1 ianuarie 2006, Republica Moldova beneficiază de noul sistem generalizat de preferințe (GSP+) acordat de Uniunea Europeană (Regulamentul UE nr. 980/2005 din 27 iunie 2005 privind aplicarea sistemului preferințelor tarifare generalizate). Sistemul GSP presupune 3 nivele de reducere a taxelor vamale: sistemul standard GSP care oferă preferințe comerciale combinate, acces liber și reducere de taxe vamale; GSP Plus care oferă un acces liber pe piața UE pentru toate produsele menționate în directivă (circa 7200 grupe de produse din 11 mii posibile); Inițiativa „Totul cu excepția la arme”, care presupune acces liber pe piața UE pentru toate produsele cu excepția munițiilor și unor produse sensibile la import. Aceasta inițiativă este destinată în exclusivitate țărilor slab dezvoltate (50 țări).

În baza informației obținute de la organizațiile internaționale, în particular ONU și Organizația Internațională a Muncii, UE a decis extinderea gradului de preferințe comerciale pentru produsele nominalizate, fiind denumite GSP Plus. Astfel, 7200 grupe de produse obțin acces liber fără aplicarea taxelor vamale pe piața UE, ceea ce constituie circa 87,77 % din exporturile Republicii Moldova către UE. Din cadrul țărilor CSI, doar Republica Moldova și Georgia beneficiază de astfel de preferințe comerciale. UE a acordat GSP Plus doar pentru 15 țări. Pentru a beneficia de sistemul „SGP+” al Comunității Europene trebuie să fie îndeplinite trei condiții: mărfurile trebuie să fie originare dintr-o țară beneficiară, acestea trebuie să fie transportate direct din țara beneficiară în Comunitatea Europeană și să fie prezentată o dovadă a originii (certificatul de origine Forma A, eliberat de autoritățile competente din țările beneficiare sau o declarație de facturare). Totodată, „SGP+” este aplicat cu condiția ca volumul exportului în UE să nu depășească 15% în importurile europene, pe când în cazul produselor textile și a articolelor de îmbrăcăminte, limita fiind de 12,5 % în importurile europene¹⁸.

Acordul ATP

În anul 2008, Republica Moldova a obținut un acces și mai sporit la piața UE în baza ATP (Preferințele Comerciale Autonome). Semnarea acordului ATP este un avantaj comercial de care beneficiază Republica Moldova în baza sistemului GSP plus cu extinderea facilităților de liber schimb asupra unor produse importante pentru economia Republicii Moldova, cum ar fi băuturile alcoolice, zahărul etc. La 21 ianuarie 2008, Consiliul de Miniștri al UE a adoptat Regulamentul de introducere a unor preferințe comerciale autonome pentru Republica Moldova și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 980/2005 și a Deciziei 2005/924/CE a Comisiei. În regulament se menționează, „...că în 2006, Moldova și-a reformat legislația vamală și, la începutul anului 2007, a fost atins un nivel satisfăcător de punere în aplicare a noii legislații.

Până la aderarea României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, Moldova avea un regim de liber schimb cu România. În ansamblu, extinderea din 2007 a avut un efect neglijabil pentru Moldova, dar a avut un impact negativ asupra unor produse-cheie de export din Moldova.

¹⁸ <http://www.mec.gov.md/veftp.aspx>

Nivelul general al importurilor originare din Moldova nu reprezintă decât 0,03 % din totalul importurilor Comunității. Se preconizează că o deschidere mai mare a pieței comunitare ar sprijini dezvoltarea economiei Moldovei, prin creșterea performanței exporturilor, fără a genera efecte negative asupra Comunității. Potrivit regulamentului aprobat, o serie de produse agricole și de origine agricolă (produse animaliere, grâu comun, porumb, orz, zahăr alb și vinuri din struguri proaspeți, cu titru alcoolic volumic existent de maximum 15 %, altele decât vinurile spumoase) vor putea fi exportate în Comunitate cu scutire de taxe vamale, în limitele contingentelor tarifare comunitare stabilite pentru Republica Moldova. Totodată, pentru o serie de produse obținute în sectorul vegetal este operată exonerarea de elementul ad valorem al taxei de import (struguri și o serie de produse din legumicultură și pomicultură.).

Sunt remarcabile contingentele tarifare obținute pentru produsele din sectoarele avicol, industria zahărului și cea a vinului. La zahărul alb (codul Nomenclatorului Combinat – 1701 99 10), cota de export pentru anul 2008 constituie 15 mii tone și este aproximativ egală cu cea acordată Moldovei în anii precedenți de statul vecin România. Până în anul 2012, aceasta va crește până la 34 mii tone. Totodată, întreprinderile avicole au obținut cote destul de semnificative la exportul produselor cu codul NC – 0407 00 și 0408, care în prezent constituie circa 40 la sută din volumul producției anuale obținute în țară. Întreprinderile vinicole vor beneficia de cote la exportul vinurilor (codul Nomenclatorului Combinat – 2204 21 și 2204 29) în mărime de 60 mii hl în 2008, 70 mii hl în 2009, 80 mii hl în 2010, 100 mii hl în 2011 și 120 mii în 2012. În anii 2005–2006, România și Bulgaria au beneficiat de cote mult mai mari. La început, statul vecin a beneficiat de o cotă de 300 de mii de hl, care în scurt timp a crescut până la 345 de mii de hectolitri, iar Bulgaria, respectiv, de 680 de mii hl.

Pe de altă parte, contingentele tarifare obținute pentru unele produse din sectorul vegetal sunt mici. De exemplu, pentru grâul comun (codul Nomenclatorului Combinat 1001 90 91), cota de export va constitui: în anul 2008 – 25 mii tone, în 2009 – 30 mii tone, în 2010 – 35 mii tone, în 2011 – 40 mii tone și în 2012 – 50 mii tone. Pentru orz (codul Nomenclatorului Combinat – 1003 00 90), contingentele de export vor crește în anii 2008–2012 de la 20 mii tone până la 45 mii tone, iar pentru porumb (codul Nomenclatorului Combinat – 1005 90) – de la 15 mii tone până la 40 mii tone. Cotele de export acordate pentru produsele menționate în anul 2008 reprezintă circa 2,91% din recolta medie de grâu obținută în anii 2004 – 2006, și, respectiv, 8,81%.¹⁹

Acordul Central European de Comerț Liber (CEFTA)

De asemenea, în 2006 Republica Moldova, de rând cu alte nouă țări din Europa, a semnat un nou acord de comerț liber pentru Europa Centrală (CEFTA)²⁰. Acordul CEFTA–2006 prevede un grad extins de liberalizare, în special a comerțului cu produse industriale, mecanisme transparente de aplicare a măsurilor de protecție comercială și instituirea unui mecanism propriu de soluționare a litigiilor comerciale sau utilizarea instrumentului OMC. Calitatea de membru al CEFTA îi deschide Republicii Moldova accesul la fondurile structurale ale UE²¹. Semnarea acordurilor de liber schimb cu statele membre ale CEFTA oferă, de asemenea, oportunități de a lărgi gama și piețele de import pentru producția autohtonă.²² Părțile participante, conform

¹⁹ Monitorul Economic: analize și prognoze trimestriale. Numărul 12 / Q1 2008. Centrul de Politici Economice al IDIS "Viitorul".

²⁰ Legea nr. 120-XVI din 04.05.2007 pentru ratificarea Acordului de amendare și aderare la Acordul Central European de Comerț Liber (CEFTA). Monitorul Oficial nr. 70-73/330 din 25.05.2007.

²¹ Legea pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare pe anii 2008-2011 nr. 295-XVI din 21.12.2007.

²² La intrarea în vigoare a Acordului CEFTA 2006, următoarele Acorduri Bilaterale de Comerț Liber au fost denunțate: Acordul de Comerț Liber între Republica Moldova și Republica Albania, semnat la 13 noiembrie 2003, intrat în vigoare la 1

acordului, au înființat o zonă de comerț liber în concordanță cu prevederile Acordului și în conformitate cu regulile și procedurile relevante ale OMC. Zona de comerț liber este înființată într-o perioadă de tranziție ce se va încheia cel mai târziu la 31 decembrie 2010. Obiectivele Acordului CEFTA sunt:

- Consolidarea într-un singur acord a nivelului existent de liberalizare a comerțului realizat prin sistemul acordurilor bilaterale de comerț liber deja încheiate între Părți;
- Îmbunătățirea în continuare a condițiilor pentru promovarea investițiilor, inclusiv a investițiilor străine directe;
- Creșterea comerțului cu mărfuri și servicii și impulsionearea investițiilor prin reguli corecte, clare, stabile și predictibile;
- Eliminarea barierelor și a distorsiunilor din calea comerțului și facilitarea circulației mărfurilor în tranzit și a circulației transfrontaliere a mărfurilor și serviciilor între teritoriile Părților;
- Oferirea de condiții corecte de competiție pentru comerț exterior și investiții și deschiderea treptată a piețelor pentru achiziții publice ale Părților;
- Oferirea de protecție corespunzătoare a drepturilor de proprietate intelectuală în conformitate cu standardele internaționale;
- Asigurarea de proceduri eficiente pentru implementarea și aplicarea acestui Acord.
- Contribuția prin acestea la dezvoltarea armonioasă și creșterea comerțului mondial.

Regulamentul privind importul în Republica Moldova al produselor originare din țările-membre ale Acordului Central European de Comerț Liber este aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 955 din 21.08.2007 privind reglementarea importului în Republica Moldova a produselor originare din țările-membre ale Acordului Central European de Comerț Liber (CEFTA)²³. Conform hotărârii, Ministerul Economiei și Comerțului este abilitat cu funcția de gestionare a contingentelor tarifare la importul produselor din țările-membre CEFTA, și anume: Republica Albania, Bosnia și Herțegovina, Republica Croația, Republica Macedonia, Serbia, Muntenegru și Misiunea Administrativă Interimară a Organizației Națiunilor Unite în Kosovo, din partea Kosovo, în conformitate cu Rezoluția 1244 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite, iar Serviciul Vamal va autoriza importul în regim preferențial al produselor contingentate în baza autorizațiilor de import eliberate de Ministerul Economiei și Comerțului. Taxele vamale și cotele preferențiale oferite de Republica Moldova la importul produselor agricole din țările-membre CEFTA sunt stabilite în anexele regulamentului aprobat de Guvern. În comerțul dintre țările-membre CEFTA nu vor fi introduse noi taxe vamale de import, taxe cu efect echivalent și taxe de natură fiscală la import, iar cele existente nu vor fi majorate. În cazul aplicării taxelor vamale la importul de mărfuri din țările-membre CEFTA, autoritățile vamale ale Republicii Moldova vor aplica prevederile anexei nr.1 la Legea nr.1380-XIII din 20 noiembrie 1997 cu privire la tariful vamal (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.40-41, art.286), cu modificările operate până la data intrării în vigoare a Acordului CEFTA.

noiembrie 2004; Acordul de Comerț Liber între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul de Miniștri al Bosniei și Herțegovinei, semnat la 23 decembrie 2002, intrat în vigoare la 1 octombrie 2004; Acordul de Comerț Liber între Republica Moldova și Republica Croația, semnat la 27 februarie 2004, intrat în vigoare la 1 octombrie 2004; Acordul de Comerț Liber între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Macedonia, semnat la 28 ianuarie 2004, intrat în vigoare la 1 decembrie 2004; Acordul de Comerț Liber între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul de Miniștrilor Serbia și Muntenegru, semnat la 13 noiembrie 2003, intrat în vigoare la 1 septembrie 2004.

23 Monitorul Oficial nr. 136-140/996 din 31.08.2007.

Acordurile din cadrul GUAM

Inițiativa creării acestei asociații de state a apărut la mijlocul anilor 1990. Ulterior, în cadrul GUAM (Georgia, Ucraina, Uzbekistan, Azerbaidjan, Moldova) au fost semnate, la nivel de șef de stat, trei declarații politice – la 10 octombrie 1997 (Strasbourg), la 24 aprilie 1999 (Washington) și la 6 septembrie 2000 (New York) în conformitate cu care GUAM-ul s-a afirmat în calitate de inițiativă regională, având drept scop promovarea cooperării în domeniul problemelor de securitate europeană și regională, în particular, în cadrul OSCE. Republica Moldova a aderat la inițiativa respectivă în vederea realizării unor proiecte concrete în domeniul facilitării comerțului și dezvoltării rețelilor de transport eurasiatice, precum și securizării frontierelor, luptei cu terorismul, crima organizată și traficul ilicit de droguri și ființe umane. Cooperarea în cadrul GUAM este sprijinită politic și financiar de către SUA și Uniunea Europeană. În perioada anilor 2005–2007, volumul comerțului exterior între statele GUAM s-a dublat, atingând cifra de 3 miliarde USD. În 2008, conform previziunilor comerțul între statele GUAM va însuma 4 miliarde USD, iar în anul 2010 va depăși 10 miliarde USD.

Principalele acte semnate în cadrul GUAM sunt:

- Carta de la Ialta a GUAM din 07.06.2001²⁴.
- Statutul din 20.07.2002 Provizoriu al Oficiului Informațional GUAM la Kiev.
- Strategia regională și Planul de acțiuni privind realizarea Proiectului de facilitare a comerțului și transportului în cadrul GUAM, aprobate la Istanbul, la 28 iunie 2004, de către Consiliul miniștrilor afacerilor externe ai statelor-participante la GUAM și Hotărârea Guvernului nr. 178 pentru aprobarea Planului național de acțiuni privind realizarea a Proiectului de facilitare a comerțului și transportului în cadrul GUAM²⁵.
- Acordul cu privire la crearea zonei de comerț liber între statele GUAM din 20.07.2002. Acordul cu privire la crearea zonei de comerț liber între statele GUAM are drept scop crearea unei zone de comerț liber, care va cuprinde majoritatea schimburilor comerciale dintre Republica Moldova și statele membre GUAM.

Printre obiectivele specifice ale Acordului sunt:

- promovarea prin expansiune a comerțului reciproc, dezvoltarea relațiilor economice, îmbunătățirea nivelului de trai și a condițiilor de muncă, creșterea productivității și stabilității financiare;
- asigurarea condițiilor pentru desfășurarea unei concurențe loiale în comerțul dintre Părți;
- contribuirea la înlăturarea barierelor tarifare și netarifare din calea comerțului, la dezvoltarea armonioasă și la expansiunea comerțului în regiune;
- crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea cadrului juridic, cooperării și colaborării multilaterale în diferite domenii de activitate;
- abolirea tuturor taxelor vamale la import, export și a acelor cu efecte echivalente;
- crearea unui cadru juridic previzibil și stabil pentru dezvoltarea relațiilor comercial-economice multilaterale;
- garantarea tranzitului liber;
- protejarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- reglementarea introducerii și aplicării măsurilor antidumping, compensatorii și salvagardare în conformitate cu regulile OMC;
- delimitarea strictă a termenilor și cazurilor de aplicare a tehnicilor de apărare comercială, precum și a mecanismului de aplicare a acestora;
- impozitele și taxele indirecte nu vor fi impuse mărfurilor exportate de pe teritoriul vamal al uneia din Părțile contractante pe teritoriul vamal al altei Părți²⁶.

²⁴ Ratificată prin Legea nr.24-XVI din 14.04.05.

²⁵ Hotărârea Guvernului nr. 178 din 15.02.2005 pentru aprobarea Planului național de acțiuni privind realizarea Proiectului de facilitare a comerțului și transportului în cadrul GUAM, Monitorul Oficial al R. Moldova nr.30-33/229 din 25.02.2005

²⁶ <http://www.e-democracy.md/comments/legislative/20050420/>

1.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe a R. Moldova

Comerțul extern al Moldovei este reglementat de un număr impunător de acte normative și legislative aprobate pe parcursul ultimelor două decenii. Acestea reglementează diferite domenii și aspecte ale comerțului exterior. Din actele de bază sau cu caracter comun, fac parte Codurile civil, vamal și fiscal, Legea reglementării de stat a activității comerciale externe și Legea cu privire la tariful vamal.

Codul vamal stabilește principiile juridice, economice și organizatorice ale activității vamale și este orientat spre apărarea suveranității și securității economice a Republicii Moldova. La elaborarea Codului vamal actual s-a ținut cont de prevederile Codului vamal al Federației Ruse în redacția anului 1993, abrogat în anul 2004. Codul vamal conține o serie de reglementări cu privire la organizarea activității vamale, trecerea mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală, regimurile vamale, drepturile de export și de import, vămuirea și controlul vamal, brokerul vamal, facilitățile vamale acordate anumitor categorii de cetățeni străini, dispunerea de mărfuri și de mijloace de transport, aplicarea de măsuri la frontieră în vederea protecției intelectuale, valoarea în vamă a mărfurilor, determinarea țării de origine a mărfurilor, activitatea organelor vamale, statistica vamală a comerțului exterior, contravențiile vamale.

Codul fiscal stabilește principiile generale ale impozitării în Republica Moldova, statutul juridic al contribuabililor, al organelor fiscale și al altor participanți la relațiile reglementate de legislația fiscală, principiile de determinare a obiectului impunerii, principiile evidenței veniturilor și cheltuielilor deduse, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale, precum și modul de contestare a acțiunilor organelor fiscale și ale persoanelor cu funcții de răspundere ale acestora. La fel, legea citată reglementează relațiile ce țin de executarea obligațiilor fiscale în ce privește impozitele și taxele generale de stat, stabilind, de asemenea, principiile generale de determinare și percepere a impozitelor și taxelor locale.

Legea reglementării de stat a activității comerciale externe stabilește bazele juridice și principiile de bază ale reglementării de stat a activității comerciale externe (atribuțiile Guvernului și metodele reglementării de stat a activității comerciale externe, restricțiile cantitative la export și import, interdicțiile și restricțiile la export și/sau import, monopolul statului asupra exportului și/sau importului unor categorii de mărfuri (produse) și rezultate ale activității intelectuale (obiecte ale proprietății intelectuale), cerințele față de mărfurile (produsele) și rezultatele activității intelectuale (obiectele proprietății intelectuale) importate, interdicții la importul de mărfuri (produse) și rezultate ale activității intelectuale (obiecte ale proprietății intelectuale), regimurile speciale de practicare a unor genuri de activități comerciale (comerțul de frontieră și zonele liberei inițiative), programele de dezvoltare a activității comerciale externe, asigurarea informațională și statistica comerțului exterior, relațiile interstatale în domeniul activității comerciale externe, controlul asupra activității comerciale externe, etc.

Legea nr. 1380–XIII din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal stabilește modul de formare și de aplicare a tarifului vamal la mărfurile introduse sau scoase de pe teritoriul Republicii Moldova, sistemul de determinare a valorii în vamă a mărfurilor, declararea valorii în vamă a mărfii, drepturile și obligațiile declarantului și autorității vamale, calcularea și perceperea

taxei vamale, metodele de determinare a valorii în vamă a mărfii și modul de aplicare a lor, determinarea țării de origine și facilitățile tarifare. La lege sunt anexate tariful vamal de import al Republicii Moldova, taxa pentru proceduri vamale și taxa pentru efectuarea controlului electronic al mărfurilor (încărcăturilor) plasate în regim vamal de tranzit și notele interpretative la unele articole din Legea cu privire la tariful vamal.

Simultan cu legile de bază au fost elaborate și adoptate legile necesare certificării produselor comercializate în comerțul exterior. În prezent sunt în vigoare următoarele acte legislative care reglementează certificarea producției:

- Legea nr. 590–XIII din 22.09.95 cu privire la standardizare determină și stabilește cerințele față de sistemul național de standardizare, de aplicarea standardelor, finanțarea activităților în domeniul structurii calității. Legea respectivă prevede că aplicarea standardelor naționale devine voluntară pe măsura intrării în vigoare a reglementărilor tehnice pertinente, însă nu mai târziu de 1 ianuarie 2007.
- Legea nr. 506–XIII din 22.06.1995 cu privire la carantina fitosanitară determină principiile organizării și desfășurării activității de carantină fitosanitară pe teritoriul Republicii Moldova și stabilește competența Inspectoratului Principal de Stat pentru Carantină Fitosanitară, împuternicirile specialiștilor serviciului de stat de carantină fitosanitară, obiectele ale controlului de carantină fitosanitară, modul de exercitare a controlului de carantină fitosanitară, condițiile și procedurile controlului de carantină fitosanitară, modul de export, reexport și import al producției, materialelor și obiectelor supuse carantinei, interdicțiile la importul producției, materialelor și obiectelor supuse carantinei, decontaminarea producției, materialelor și obiectelor supuse carantinei, modul de tranzit al producției, materialelor și obiectelor supuse carantinei, verificarea executării măsurilor fitosanitare, riscul fitosanitar, modul de instituire și ridicare a carantinei fitosanitare, responsabilitatea pentru încălcarea legislației cu privire la carantină fitosanitară, finanțarea și asigurarea tehnico-materială a serviciului de stat de carantină fitosanitară, documentele necesare obținerii certificatelor fitosanitare pentru export și reexport și documentele necesare obținerii permiselor fitosanitare de carantină pentru import (tranzit)²⁷.
- Legea nr. 659–XIV din 29.10.1999 despre semințe stabilește bazele juridice și economice de organizare a producerii, controlului calității, importului și exportului, comercializării și folosirii semințelor de plante agricole și reglementează relațiile juridice dintre organele de stat, producătorii și consumatorii de semințe²⁸.
- Legea nr. 39–XVI din 29.02.2008 privind protecția soiurilor de plante creează cadrul juridic necesar aplicării Convenției internaționale pentru protecția noilor soiuri de plante din 2 decembrie 1961, revizuită la Geneva la 10 noiembrie 1972, 23 octombrie 1978 și 19 martie 1991, Regulamentului Consiliului (CE) nr.2100/94 din 27 iulie 1994 de instituire a unui regim de protecție comunitară a soiurilor de plante, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 227 din 1 septembrie 1994, Regulamentului Consiliului (CE) nr.2470/96 din 17 decembrie 1996 de prelungire a perioadei de protecție comunitară a soiurilor de plante pentru cartof, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 335 din 24 decembrie 1996, Directivei Parlamentului European și a Consiliului nr.98/44/CE din 6 iulie 1998 privind protecția juridică a invențiilor biotehnologice, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 213 din 30 iulie 1998, Directivei Parlamentului European și a Consiliului nr. 2004/48/CE din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, publicată în Jurnalul Oficial al Uni-

27 Monitorul Oficial al R. Moldova nr.38-39/427 din 14.07.1995.

28 Monitorul Oficial al R. Moldova nr.1-4/6 din 06.01.2000.

unii Europene nr. L 157 din 30 aprilie 2004, Acordului privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (TRIPs), încheiat la 15 aprilie 1994. competențele Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în domeniul protecției plantelor, structură și finanțarea Serviciului de Stat pentru Protecția Plantelor, supravegherea și controlul fitosanitar de stat, importul, comercializarea, producerea și utilizarea produselor de uz fitosanitar²⁹. Notă: În prezent mai este în vigoare Legea nr. 612-XIV din 01.10.99 cu privire la protecția plantelor, care stabilește cadrul juridic privind protecția plantelor, mijloacele de protecție a plantelor, prerogativele Serviciului de Stat pentru Protecția Plantelor și care reglementează testarea și omologarea produselor de uz fitosanitar, importul, comercializarea, producerea și utilizarea acestor produse.

- Legea nr. 221-XVI din 19.10.2007 privind activitatea sanitar-veterinară stabilește și reglementează organizarea și funcționarea serviciilor sanitar-veterinare, obligațiile și responsabilitatea persoanelor fizice și juridice în domeniul sanitar – veterinar, autorizarea sanitar – veterinară, cerințele sanitar – veterinar privind circulația produselor și subproduselor de origine animală, privind protecția sănătății publice veterinar, importul, tranzitul și exportul mărfurilor supuse controlului sanitar-veterinar de stat, carantina profilactică, intrarea și ieșirea mărfurilor, proceduri de export și import.³⁰

Pentru majoritatea legilor menționate în vigoare este caracteristic faptul, că acestea au fost elaborate până-n anul 2000 și în procesul de elaborare a acestora nu a fost efectuată expertiză juridică, anticorupție, economică, financiară, științifică, ecologică și de alt gen, inclusiv în ce privește compatibilitatea cu legislația comunitară, în funcție de tipul raporturilor sociale reglementate, precum și o expertiză lingvistică, așa cum prevede Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative.

În prezent, în paralel cu actele legislative sunt în vigoare un număr impresionant de acte normative aprobate de către Guvern și de către organele centrale de specialitate ale statului (ministere și alte autorități administrative centrale). Însă aprobarea și intrarea în vigoare a acestora nu presupune și obținerea unor rezultate cantitative și calitative în comerțul exterior pe potriva numărului de legi, hotărâri de Guvern sau alte acte emise de ministere și alte autorități administrative centrale. O bună parte din acestea sunt abrogate, în lipsa unui impact asupra domeniului de reglementare. Altele în schimb au avut un impact distructiv asupra agenților economici ce efectuează tranzacții comerciale externe și asupra unor sectoare întregi din economia națională.

Un exemplu clasic în acest sens prezintă prevederile Hotărârii Guvernului nr. 834 din 26.07.2004 privind unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului de cereale și produse cerealiere, în vigoare în perioada anilor 2004–2006³¹. În 2004, au fost introduse restricții la exportul liber al cerealelor și produselor cerealiere. Introducerea noului sistem de control a exportului produselor cerealiere a provocat nemulțumirea atât a exportatorilor, cât și a producătorilor de produse cerealiere și pe care Guvernul, prin adoptarea deciziei, declara că dorește să-i protejeze. Hotărârea nominalizată a fost calificată de mulți economiști ca fiind lipsită de o fundamentare economică credibilă. Aceasta a fost dezaprobată și de instituțiile financiare și donatoare internaționale prezente în Republica Moldova.

Trebuie de menționat că reprezentanții Guvernului Republicii Moldova au refuzat în mod insistent să participe la dezbaterile publice care au fost inițiate în 2004 și 2005 de către producătorii agricoli, exportatorii de cereale și organizațiile neguvernamentale vizavi de

29 Monitorul Oficial nr. 99-101/364 din 06.06.2008.

30 Monitorul Oficial nr. 51-54/153 din 14.03.2008.

31 Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 123-124/990 din 27.07.2004.

problema restricțiilor și la care ar fi avut ocazia să explice la direct preocupările sale. Refuzul a fost interpretat de alți actori interesați ca o expresie a faptului că argumentele formale invocate de guvern nu ar rezista criticii. De asemenea, există păreri că decizia de limitare a exportului de cereale și produse cerealiere a fost determinată exclusiv de considerente politice, prin urmare ea nu poate fi apărată cu argumente economice. Unii observatori au fost de părerea că în pragul alegerilor generale din 2005, guvernarea a dorit să se asigure că o nouă „criză a pâinii” de tipul celor din 2000 și din noiembrie 2003 nu se va repeta și în 2004, lucru care i-ar fi minimizat șansele de reușită electorală la alegerile generale din martie 2005. Introducerea restricțiilor nu a stimulat, ci din contra, a inhibat exporturile de grâu și a motivat producătorii de cereale să renunțe la înființarea cerealelor.

Pe de altă parte, producătorii de cereale și exportatorii au suferit pierderi enorme, din cauza prăbușirii prețurilor la cereale pe parcursul a trei ani de zile, 2004–2006 (în această perioadă, prețul grâului alimentară a coborât până la 50 de bani un kg. Până la urmă, cei mai afectați de existența barierelor interne la export au fost țăranii, situația cărora și așa nu este de invidiat. În anul 2002, în ajunul crizei cerealelor din Moldova, când recolta globală de grâu a constituit numai 108 mii tone, circa 47% din fermieri și peste 56% din angajații agricoli din Moldova aveau venituri disponibile individuale care-i situau sub pragul sărăciei. Rata sărăciei extreme (prin sărăcie extremă avându-se în vedere situația în care nu există resursele necesare nici pentru alimentare normală și echilibrată) în aceste două categorii era de 33% și, respectiv, 40%. De asemenea, din statistica oficială se poate deduce că anume aceste două categorii sunt și cele mai vulnerabile, adică în situația în care s-ar produce un șoc macroeconomic, veniturile lor ar scădea cel mai mult. Prăbușirea prețurilor interne și aprecierea cursului valutar sunt exemple de asemenea șocuri macroeconomice.

Boxa 2. Hotărârile de Guvern ce reglementează activitatea comercială externă.

- HG nr. 262 din 07.03.2008 privind administrarea cotelor tarifare la exportul mărfurilor în Uniunea Europeană. Monitorul Oficial 51-54/328, 14.03.2008.
- HG nr. 1288 din 09.11.2006 cu privire la aprobarea Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015. Monitorul Oficial 181-183/1391, 24.11.2006.
- HG nr. 583 din 15.06.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile generale de import/export și tranzit al energiei electrice. Monitorul Oficial 86-88/645, 24.06.2005.
- HG nr. 1203 din 08.10.2003 cu privire la importul și exportul resurselor de prăsilă. Monitorul Oficial 215-217/1256, 17.10.2003.
- HG nr. 1107 din 11.09.2003 despre aprobarea Regulamentului cu privire la înființarea, înregistrarea, completarea, păstrarea, exportul și importul colecțiilor de animale și plante din flora și fauna sălbatică. Monitorul Oficial 204-207/1176, 26.09.2003.
- HG nr. 478 din 22.04.2003 privind excluderea barierelor la exportul mărfurilor. Monitorul Oficial 81/521, 30.04.2003.
- HG nr. 721 din 10.06.2002 cu privire la exportul produselor de origine animală. Monitorul Oficial 74/808, 11.06.2002.
- HG nr. 606 din 15.05.2002 cu privire la Sistemul național de control al exportului, reexportului, importului și tranzitului de mărfuri strategice în Republica Moldova //Monitorul Oficial 69-70/724, 30.05.2002.
- HG nr. 360 din 27.03.2002 despre aprobarea Regulamentului cu privire la importul și exportul de semințe și material săditor. Monitorul Oficial 46-48/443, 04.04.2002.
- HG nr. 809 din 11.12.95 privind reglementarea exportului producției alcoolice. Monitorul Oficial 2-3/14, 11.01.1996.
- HG nr. 251 din 04.03.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modalitatea de import al unor mărfuri destinate procesării industriale. Monitorul Oficial 47-48/308, 07.03.2008.
- HG nr. 955 din 21.08.2007 privind reglementarea importului în Republica Moldova a produselor originare din țările-membre ale Acordului Central European de Comerț Liber (CEFTA). Monitorul Oficial 136-140/996, 31.08.2007.
- HG nr. 911 din 10.08.2007 pentru aprobarea Regulamentului privind modalitatea de import și comercializare a unor grupe de mărfuri. Monitorul Oficial 117-126/919, 10.08.2007.

- HG nr. 870 din 03.08.2007 cu privire la monitorizarea tranzacțiilor comerciale de import. Monitorul Oficial 117-126/906, 10.08.2007.
- HG nr. 1363 din 29.11.2006 cu privire la modalitatea eliberării autorizațiilor pentru importul de carne, organe comestibile, produse (preparate) din carne și produse lactate //Monitorul Oficial 184-185/1454, 01.12.2006.
- HG nr. 1045 din 05.10.2005 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților //Monitorul Oficial 135-138/1128, 14.10.2005.
- HG nr. 891 din 24.08.2005 cu privire la reglementarea importului și comercializarea unor mărfuri de uz personal folosite //Monitorul Oficial 113-116/959, 26.08.2005.
- HG nr. 833 din 21.06.2002 pentru aprobarea Regulamentului privind importul și comercializarea angro a articolelor din tutun //Monitorul Oficial 91-94/927, 27.06.2002.
- HG nr. 610 din 15.05.2002 cu privire la importul distilatelor de vin //Monitorul Oficial 66-68/704, 23.05.2002.
- HG nr. 476 din 17.04.2002 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de transportare a produselor petroliere importate //Monitorul Oficial 57-58/564, 25.04.2002.
- HG nr. 1319 din 29.11.2001 cu privire la importul distilatelor de vin //Monitorul Oficial 150-151/1383, 11.12.2001.
- HG nr. 1039 din 03.10.2001 cu privire la Comisia interdepartamentală de control asupra exportului, reexportului, importului și tranzitului de mărfuri strategice //Monitorul Oficial 121-123/1088, 05.10.2001.
- HG nr. 427 din 07.06.2001 privind importul și comercializarea unor mărfuri de uz personal folosite //Monitorul Oficial 62/461, 09.06.2001.
- HG nr. 1186 din 22.11.2000 cu privire la aprobarea Concepției de substituie a produselor de import //Monitorul Oficial 149-151/1299, 30.11.2000.

Acele normative ale Guvernului de reglementare a tranzacțiilor comerciale externe sunt adoptate pentru exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din Legea cu privire la Guvern, pentru organizarea executării legilor. Din hotărârile Guvernului în vigoare, pot fi specificate în primul rând următoarele acte normative de aprobare a documentelor de politici în domeniul comerțului exterior – Hotărârea Guvernului nr. 1288 din 09.11.2006 cu privire la aprobarea Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015³² și respectiv Hotărârea Guvernului nr. 282 din 11.03.2008 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008–2015)³³.

Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015 este a treia strategie de promovare a exporturilor aprobată după proclamarea independenței de către R. Moldova. Primele două documente de politici nu au generat schimbări majore în evoluția comerțului exterior al R. Moldova, actele normative fiind abrogate fără prezentarea rapoartelor finale. În strategia curentă se menționează, că o mare parte din acțiunile prevăzute în strategiile respective nu au fost realizate din următoarele motive:

- axarea pe viziunea de dezvoltare a economiei naționale, bazată pe structura economică moștenită din sistemul sovietic;
- dezechilibrele globale și schimbarea conjuncturii regionale;
- abordarea nesistemică la nivelul autorităților publice și sectorului privat, manifestată prin nivelul insuficient de coerență dintre politicile/acțiunile de dezvoltare a regimurilor comerciale (promovarea exporturilor) și activităților investiționale, inclusiv de asigurare a unei oferte de produse și servicii competitive, precum și a celei de dezvoltare a infrastructurii calității, imperfecțiunea sistemului de subvenționare a întreprinderilor autohtone, nivelul redus al acțiunilor de promovare a exporturilor pe piețele de desfacere externe.

³² Monitorul Oficial nr.181-183/1391 din 24.11.2006.

³³ Monitorul Oficial nr.57-60/362 din 21.03.2008.

Boxa 3. Principalele acte normative ale Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare ce reglementează activitatea comercială externă.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare:

- Ordin nr. 220 din 26.09.2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare privind condițiile de sănătate a animalelor și modelul de certificat veterinar pentru exportul și importul cărnii proaspete de pasăre //Monitorul Oficial 67-69/324, 18.05.2007.
- Ordin nr.219 din 26.09.2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește condițiile de sănătate și certificare veterinară pentru comerțul și exportul ovinelor și caprinelor // Monitorul Oficial 64-66/297, 11.05.2007.
- Ordin nr.218 din 26.09.2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare privind stabilirea condițiilor de sănătate, ce reglementează importul și exportul de animale, material seminal, ovule și embrioni de la specii ce nu sunt prevăzute de legislația specifică //Monitorul Oficial 60-63/242, 04.05.2007.
- Ordin nr.197 din 22.08.2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare privind condițiile sanitare veterinare la exportul și importul de păsări și ouă de incubație //Monitorul Oficial 47-49/177, 06.04.2007.
- Ordin nr.172 din 14.07.2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare privind condițiile sanitare veterinare pentru producerea, comerțul cu statele membre ale Uniunii Europene și importul din alte țări al unor alimente și a unor produse comestibile neprelucrate pentru animalele de companie //Monitorul Oficial 43-46/159, 30.03.2007.
- Ordin nr.264 din 29.12.2000 cu privire la modul de importare a încărcăturilor supuse supravegherii veterinare de stat în Republica Moldova //Monitorul Oficial 1-4/2, 11.01.2001.

Totodată, obiectivele propuse în strategia actuală nu sunt mai puțin ambițioase decât în precedentele, iar indicatorii de performanță destul de relevanți și realiști:

- îmbunătățirea indicelui de țară a Republicii Moldova calculat de agențiile de rating internaționale (Moody's, Fitch etc.);
- norma investițiilor în economie (ponderea investițiilor în capitalul fix în PIB) – 25–30%;
- creșterea volumului investițiilor în capitalul fix – 8–15% anual;
- creșterea volumului investițiilor străine directe – nu mai puțin de 10%;
- creșterea producției industriale – 10–12% anual;
- deficitul contului curent – nu mai mult de 6% anual;
- majorarea ritmurilor de creștere a exporturilor de mărfuri și servicii cu 10–15% anual;
- extinderea sortimentului producției exportate;
- extinderea și diversificarea piețelor de desfacere la export;
- ridicarea nivelului de utilizare a regimurilor de comerț preferențial.

În anul 2007, producția industrială a întreprinderilor de toate formele de proprietate a înregistrat o scădere reală cu 2.7 la sută față de anul precedent, constituind 26.186.8 milioane lei în prețuri curente. Totodată, în economie au fost alocate investiții în capitalul fix în valoare de 14.935.9 mil. lei, ceea ce reprezintă 119.9 la sută față de nivelul din anul 2006, iar ponderea investițiilor în capitalul fix în PIB a constituit 30%. Ritmurile de creștere a exporturilor de mărfuri și servicii sau majorat de la -4.6% (anul 2006) până la 27.6% (anul 2007).

Suplimentar, remarcăm și unele dificultăți și restanțe în realizarea strategiei curente. Astfel, la un an și jumătate de la intrarea în vigoare a Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015 sunt nerealizate un număr impunător de măsuri prevăzute în planul de acțiuni pentru realizarea documentului de politici. În mod special, pot menționate restanțele ce țin de perfecționarea cadrului legislativ: elaborarea proiectelor

de lege cu privire la piața valorilor mobiliare (în redacție nouă) – (termenul de realizare – 2007), proiectului de lege pentru modificarea Legii privind secretul comercial – 2007, cu privire la ipotecă (termenul de realizare – 1 februarie 2007), privind fondurile de investiții (în redacție nouă)– 2007, elaborarea și implementarea Strategiei privind inofensivitatea produselor alimentare.

În mod concomitent, este tergiversată crearea centrelor de marketing, centrului Corespondent Euro Info (pagina web) și a unei rețele de centre regionale cu acoperire națională, crearea bazelor de date privind piețele externe de desfacere, tendințele dezvoltării acestora și diseminarea informației întreprinderilor autohtone, simplificarea procedurii de obținere a permiselor de muncă pentru specialiștii străini precum și a modului de obținere a vizelor și altor autorizații, stimularea importurilor tehnologiilor noi, utilajului și echipamentului industrial prin oferirea stimulentele fiscale și vamale la import, pregătirea și efectuarea investigațiilor sociologice privind respectarea de către organele de stat a procedurilor de înregistrare, eliberare a certificatelor, licențelor și autorizațiilor, eficiența politicilor promovate de stat în domeniul climatului investițional, ect ³⁴.

Boxa 4. Principalele acte normative ale Serviciului Vamal ce reglementează activitatea comercială externă.

- Ordin nr.56-O din 21.02.2008 cu privire la aprobarea Regulamentului privind vămuirea bunurilor trecute peste frontiera vamală a Republicii Moldova de către persoane fizice și a unor formulare tipizate //Monitorul Oficial 74-75/211, 11.04.2008.
- Ordin nr.50-O din 18.02.2008 referitor la aprobarea Regulamentului cu privire la completarea, autentificarea și eliberarea certificatelor de origine a mărfurilor exportate din Republica Moldova în cadrul regimurilor de comerț preferențiale cu Uniunea Europeană (ATP) și statele care acordă Republicii Moldova Sistemul Generalizat de Preferințe (GSP) //Monitorul Oficial 40-41/98, 26.02.2008.
- Ordin nr.23-O din 30.01.2008 cu privire la procedura de eliberare a atestatelor de calificare a specialiștilor în domeniul vămuirii //Monitorul Oficial 47-48/117, 07.03.2008.
- Ordin nr.438-O din 19.11.2007 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu //Monitorul Oficial 184-187/681, 30.11.2007.
- Ordin nr.361-O din 25.09.2007 privind monitorizarea tranzacțiilor comerciale de import //Monitorul Oficial 161-164/602, 12.10.2007.
- Ordin nr.331-O din 07.09.2007 referitor la aprobarea Regulamentului cu privire la completarea, autentificarea și eliberarea certificatelor de origine Forma CT-1 pentru mărfurile exportate din Republica Moldova în cadrul regimului de comerț liber cu statele membre la Acordul de Creare a Zonei de Comerț Liber în cadrul Comunității Statelor Independente (CSI) //Monitorul Oficial 161-164/601, 12.10.2007.
- Ordin nr.244-O din 03.07.2007 referitor la aprobarea Regulamentului cu privire la completarea, autentificarea și eliberarea certificatelor de transport EUR.1 pentru mărfurile exportate din Republica Moldova în cadrul regimului de comerț liber cu statele membre la Acordul Central European de Comerț Liber (CEFTA) și a modificărilor în Regulamentul cu privire la completarea, autentificarea și eliberarea certificatelor de origine a mărfurilor exportate din Republica Moldova în cadrul regimurilor de comerț preferențiale cu Uniunea Europeană //Monitorul Oficial 112-116/480, 03.08.2007.
- Ordin nr.230-O din 28.06.2007 cu privire la aprobarea unor acte normative de executare a Codului vamal // Monitorul Oficial 1-4/2, 01.01.2008.
- Ordin nr.164-O din 18.05.2007 referitor la completarea declarației vamale în detaliu //Monitorul Oficial 74-77/354, 01.06.2007.
- Ordin nr.480-O din 18.12.2006 cu privire la aprobarea Metodologiei de prelucrare a declarației vamale în detaliu //Monitorul Oficial 199-202/697, 29.12.2006.
- Ordin nr.240-O din 27.06.2006 cu privire la aprobarea Metodologiei declarării periodice a mărfurilor produse în zonele economice libere la scoaterea lor pe cealaltă parte a republicii //Monitorul Oficial 106-111/376, 14.07.2006.
- Ordin nr.185-O din 25.05.2006 referitor la aprobarea Normelor de utilizare a declarației sumare //Monitorul Oficial 116-119/409, 28.07.2006.
- Ordin nr.288-O din 20.12.2005 cu privire la aprobarea Normelor metodologice privind aplicarea sistemului de tranzit pe teritoriul Republicii Moldova //Monitorul Oficial 28-30/72, 17.02.2006.
- Ordin nr.92-O din 27.04.2005 cu privire la aprobarea actului constatator întocmit de organul vamal //Monitorul Oficial 71-73/253a, 20.05.2005.
- Ordin nr.199-O din 29.10.2004 referitor la aprobarea Normelor tehnice privind imprimarea, utilizarea și completarea declarației vamale în detaliu //Monitorul Oficial 226-232/482, 10.12.2004.

³⁴ Chivriga V., Furdul V. Evoluții curente în comerțul exterior cu produse agricole. Federația Națională a Fermierilor din Moldova (FNFM), Chișinău, 2008.

- Ordin nr.195-O din 22.10.2004 privind aprobarea formularului de "Dispoziție privind suspendarea operațiunilor la conturile bancare ale plătitorului" //Monitorul Oficial 193-198/392, 29.10.2004.
- Indicații metodice nr.106-O din 24.05.2004 referitor la administrarea regimului vamal de perfecționare pasivă // Monitorul Oficial 88-90/196, 04.06.2004.
- Ordin nr.98-O din 18.05.2004 cu privire la executarea Legii nr.86-XV din 25 martie 2004 //Monitorul Oficial 83-87/181, 28.05.2004.
- Ordin nr.94-O din 07.05.2004 cu privire la vămuirea mărfurilor livrate în/din zonele libere //Monitorul Oficial 80-82/175, 21.05.2004.
- Regulament din 26.04.2004 privind restituirea sumelor taxei pe valoarea adăugată în cazul exportului produselor rezultate din prelucrare la perfecționare activă //Monitorul Oficial 138-146/282, 13.08.2004.
- Ordin nr.72-O din 21.04.2004 referitor la vămuirea florilor în stare proaspătă //Monitorul Oficial 67-72/164, 30.04.2004.
- Ordin nr.158-O din 04.08.2003 despre aprobarea și punerea în aplicare a Regulamentului cu privire la zona de control vamal //Monitorul Oficial 186-188/250, 22.08.2003
- Instrucțiune din 04.08.2003 privind modul de restituire a sumelor taxei vamale //Monitorul Oficial 215-217/282, 17.10.2003.
- Regulamentul din 17.12.2002 privind modul de utilizare a mijloacelor bănești încasate ca taxă pentru efectuarea procedurilor vamale //Monitorul Oficial 178-181/408, 27.12.2002.
- Ordinea de adresare din 05.11.2002 agenților economici și persoanelor fizice în organele vamale //Monitorul Oficial 3-5/6, 21.01.2003.
- Regulament din 28.10.2002 privind controlul vamal și vămuirea energiei electrice la trecerea peste frontiera vamală a Republicii Moldova //Monitorul Oficial 3-5/5, 21.01.2003.
- Dispoziție din 28.10.2002 cu privire la procedura declarării periodice a publicațiilor cotidiene sau periodice // Monitorul Oficial 6-8/9, 24.01.2003.
- Ordin nr.276-O din 24.10.2002 cu privire la perfectarea actelor vamale la vămuirea mărfurilor provenite din tranzacțiile economice externe //Monitorul Oficial 162-165/384, 06.12.2002.
- Ordin nr.273-O din 17.10.2002 referitor la modificarea nomenclatoarelor utilizate la completarea declarațiilor vamale //Monitorul Oficial 10/17, 28.01.2003.

Un alt document de politici, Strategia națională de dezvoltare durabilă a complexului agro-industrial al Republicii Moldova (2008–2015) a fost aprobată la un an și jumătate de la intrarea în vigoare a Strategiei de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada anilor 2006–2015³⁵. În documentul de politici în vigoare sunt analizate atât barierele din comerțul cu produse agricole, cât și unele opțiuni de măsuri de politică de redresare a situației din domeniu. Conform strategiei, impedimentele de bază în evoluția comerțului exterior cu produse agricole sunt structura actuală a culturilor agricole, piețele agricole subdezvoltate și distorsionate, insuficiența resurselor financiare proprii a majorității producătorilor agri-coli, lipsa unei rețele de marketing și de logistică și infrastructura rurală precară.

La fel, măsurile propuse în strategie pentru a fi realizate pentru a schimba cardinal situația din comerțul exterior cu produse agricole și agroalimentare sunt departe de a fi considerate reușite. În afară de aceasta, majoritatea măsurilor incluse în planul de acțiuni nu sunt acoperite financiar și astfel, persistă riscul ca rezultatele finale în urma realizării strategiei curente să fie asemănătoare cu cele obținute în realizarea SCERS, Strategiei de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada anilor 2006–2015, Strategiilor de promovare a exportului de mărfuri din Republica Moldova pe anii 1999–2001 și respectiv pentru anii 2002–2005³⁶.

35 Strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada anilor 2006-2015 este abrogată în conformitate cu art.4. din Hotărârea Guvernului nr. 282 din 11.03.2008 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015).

36 HG nr. 554 din 16.06.99 cu privire la Strategia de promovare a exportului de mărfuri din Republica Moldova pe anii 1999-2001. Monitorul Oficial al R. Moldova nr.65-66/585 din 24.06.1999.

HG nr. 80 din 29.01.2002 cu privire la aprobarea Strategiei de promovare a exportului pe anii 2002-2005. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 21-22/156 din 05.02.2002.

Legea nr. 398-XV din 02.12.2004 privind aprobarea Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004-2006). Monitorul Oficial al R. Moldova nr.5-12/44 din 14.01.2005.

1.4. Procedurile de import și export

1.4.1. Drepturile de import și drepturile de export

În cazul trecerii mărfurilor peste frontiera vamală și în alte cazuri prevăzute de legislație, se percep, ca drepturi de import și, respectiv, drepturi de export, următoarele:

- a) taxa vamală;
- b) taxa pe valoarea adăugată;
- c) accizele;
- d) taxa pentru proceduri vamale;
- e) taxa pentru eliberarea autorizației și taxa pentru actualizarea valabilității autorizației;
- f) taxa pentru participare la licitație vamală;
- g) alte sume prevăzute de legislație.

Taxa vamală

Mărfurile care trec frontiera vamală se supun taxei vamale conform Legii cu privire la tariful vamal. În Republica Moldova se aplică următoarele tipuri de taxe vamale:

- 1) ad valorem, calculată în procente față de valoarea în vamă a mărfii;
- 2) specifică, calculată în baza tarifului stabilit la o unitate de marfă;
- 3) combinată care îmbină primele două tipuri.
- 4) excepțională, care, la rândul ei, se divizează în:
 - a. taxă specială, aplicată în scopul protejării mărfurilor de origine indigenă la introducerea pe teritoriul vamal a mărfurilor de producție străină în cantități și în condiții care cauzează sau pot cauza prejudicii materiale considerabile producătorilor de mărfuri autohtoni.
 - b. taxă antidumping, percepută în cazul introducerii pe teritoriul vamal a unor mărfuri la prețuri mai mici decât valoarea lor în țara exportatoare la momentul importului, dacă sunt lezate interesele sau apare pericolul cauzării prejudiciilor materiale producătorilor autohtoni de mărfuri identice sau similare ori apar pierderi pentru organizarea sau extinderea în țară a producției de mărfuri identice sau similare.
 - c. taxă compensatorie, aplicată în cazul introducerii pe teritoriul vamal a mărfurilor, la producerea sau la exportul cărora, direct sau indirect, au fost utilizate subvenții, dacă sunt lezate interesele sau apare pericolul cauzării prejudiciilor materiale producătorilor autohtoni de mărfuri identice sau similare ori apar pierderi pentru organizarea sau extinderea în țară a producției de mărfuri identice sau similare.

În Republica Moldova nu se aplică taxe vamale la loturile de mărfuri ce se exportă din țară.

Taxele vamale la importul produselor agroalimentare, în dependență de poziția tarifară variază preponderent între 0 și 20%. Excepție constituie o serie de poziții tarifare la produsele animaliere, la care taxele vamale au fost majorate în anul 2006 la insistența producătorilor agricoli din sectorul animalier. De exemplu, la pozițiile tarifare 0201 – Carne de bovine, proaspătă sau refrigerată și 0203 – Carne de porcine proaspătă, refrigerată sau congelată, taxa vamală constituie 20%+200 euro/t, iar la pozițiile tarifare – 0405 – Unt și alte substanțe grase provenite din lapte; paste lactate pentru tartine până la 20%+500 euro/t.

Un alt exemplu constituie taxele vamale excepționale speciale stabilite, pentru o perioadă de 4 ani pentru mărfurile de la pozițiile tarifare “1701 Zahăr din trestie sau din sfeclă de zahăr și zaharoză pură din punct de vedere chimic, în stare solidă”, “1702 90 790 ---- Altele”, “1702 90 990 -- Altele” și “2106 90 590 ---- Altele”, clasificate conform Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.54 din 26 ianuarie 2004, având următoarele valori:

- 39%, dar nu mai puțin de 115 euro pe tonă, de la 16 februarie până la 31 decembrie 2008;
- 38%, dar nu mai puțin de 110 euro pe tonă, de la 1 ianuarie până la 31 decembrie 2009;
- 37%, dar nu mai puțin de 105 euro pe tonă, de la 1 ianuarie până la 31 decembrie 2010;
- 36%, dar nu mai puțin de 100 euro pe tonă, de la 1 ianuarie 2011 până la 15 februarie 2012, cu excepția poziției tarifare 1701, pentru care termenul de aplicare a măsurii de salvagardare va expira pe 31 iulie 2011. Taxa stabilită se aplică suplimentar față de taxa vamală în vigoare (30%), indiferent de țara de origine a mărfii, se calculează și se percepe în baza valorii în vamă, conform legislației în vigoare, și se include în valoarea impozabilă a mărfii³⁷.

Taxa pe valoarea adăugată

În Republica Moldova sunt stabilite următoarele cote ale T.V.A.:

a) cota-standard – în mărime de 20% din valoarea impozabilă a mărfurilor și serviciilor importate și a livrărilor efectuate pe teritoriul Republicii Moldova;

b) cote reduse în mărime de:

- 8% – la medicamentele, atât indicate în Nomenclatorul de stat de medicamente, cât și autorizate de Ministerul Sănătății, importate și/sau livrate pe teritoriul Republicii Moldova, precum și medicamentele preparate în farmacii conform prescripțiilor magistrale, cu conținut de ingrediente (substanțe medicamentoase) autorizate;

- 8% – la mărfurile, importate și/sau livrate pe teritoriul Republicii Moldova, de la pozițiile tarifare 3005, 300610, 300620000, 300630000, 300640000, 300660, 300670000, 370790, 380840, 382100000, 382200000, 4014, 4015, 481890, 900110900, 900130000, 900140, 900150, 901831, 901832, 901839000;

- 5% – la gazele naturale și gazele lichefiate, atât la cele importate, cât și la cele livrate pe teritoriul Republicii Moldova;

c) cota zero – la mărfurile, serviciile pentru export și toate tipurile de transporturi internaționale de mărfuri (inclusiv de expediție) și pasageri, precum și serviciile operatorului aerodrom (aeroport), de comercializare a biletelor de călătorie în trafic internațional aerian, auto, feroviar și fluvial, de deservire la sol a aeronavelor, de securitate aeronautică și de navigație aeriană, aferente aeronavelor în trafic internațional (art.104 al Codului vamal);

Restituirea sumelor taxei pe valoarea adăugată la exportul mărfurilor este efectuată conform Instrucțiunii privind restituirea sumelor taxei pe valoarea adăugată³⁸. În scopul administrării procesului de restituire, subiecții impozabili, înregistrați ca plătitori de TVA, sunt clasificați într-un mod straniu, în trei grupe de bază:

➤ Grupa I. Subiecți impozabili cu grad înalt de credibilitate, care desfășoară pe parcurs de

37 Legea nr. 289-XVI din 20.12.2007 privind aplicarea unei măsuri de salvagardare. Monitorul Oficial nr. 203-206/802 din 28.12.2007.

38 Ordinul IFPS nr.188 din 17.11.2005. Monitorul Oficial nr. 1-4/1, 06.01.2006.

minimum 3 ani a oricărui gen de activitate pentru care s-a asigurat stabilirea corectă a obligațiilor fiscale, plăților datorate și onorarea integrală și în termenele stabilite a acestora și pe parcursul ultimului an a beneficiat de restituirea TVA de cel puțin două ori sau i s-a conferit titlul de cel mai bun contribuabil al anului în modul stabilit de Guvern. Toate actele de control fiscal întocmite de organele de control din țară trebuie să demonstreze lipsa încălcărilor fiscale.

- Grupa II. Subiecți impozabili cu grad mediu de credibilitate, care desfășoară activității pe parcurs de minimum 2 ani, cu practicarea oricărui gen de activitate pentru care subiectul impozabil a asigurat onorarea integrală și în termenele stabilite a obligației fiscale datorate și pe parcursul ultimului an a beneficiat de restituirea TVA de cel puțin două ori. Ultimul act de control documentar, întocmit de organele de control din țară, trebuie să demonstreze o atitudine responsabilă a agentului economic față de obligațiunile fiscale. Evaziunile consemnate în act au fost comise fără intenție și mărimea lor nu depășește valoarea capitalului social al întreprinderii la data întocmirii actului. Actele de control tematice privind restituirea sumelor TVA din buget, aferente livrărilor la cota zero (efectuate anterior), trebuie să demonstreze că nu s-a admis încălcarea prevederilor Codului fiscal.
- Grupa III. Subiecți impozabili cu grad mic de credibilitate, înregistrați ca plătitori de TVA, care nu corespund criteriilor Grupelor I și II și sunt atribuiți la grupa III de credibilitate.

Restituirea TVA se efectuează în rezultatul controlului cu excepția subiecților impozabili atribuiți la Grupa I de credibilitate la care controlul sumelor TVA restituite se efectuează o dată în an sau subiecților impozabili atribuiți la Grupa II de credibilitate la care controlul sumelor TVA restituite se efectuează o dată în jumătate de an. Până la momentul efectuării controlului, subiecților impozabili atribuiți la Grupa I de credibilitate li se restituie integral suma TVA solicitată, subiecților impozabili atribuiți la Grupa II de credibilitate li se restituie maxim 80% din suma TVA pasibilă restituirii pentru perioadele fiscale corespunzătoare.

Accizele

Subiecți ai impunerii sunt persoanele juridice și persoanele fizice care importă mărfuri supuse accizelor, cu excepția mărfurilor specificate la art.124 alin.(1)–(3), (5), (7), (8) a Codului Fiscal.

Cota accizului diferă în funcție de poziția tarifară a mărfurilor supuse accizelor. De exemplu, la produsele agroalimentare sunt stabilite următoarele cote a accizului:

- Vinuri cu pozițiile tarifare 220410110, 220410191, 220410192, 220410991 – 10%, dar nu mai puțin de 2,50 lei/litru.
- Vinuri, altele decât cele spumoase și spumante, must nefermentat sau cu fermentarea oprită prin adăugare de alcool, în recipiente cu capacitatea de până la 2 litri: – cu o concentrație de alcool de până la 13% în volum (poziția tarifară 220421) – 10%, dar nu mai puțin de 1,25 lei/litru.
- Vinuri, altele decât cele spumoase și spumante, must nefermentat sau cu fermentarea oprită prin adăugare de alcool, în recipiente cu capacitatea de până la 2 litri: – cu o concentrație de alcool de peste 13% în volum (poziția tarifară 220421) – 10%, dar nu mai puțin de 1,50 lei/litru.
- Vinuri, altele decât cele spumoase și spumante, must nefermentat sau cu fermentarea oprită prin adăugare de alcool, în recipiente cu capacitatea de peste 2 litri: – cu o con-

centrație de alcool de până la 13% în volum (poziția tarifară 220429) – 5%, dar nu mai puțin de 0,25 lei/litru.

- Vinuri, altele decât cele spumoase și spumante, must nefermentat sau cu fermentarea oprită prin adăugare de alcool, în recipiente cu capacitatea de peste 2 litri: – cu o concentrație de alcool de peste 13% în volum (poziția tarifară 220429) – 5%, dar nu mai puțin de 0,30 lei/litru.
- Musturi, altele decât cele nefermentate sau cu fermentarea oprită prin adăugare de alcool (poziția tarifară 220430) – 5%, dar nu mai puțin de 0,25 lei/litru.
- Vermuturi și alte vinuri din struguri proaspeți, aromatizate cu plante sau cu substanțe aromatizate (poziția tarifară 2205) – 10%, dar nu mai puțin de 1,50 lei/litru.
- Alte băuturi fermentate (de exemplu, obținute din suc de pere proaspete, cidru, hidromel), amestecuri de băuturi fermentate, amestecuri de băuturi fermentate și băuturi nealcoolice, nedenumite și necuprinse în altă parte (poziția tarifară 2206) – 10%, dar nu mai puțin de 0,15 lei/litru.

În cazul exportului de mărfuri supuse accizelor, obligația de achitare a accizelor este valabilă până în momentul repatrierii valutei și prezentării documentelor justificative. Mărfurile supuse accizelor, cum ar fi vodca, lichiorurile și alte băuturi spirtoase, vinurile din struguri, din fructe, vinurile din struguri saturate cu dioxid de carbon, divinurile (coniacurile), articolele din tutun, comercializate, transportate sau depozitate pe teritoriul Republicii Moldova sau importate pentru comercializare pe teritoriul ei, precum și mărfurile supuse accizelor procurate de la agenții economici rezidenți aflați pe teritoriul Republicii Moldova care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar, trebuie obligatoriu să fie marcate cu timbru de acciz. Accizele nu se achită în cazul în care subiectul impunerii exportă mărfuri supuse accizelor în mod independent sau în baza contractului de comision.

Livrările de mărfuri supuse accizelor la export, efectuate de subiectul impunerii, sânt niște livrări scutite de acciz. Totodată, deși exportul este scutit de acciz, subiectul impunerii trebuie să dispună de documentele de confirmare a exportului, cum ar fi:

- contractul (copia contractului) încheiat cu partenerul străin cu privire la livrarea mărfurilor supuse accizelor. În cazul în care livrarea pentru export a mărfurilor supuse accizelor se efectuează conform contractului de comision, de către comisionar, subiectul impunerii (comitentul) prezintă organului Serviciului Fiscal de Stat contractul de comision și contractul (copia contractului) încheiat de comisionar cu partenerul străin;
- documentele de plată și extrasul băncii, care confirmă încasarea de facto a mijloacelor, rezultate din vânzarea mărfurilor supuse accizelor, pe contul subiectului;
- declarația vamală a încărcăturii sau copia ei, certificată de conducătorul și de contabilul-șef al subiectului impunerii, cu mențiunile organului vamal care a eliberat marfa la export.

În cazul existenței documentelor de confirmare a exportului în termen de până la 360 zile din momentul livrării mărfurilor accizate la export, volumul (valoarea) mărfurilor supuse accizelor exportate, precum și suma accizului solicitat spre restituire se declară informativ în perioada fiscală când a avut loc prezentarea tuturor documentelor ce confirmă exportul. În cazul lipsei documentelor de confirmare a exportului în termen de până la 360 zile din momentul livrării mărfurilor accizate la export, subiectul impunerii de sine stătător calculează și achită accizul aferent mărfurilor supuse accizelor exportate. În cazul când la

expirarea termenului de 360 zile din momentul livrării mărfurilor accizate la export, marfa exportată a fost achitată parțial de către nerezident, atunci subiectul impunerii – exportatorul calculează accizul doar pentru acele mărfuri supuse accizelor pentru care nu s-au prezentat documente de confirmare a exportului în termenul sus-menționat, aplicând cota accizului minimală. În asemenea situație, subiectul impunerii va putea trece la cont sumele accizelor aferente materiei prime accizate utilizate la producerea mărfurilor accizate exportate, pentru care s-a calculat de sine stătător accizul.

Declararea accizului aferent mărfurilor exportate pentru care nu s-a respectat termenul de 360 zile se efectuează pentru perioada fiscală în care expiră termenul respectiv. Exportul de mărfuri supuse accizelor fără aplicarea accizelor poate fi efectuat de subiectul impunerii care prelucrează și/sau produce marfă accizată în mod independent, în baza contractului de mandat, sau în baza contractului de comision³⁹.

Taxa pentru proceduri vamale

Vămuirea mărfurilor plasate în regim de import, de perfecționare pasivă, de transformare sub control vamal, în magazin duty-free, cu valoarea în vamă de la 100 la 1000 euro sunt taxate cu o taxă de 4 Euro, iar cele de peste 1000 euro prevăd un quantum al taxei pentru proceduri vamale în mărime de 0,4% din valoarea în vamă a mărfii, dar nu mai mult de 1800 euro. Taxa pentru întocmirea formalităților vamale la vămuirea mărfurilor plasate în regimurile de export sau reexport, constituie 0,1% din valoarea în vamă a mărfii, dar nu mai mult de 500 euro. O excepție constituie vămuirea mărfurilor plasate în regimurile de export, reexport precum și la reintroducerea lor în cazul în care aceste mărfuri anterior au fost plasate în regimurile vamale de perfecționare activă, transformare sub control vamal sau perfecționare pasivă. Taxa pentru întocmirea formalităților vamale pentru aceste mărfuri constituie 0,15% din suma serviciilor prestate, dar nu mai mult de 100 euro; în caz de lipsă a serviciilor – 10 euro. Taxa pentru proceduri vamale se achită la utilizarea oricărei destinații vamale, cu excepția abandonului în favoarea statului, dacă legislația nu prevede altfel. Mijloacele bănești încasate ca taxă pentru proceduri vamale se varsă la bugetul de stat și se utilizează în volum deplin la finanțarea activității vamale.

1.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe

Actele necesare la vămuirea mărfurilor provenite din tranzacțiile economice externe nu sunt prevăzute în mod expres de Codul Vamal, dar sunt obiectul unui ordin al Serviciului Vamal, emis „în scopul sporirii nivelului controlului documentar și excluderii cazurilor de falsificare a actelor prezentate organelor vamale de către agenții economici” și suplimentar cu unele completări și scăpări sau omiteri sunt prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declararea valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova⁴⁰.

39 Inspectoratul Fiscal de Stat. Modificări din 27.12.2004 la Instrucțiunea cu privire la administrarea accizelor nr.188 din 21.10.2004 (M. O. R. Moldova nr. 46-50/159, 25.03.2005).

40 Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 66-68/697 din 23.05.2002.

Tabelul 3. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe

Conform Ordinului Serviciului Vamal nr. 276-O din 24.10.2002 cu privire la perfectarea actelor vamale la vămuirea mărfurilor provenite din tranzacțiile economice externe, la vămuirea mărfurilor provenite din tranzacțiile economice externe, organele vamale accepta spre perfectare declarațiile vamale cu condiția prezentării de către agenți economici a următoarelor acte în original (reieșind din particularitățile tranzacției și regimului vamal solicitat):	Conform Hotărârii Guvernului nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declararea valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova, pentru confirmarea veridicității datelor privind valoarea în vamă anunțată și a datelor suplimentare referitoare la ea, declarantul este obligat să prezinte la cererea autorității vamale următoarele documente:
a) contractul în baza căruia au fost livrate mărfurile; b) documentele de transport (actele oficiale ce însoțesc încărcătura și conțin informația despre condițiile și caracterul deplasării, precum și trăsăturile caracteristice de bază ale mărfurilor transportate): - la transportarea cu transportul aerian - scrisoarea de trăsură (fraht) prevăzută de Convenția privind unificarea unor reguli referitor la transporturile internaționale aeriene (or. Varșovia, 12.10.29.); - la deplasarea cu transportul auto: scrisoarea de trăsură internațională prevăzută de Convenția internațională cu privire la contractul de transport al încărcăturilor pe calea auto (or. Geneva, 12.05.56.); carnetul TIR prevăzut de Convenția internațională cu privire la transportul internațional de încărcături sub acoperirea Carnetului TIR (or. Geneva, 14.11.75.); - la deplasarea cu transportul feroviar - scrisoarea de trăsură prevăzută de Acordul internațional privind transportul internațional de mărfuri pe calea ferată (intrat în vigoare la 01.11.51.); - la deplasarea mărfurilor cu mijloacele de transport naval - conosamentul prevăzut de Convenția ONU cu privire la transportul maritim al încărcăturilor (or. Hamburg, 1978); c) documentele comerciale (acte oficiale ce conțin informația despre costul mărfurilor deplasate (specificarea lor). În calitate de acte comerciale pot fi folosite facturi comerciale, pro-formele acestora, precum și alte documente folosite în comerțul exterior); d) licențe; e) autorizații; f) certificate de conformitate; g) certificate de origine; h) declarațiile de repatriere; i) actele de expertiză; j) actele de constituire ale agentului economic (certificatul de înregistrare, statutul /decizia de fondare/, contractul de constituire, certificatul de atribuire al codului statistic, certificatul de atribuire a codului fiscal, certificatul de înregistrare ca plătitor al TVA, actele /ordinele, procesele-verbale etc./ cu privire la numirea în funcție a conducătorului întreprinderii și a contabilului șef); k) certificatele ce confirmă conturile bancare; l) actele eliberate de agenți economici, ce confirmă mostrele ștampilelor acestora; m) actele eliberate de agenți economici, ce confirmă mostrele semnăturilor persoanelor ce au dreptul de a activa din numele întreprinderii fără împuterniciri suplimentare; n) demersurile agenților economici; o) actele traduse de către persoanele juridice autorizate; p) procura eliberată persoanei care va efectua declararea mărfurilor la organele vamale din numele agentului economic; q) actele de identitate (pașaportul sau buletinul de identitate) ale persoanei care va efectua declararea mărfurilor la organele vamale din numele agentului economic; r) alte acte necesare în scopuri vamale.	a) documentele de constituire ale persoanei care introduce mărfurile în teritoriul Republicii Moldova (statutul și contractul de fondare a întreprinderii, certificatul de atribuire a codului fiscal și certificatul de înregistrare a întreprinderii - în copii); b) contractul comercial încheiat cu vânzătorul produselor respective și acordurile adiționale la el, precum și corespondența comercială purtată cu acesta în vederea încheierii și derulării contractului; c) factura (invoice) și documentele bancare de plată (dacă factura este achitată) sau factura pro forma (pentru tranzacții condițional valorice), precum și alte documente de plată și/sau contabile, ce confirmă valoarea mărfurilor; d) documentele de transport; e) contractul de asigurare a mărfurilor și polița de asigurare, după caz; f) factura de trăsură sau calculul oficial autentificat al cheltuielilor de transport; g) declarația vamală a țării de expediere (dacă aceasta există); h) listele de ambalaj; i) licența pentru mărfurile introduse, importul cărora este admis în baza licențelor stabilite; j) certificatul de origine al mărfurilor, certificatul de calitate, conformitate etc. În cazul în care pentru confirmarea valorii în vamă anunțate documentele menționate nu sunt suficiente, declarantul este obligat să prezinte, la cererea organului vamal, informațiile suplimentare necesare. Pentru a acumula informații suplimentare organul vamal este în drept să solicite declarantului următoarele documente: a) contractele cu terțe persoane referitoare la tranzacție; b) facturile pentru decontări către persoane terțe în beneficiul vânzătorului; c) facturile pentru serviciile de comision și broker, referitoare la tranzacția cu marfa evaluată; d) documentele contabile; e) acordurile privind licența sau de autor; f) licențele de export (import); g) recipisele de depozit; h) comenzile de livrare; i) cataloagele, specificările, ofertele de preț (listele de prețuri) ale firmelor producătoare; j) calculul firmei producătoare pentru prețul de cost al mărfurilor evaluate (dacă firma este de acord să o prezinte cumpărătorului); k) alte documente și informații care sunt în măsură să dovedească realitatea valorii anunțate.

1.4.3. Reglementări la exportul și importul unor produse agricole

Exportul și importul cărnii proaspete de pasăre

Exportul și importul cărnii proaspete de pasăre este efectuat în conformitate cu reglementările Normei sanitare veterinare privind condițiile de sănătate a animalelor și modelul de certificat veterinar pentru exportul și importul cărnii proaspete de pasăre, aprobată prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 220 din 26.09.2006⁴¹. Norma sanitară veterinară privind condițiile de sănătate a animalelor și modelul de certificat veterinar pentru exportul și importul cărnii proaspete de pasăre este armonizată cu prevederile Deciziei Comisiei Europene 94/984/EEC din 20 decembrie 1994 și Directivei Consiliului Europei 91/494/CEE din 26 iunie 1991.

Exportul și importul ovinelor și caprinelor

Exportul și importul ovinelor și caprinelor este efectuat în conformitate cu reglementările Normei sanitare veterinare care stabilește condițiile de sănătate și certificare veterinară pentru comerțul și exportul ovinelor și caprinelor, aprobată prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 219 din 26.09.2006⁴². Norma sanitară veterinară respectivă este armonizată cu prevederile Directivei Consiliului Europei 91/68/EEC din 28 ianuarie 1991.

Exportul și importul resurselor de prăsilă

Exportul și importul resurselor de prăsilă este reglementat de Regulamentul cu privire la importul și exportul resurselor de prăsilă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1203 din 08.10.2003 cu privire la importul și exportul resurselor de prăsilă⁴³. Conform actului normativ aprobat de Guvern, regulamentul cu privire la importul și exportul resurselor de prăsilă stabilește condițiile și modalitățile exportului și importului resurselor de prăsilă, în scopul protejării pieței interne de invazia materialului genetic nevaloros și a resurselor de prăsilă neomologate în republică, precum și protejării drepturilor de autor ale selecționatorilor autohtoni – autori de rase, tipuri, linii și crosuri de animale.

Importul resurselor de prăsilă se efectuează în baza următoarelor acte:

- a) licență eliberată, în modul stabilit de legislația în vigoare, de producere și comercializare a resurselor de prăsilă;
- b) contract de import al resurselor de prăsilă cu stipularea speciilor și raselor de animale de fermă, apartenența de clasă, destinația și numărul acestora;
- c) certificat de origine eliberat de exportator ce confirmă calitățile productive și reproductivă ale animalelor;
- d) autorizație eliberată de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare pentru importul resurselor de prăsilă (la importul resurselor de prăsilă ce nu fac parte din Nomenclatorul raselor, tipurilor și crosurilor de animale omologate (raionate) în Moldova și de alte clase decât record și elită).

Exportul resurselor de prăsilă se efectuează în baza următoarelor acte:

- a) licență de producere și comercializare a resurselor de prăsilă, eliberată în conformitate cu legislația în vigoare;

41 Ordinul MAIA nr. 220 din 26.09.2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare privind condițiile de sănătate a animalelor și modelul de certificat veterinar pentru exportul și importul cărnii proaspete de pasăre. Monitorul Oficial nr. 67-69/324 din 18.05.2007.

42 Ordinul MAIA nr. 219 din 26.09.2006 cu privire la aprobarea Normei sanitare veterinare care stabilește condițiile de sănătate și certificare veterinară pentru comerțul și exportul ovinelor și caprinelor. Monitorul Oficial 64-66/297, 11.05.2007.

43 HG nr. 1203 din 08.10.2003 cu privire la importul și exportul resurselor de prăsilă. Monitorul Oficial 215-217/1256, 17.10.2003.

b) certificat de rasă, pentru fiecare animal (referitor la păsări, ouă incubabile, albine, pește, icre fecundate, embrioni și material seminal – pentru fiecare partidă), semnate de exportator și aprobate de Inspectoratul Zootehnic de Stat, alte acte solicitate de țara importatoare;

c) contract încheiat cu agentul economic–importator referitor la exportul resurselor de prăsilă, cu stipularea speciilor, raselor, claselor, numărului de capete și greutateii;

d) autorizație a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare cu privire la exportul resurselor de prăsilă eliberată gratuit în termen de 7 zile de la depunerea cererii;

e) certificat de origine a mărfurilor eliberat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.1599 din 13 decembrie 2002.

Importul și comercializarea angro a articolelor din tutun

Importul și comercializarea angro a articolelor din tutun este reglementat de Regulamentul privind importul și comercializarea angro a articolelor din tutun, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 833 din 21.06.2002 pentru aprobarea Regulamentului privind importul și comercializarea angro a articolelor din tutun⁴⁴. Regulamentul stabilește condițiile importului articolelor din tutun și comercializării acestora prin depozite angro, reglementează raporturile în domeniu dintre organele de stat și agenții economici, care desfășoară activitate de import și comercializare a articolelor din tutun.

⁴⁴ Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 91-94/927 din 27.06.2002.

Capitolul 2. Comerțul exterior al României

2.1. Tendințe recente în comerțul exterior al României

Conform datelor Centrului Român pentru Promovarea Comerțului, volumul total al comerțului Internațional al României, în anul 2007, a crescut cu 20,7% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 13,7%, iar importul o majorare de 25,2%. Exportul FOB al României, în anul 2007, a fost de 29.401,8 milioane euro, cu 3.551,3 milioane euro mai mare decât în anul precedent, când s-a cifrat la 25.850,5 milioane euro. Importul CIF al României realizat în anul 2007, a fost de 50.992,6 milioane euro, cu 10.246,8 milioane euro mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 40.745,8 milioane euro.

Volumul total al comerțului intracomunitar al României, în anul 2007, a crescut cu 24,2% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 15,9%, iar importul o creștere de 29,5%. Valoarea exportului intracomunitar (către cele 26 țări ale UE) a fost de 21.139,3 milioane euro, în creștere cu 15,9% față de anul 2006 și a reprezentat 71,9% din totalul exportului românesc. Valoarea importului intracomunitar (provenit din cele 26 țări ale UE) a fost de 36.261,4 milioane euro, în creștere cu 29,5% față de anul precedent și a reprezentat 71,1% din totalul importului românesc.

Volumul total al comerțului extracomunitar al României, în anul 2007, a crescut cu 12,9% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 8,4%, iar importul o creștere de 15,5%. Valoarea exportului extracomunitar a fost de 8.262,5 milioane euro, în creștere cu 8,4% față de anul precedent și a reprezentat 28,1% din totalul exportului românesc. Valoarea importului extracomunitar a fost de 14.731,2 milioane euro, în creștere cu 15,5% față de anul trecut și a reprezentat 28,9% din totalul importului românesc.

Evoluția importului României comparativ cu creșterea exportului a determinat înregistrarea, la sfârșitul anului 2007, a unui deficit comercial de 21.590,8 milioane euro, cu 6.695,5 milioane euro mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la -14.895,3 milioane euro. Soldul balanței comerciale intracomunitare a înregistrat o valoare de -15.122,1 milioane euro (ceea ce a reprezentat 70,0% din deficitul balanței comerciale românești), în timp ce soldul balanței comerciale extracomunitare a fost de - 6.468,7 milioane euro.

Ponderea principalelor secțiuni SA la export (export FOB, %):

- mașini, aparate și echipamente electrice – 22,2% în anul 2007 (20,3 % în 2006).
- metale comune și articole din acestea – 16,3% în anul 2007 (15,0 % în 2006).
- materiale textile și articole din aceste materiale – 13,3% în anul 2007 (16,1 % în 2006).
- vehicule, aeronave, vase și echipamente de transport – 11,9% în anul 2007 (9,9% în 2006).
- produse minerale – 7,8 % în anul 2007 (10,5 % în 2006).
- materiale plastice – 5,0 % în anul 2007 (4,2 % în 2006).
- încălțăminte, pălării, umbrele – 4,6 % în anul 2007 (5,4 % în 2006).
- produse ale industriei chimice – 3,8 ,8 % în anul 2007 (4,1 % în 2006).
- lemn, cărbune de lemn și articole – 3,4 ,8 % în anul 2007 (3,6 % în 2006).

Ponderea principalelor secțiuni SA la import (import CIF, %):

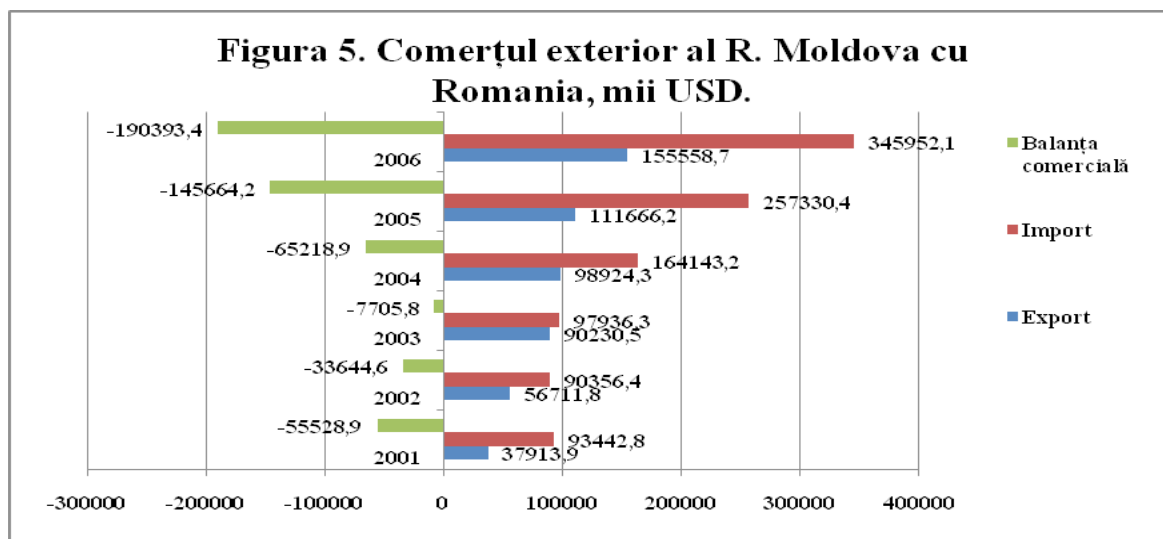
- mașini, aparate și echipamente electrice – 24,9% în anul 2007 (24,3% în 2006).
- vehicule, aeronave, vase și echipamente de transport – 13,8% în anul 2007 (11,6% în 2006).
- produse minerale – 12,1% în anul 2007 (14,8% în 2006).
- metale comune și articole din acestea – 11,1% în anul 2007 (9,9% în 2006).
- produse ale industriei chimice – 7,6% în anul 2007 (7,6% în 2006).
- materiale textile și articole din aceste materiale – 7,1% în anul 2007 (8,3% în 2006).
- materiale plastice – 6,0% în anul 2007 (6,2% în 2006).
- produse alimentare, băuturi – 2,5% în anul 2007 (2,7% în 2006).
- produse ale regnului vegetal – 2,0% în anul 2007 (1,3% în 2006).
- pastă de lemn – 1,7% în anul 2007 (1,9% în 2006).
- piei brute, piei tăbăcite, blănuri 1,5% în anul 2007 (1,9% în 2006).

Exportul și importul României se desfășoară în cea mai mare parte cu statele europene în proporție de 88,9% și respectiv 88,6%. Comerțul intracomunitar (cu cele 26 țări membre ale UE) este preponderent (71,4%) cu o pondere de 71,9% la export și 71,1% la import. În anul 2007, primele 10 țări de destinație a exportului au fost: Italia (cu o pondere în totalul exportului României de 17,1%); Germania (16,9%); Franța (7,7%); Turcia (7,1%); Ungaria (5,6%); Marea Britanie (4,1%); Bulgaria (3,2%); Austria (2,6%); Spania (2,3%) și Polonia (2,2%), ponderea cumulată a acestor țări fiind de 68,8%. La importul României, primele 10 țări partenere (de origine pentru importuri extracomunitare și de expediție pentru importuri intracomunitare) dețin o pondere de 69,9% din totalul realizat în anul 2007, respectiv: Germania 17,2%; Italia 12,7%; Ungaria 6,9%; Federația Rusă 6,3%; Franța 6,3%; Turcia 5,4%; Austria 4,8%; Olanda 3,6%; Polonia 3,4% și China 3,3%.

În anul 2007, balanța comercială (export FOB – import CIF) a înregistrat un deficit de 21.590,8 milioane euro, în creștere cu 6.695,5 milioane euro, față de anul precedent, când a fost de -14.895,3 milioane euro. Pe zona Europa, deficitul balanței schimburilor comerciale cu principale țări partenere ale României a fost de -19.027,3 milioane euro, cele mai semnificative valori fiind pe relațiile: Germania -3.774,8 milioane euro; Federația Rusă -2.807,5 milioane euro; Ungaria -1.896,9 milioane euro; Austria -1.712,7 milioane euro; Italia -1.472,3 milioane euro; Olanda -1.237,1 milioane euro. Deficite s-au înregistrat și pe relațiile: Asia-Oceania -2.609,2 milioane euro (China -1.512,9 milioane euro; Coreea de Sud -561,5 milioane euro și Australia -104,0 milioane euro) și America -502,3 milioane euro (Brazilia -335,2 milioane euro; SUA -95,1 milioane euro). Singura zonă pe care s-a înregistrat excedent al balanței schimburilor comerciale internaționale este Africa și Orientul Apropiat, +567,9 milioane euro, cele mai ridicate fiind pe: Emiratele Arabe Unite +320,3 milioane euro; Arabia Saudită +102,0 milioane euro; Liban +91,9 milioane euro; Egipt +85,2 milioane euro; Algeria +75,2 milioane euro și Maroc +73,6 milioane euro.

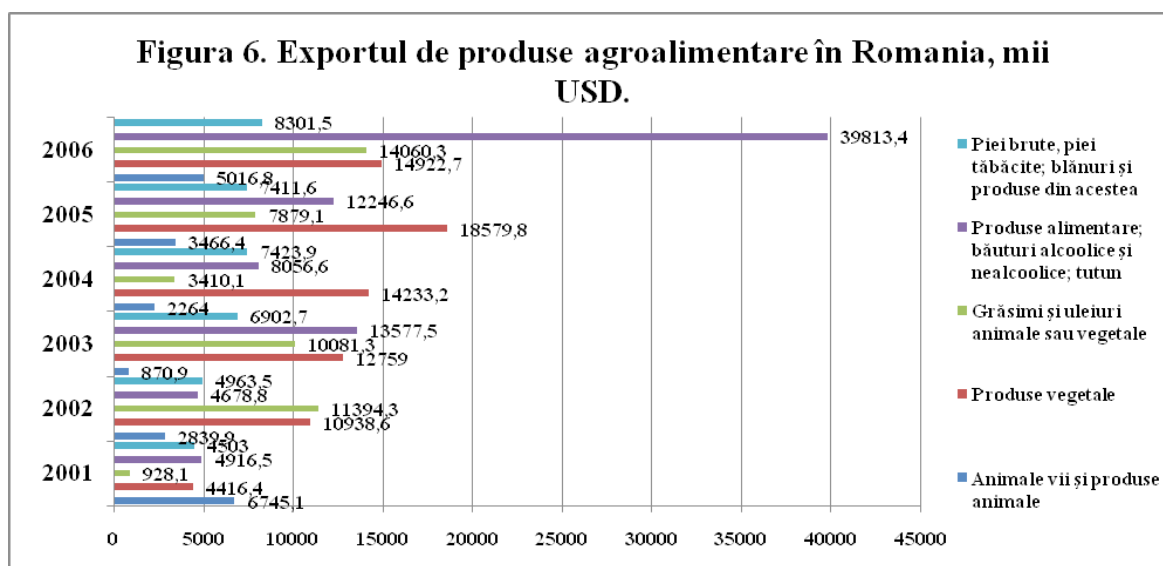
Comerțul bilateral moldo-român

România, tradițional ocupă o poziție specială în rândul statelor partenere ale Republicii Moldova în derularea tranzacțiilor comerciale internaționale. Legăturile comerciale între Republica Moldova și România sunt specifice și privilegiate, luând amploare imediat după proclamarea independenței de către țara noastră. La 15 februarie 1994 cele două state au semnat Acordul de comerț liber (Hotărârea Parlamentului R. Moldova nr. 221-XIII din 22.09.1994), în baza căruia fluxurile comerciale dintre ele au cunoscut o intensitate deosebită.

Pe parcursul a mai multor ani, România a fost situată pe poziția a doua după Federația Rusă, conform cifrei de afaceri în comerțul exterior cu Moldova. Legăturile comerciale dintre R. Moldova și România ar fi putut fi mult mai intense prin folosirea la maximum a facilităților oferite de prevederile Acordului de liber schimb, intrat în vigoare la 1 ianuarie 1995. Însă, cu părere de rău, aceste oportunități nu au fost explorate suficient. Ne referim, în special la dezvoltarea comerțului de frontieră, la creșterea numărului de întreprinderi mixte și la atragerea investițiilor românești în sectorul agroindustrial.

De la 1 ianuarie 2007, odată cu extinderea UE și retragerea României din acordul de comerț liber, Moldova a mai pierdut în cel mai bun caz pe termen scurt unul din colacii de salvare în situațiile de criză. Exportatorii moldoveni nu-și vor putea reorienta exporturile în regim de urgență pe piața statului vecin, așa cum s-a întâmplat după instituirea de către Rusia a interdicțiilor la exporturile moldovenești de produse vegetale și băuturi alcoolice.

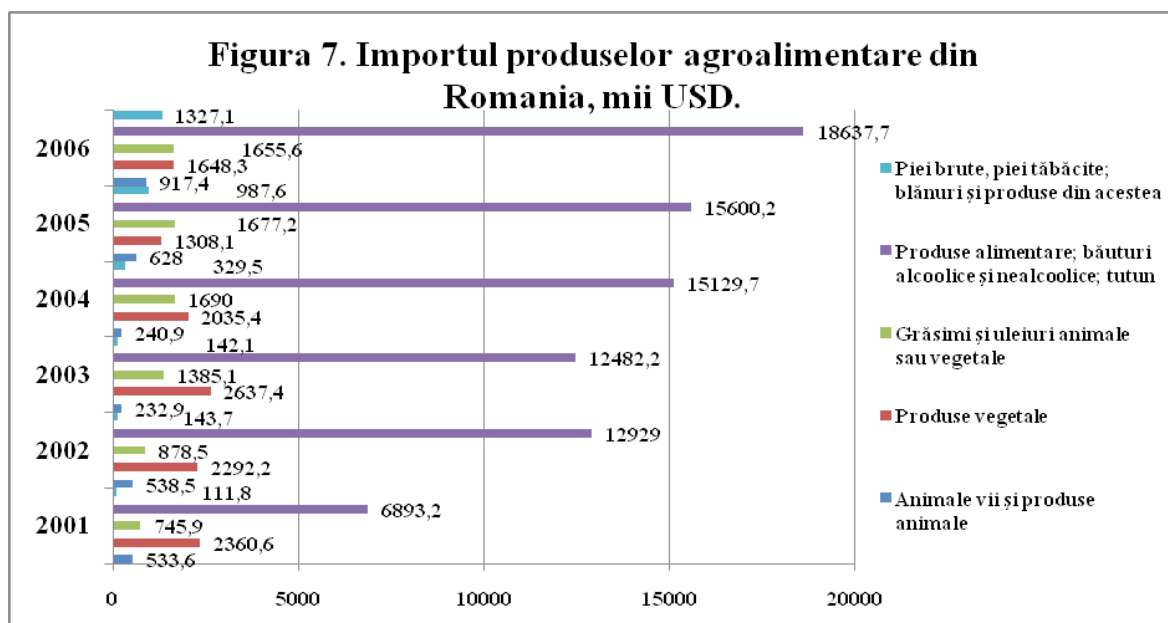

În ultimii cinci ani, volumul total al comerțului internațional dintre ambele țări a crescut constant. În anul 2007, acesta a înregistrat 660.265,5 mii USD, nivel superior cu 31,7% celui înregistrat în anul 2006 (501.510,8 mii USD). Această creștere senzațională a avut loc în pofida faptului, că România a denunțat Acordul de liber schimb. În anul trecut, Moldova

a înregistrat o creștere a exporturilor în România, de peste 55 milioane USD față de anul 2006, însumând 211.183,9 mii USD. Importurile din România au înregistrat 449.081,6 mii USD, fiind în creștere cu 103.129,5 mii USD sau cu 29,8% comparativ cu anul 2006. Soldul balanței comerciale în comerțul R. Moldova cu România în ultimii șapte ani a înregistrat constant valori negative. În anul 2007, deficitul balanței comerciale a constituit – 237.897,7 mii USD, nivel superior celui din anul 2006 cu 47.504,3 mii USD.

În comerțul cu produse agroalimentare, cea mai mare pondere atât la import cât și la export revine mărfurilor din secțiunea produselor alimentare; băuturilor alcoolice și nealcoolice, tutunului. În anul 2006, exportul produselor din această grupă a constituit 39.813 mii USD, ceea ce constituie un nivel de trei ori mai mare decât cel înregistrat în anul 2005. La această creștere a contribuit majorarea exporturilor de zahăr și alte produse zaharoase (9.868,9 mii USD în anul 2006 cu o variație anuală de 86,6%), preparate din cereale, făină, amidon, lapte; produse de patiserie (529,8 mii USD în anul 2006 cu o variație anuală de 308,5%), băuturi alcoolice și nealcoolice, oțeturi (24.418,7 mii USD în anul 2006 cu o variație anuală de 1.396,3%), reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare; nutrețuri pentru animale (1.100,5 mii USD în anul 2006 cu o variație anuală de 83,7%).

Exporturile cu mărfuri din secțiunea produselor vegetale în anul 2006 sau redus cu 19,7% față de anul 2005, înregistrând 14.922,7 mii USD. La diminuarea exporturilor moldovenești au contribuit micșorarea livrărilor următoarelor loturi de marfă: semințe și fructe oleaginoase; plante industriale și medicinale, paie și furaje (6.896,1 mii USD cu o variație anuală de –32,0%, produse de morărit; malț; amidon (57,2 mii USD cu o variație anuală de –72,1%), cereale (1.937,5 mii USD cu o variație anuală de –32,4%), plante vii, produse floricole (50,7 mii USD cu o variație anuală de –35,7%). Totodată, au crescut nesemnificativ exporturile de legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari (1.063,8 mii USD cu o variație anuală de 18,8%), fructe comestibile (4.410,7 mii USD cu o variație anuală de 10,6%) și cafea, ceai, mate și condimente (505,7 mii USD cu o variație anuală de 23,7%). De asemenea, în anul 2006 au fost realizate creșteri ale exportului și importurilor de lapte și produse lactate; ouă; miere naturală (exporturi de 4.936,9 mii USD cu o variație anuală de 45,9% și importuri de 542,6 mii USD cu o variație anuală de 2087,9%).

O majorare a importurilor în anul 2006 a fost înregistrată și în comerțul cu produsele din secțiunile produselor vegetale și produselor alimentare; băuturilor alcoolice și nealcoolice, tutunului. La creșterea acestora au contribuit comerțul cu plante vii, produse floricole (90,7 mii USD cu o variație anuală de 18,1%), legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari (362,0 mii USD cu o variație anuală de 173,4%), fructe comestibile (109,6 mii USD cu o variație anuală de 52,9%), cafea, ceai, mate și condimente (138,3 mii USD cu o variație anuală de 97,9%), produse de morărit; malț; amidon (765,8 mii USD cu o variație anuală de 45,5%), preparate din carne, din pește (1 757,9 mii USD cu o variație anuală de 138,5%), zahăr și alte produse zaharoase (195,0 mii USD cu o variație anuală de 61,4%), cacao și preparate din cacao (307,6 mii USD cu o variație anuală de 32,8%), preparate din cereale, făină, amidon, lapte; produse de patiserie (2.186,2 mii USD cu o variație anuală de 36,9%), preparate din legume, fructe sau din alte părți de plante (2103,0 mii USD cu o variație anuală de 34,7%), preparate alimentare diverse (1.560,0 mii USD cu o variație anuală de 57,4%), băuturi alcoolice și nealcoolice; oțeturi (9.932,1 mii USD cu o variație anuală de 0,8%) și reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare; nutrețuri pentru animale (562,4 mii USD cu o variație anuală de 28,5%).

2.2. Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe a României

Începând cu 1 ianuarie 2007, odată cu aderarea la UE, România aplică politica comercială comună a Uniunii Europene, respectiv: tariful vamal comun, schema de preferințe generalizate (SGP) a UE, măsurile de apărare comercială, acordurile preferențiale comerciale și de cooperare încheiate cu țările terțe, angajamentele comerciale din cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), etc⁴⁵. Politica comercială comunitară derivă, în mare măsură, din acordurile încheiate în cadrul OMC.

În afara regulilor comune de export și de import, politica comercială comună include și regulile cu privire la măsurile anti-dumping și de salvagardare, măsurile împotriva subvențiilor la import, precum și restricțiile cantitative și interdicțiile comerciale în probleme de politică externă (embargouri și sancțiuni). UE are încheiate o serie de acorduri bilaterale sau plurilaterale prin care se instituie forme de integrare regională, precum și acorduri comerciale care nu includ tratament preferențial⁴⁶.

După declararea independenței de către R. Moldova, cu statul român au fost semnate mai multe acorduri, memorandumuri, convenții, tratate, care prevăd colaborarea în diverse aspecte din domeniul economic. La 15 februarie 2004, la București, de ambele state a fost semnat Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României cu privire la comerțul liber din 15.02.1994, care a fost ulterior ratificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 221–XIII din 22.09.94⁴⁷. Părțile semnatare în conformitate cu prevederile acordului au stabilit o zonă de comerț liber, urmând să realizeze următoarele obiective:

a) promovarea, prin expansiunea comerțului reciproc, a dezvoltării armonioase a relațiilor

45 Legea nr. 157/2005 pentru ratificarea Tratatului dintre Regatul Belgiei, Republica Cehă, Regatul Danemarcei, Republica Federală Germania, Republica Estonia, Republica Elenă, Regatul Spaniei, Republica Franceză, Irlanda, Republica Italiană, Republica Cipru, Republica Letonia, Republica Lituania, Marele Ducat al Luxemburgului, Republica Ungară, Republica Malta, Regatul Țărilor de Jos, Republica Austria, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovenia, Republica Slovacă, Republica Finlanda, Regatul Suediei, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (state membre ale Uniunii Europene) și Republica Bulgaria și România privind aderarea Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană, publicată în Monitorul Oficial 465/01 iunie 2005.

46 http://www.dce.gov.ro/poli_com/Cadrul_general.html

47 Acord între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României cu privire la comerțul liber din 15.02.1994. Publicat în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 20, pag.212.

economice între Republica Moldova și România, îmbunătățirea nivelului de trai și a condițiilor de muncă, creșterea productivității și stabilității financiare;

b) asigurarea de condiții corecte de concurență în domeniul comerțului între Statele Părți la acest Acord;

c) contribuția, prin înlăturarea barierelor din calea comerțului, la dezvoltarea armonioasă și expansiunea comerțului mondial.

Totodată, de către Republica Moldova și România au fost semnate:

- acorduri privind:
 - promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor.
 - cooperarea vamală și asistența administrativă reciprocă pentru prevenirea, investigarea și combaterea infracțiunilor în domeniul vamal.
 - cooperarea în domeniul agriculturii și industriei alimentare.
 - colaborarea în lupta împotriva criminalității.
 - colaborarea și cooperarea în domeniul poștelor și telecomunicațiilor.
 - cu privire la principiile colaborării în domeniul transportului feroviar.
 - cooperarea în domeniul transporturilor rutiere.
 - serviciile aeriene.
- convenții privind:
 - cooperarea în domeniul sanitar-veterinar.
 - cooperarea în domeniul carantinei și protecției plantelor.
 - evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și pe capital.
 - colaborarea între Ministerul Industriei și Energeticii din Republica Moldova și Ministerul Industriei și Comerțului din România.

2.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe a României

Codul vamal al României asigură aplicarea Regulamentului Consiliului (CEE) nr. 2913/92 de instituire a Codului Vamal Comunitar, cu modificările ulterioare, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. 302/1992 și stabilește, definește și reglementează totalitatea aspectelor ce țin de domeniul vamal, precum: sistemul instituțional al autorității vamale, drepturile și obligațiile persoanelor cu privire la reglementările vamale, tariful vamal și clasificarea tarifară a mărfurilor, originea mărfurilor, valoarea în vamă a mărfurilor, dispoziții aplicabile mărfurilor introduse pe teritoriul vamal al României până la stabilirea unei destinații vamale (introducerea mărfurilor pe teritoriul vamal al României, prezentarea mărfurilor la vamă, descărcarea mărfurilor prezentate în vamă, obligația de a atribui o destinație vamală mărfurilor prezentate în vamă, depozitarea temporară a mărfurilor), destinația vamală (plasarea mărfurilor sub un regim vamal, declarația în scris – procedura normală, declarația în scris – procedura simplificată, controlul ulterior al declarațiilor), regimuri vamale și alte destinații, operațiuni privilegiate, datoria vamală, prohibiții și restricții.

Aplicarea prevederilor Codul vamal al României este efectuată în conformitate cu reglementările prevăzute de Regulamentul de aplicare a Codului vamal al României. Acesta cuprinde norme de aplicare a prevederilor Codului vamal al României și reguli privind activitatea operativă a autorității vamale. Dispozițiile Regulamentului de aplicare a Codului vamal al României se aplică în mod uniform tuturor operațiunilor vamale efectuate pe teritoriul

României de către persoanele fizice sau juridice, române ori străine.

Tariful Integrat al Comunității Europene – TARIC – a fost stabilit în baza Articolului 2 al Regulamentului Consiliului nr. 2658/87/CEE de la 2 iulie 1987 privind nomenclatura tarifară și statistică și Tariful Vamal Comun. TARIC este o bază de date destinată să indice dispozițiile legale comunitare aplicabile (masuri tarifare și netarifare) pentru un anumit produs, atunci când acesta este importat pe teritoriul vamal al UE sau, după caz, când acesta este exportat către țări terțe. TARIC se bazează pe Nomenclatura Combinată (NC – codificare la 8 cifre) care constituie nomenclatura de bază pentru Tariful Vamal Comun, utilizată în procesul de vămuire a mărfurilor precum și pentru întocmirea statisticilor de comerț al Comunității cu țări terțe (EXTRASTAT) și a statisticilor de comerț între Statele Membre (INTRASTAT). Baza de date TARIC este utilizată de administrațiile vamale din Statele Membre pentru procesarea declarațiilor vamale de import / export din / către țări terțe; totodată, el este un instrument util de informare pentru operatorii economici. TARIC cuprinde dispozițiile referitoare la domeniul vamal, conținute în legislația comunitară specifică privitoare la: Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor (S.A.), Nomenclatura combinată (N.C.), taxe vamale aplicabile; suspendări de taxe vamale; contingente tarifare; regimul tarifar preferențial (inclusiv pe bază de contingente tarifare preferențiale); sistemul generalizat de preferințe tarifare (SGP) aplicabil țărilor în curs de dezvoltare; taxe antidumping sau de compensație (antisubvenție); prohibiții la import și la export; restricții la import și la export; coduri adiționale; restituții la export; referiri cu privire la reglementările comunitare care au introdus o măsură tarifară sau netarifară; alte măsuri tarifare și netarifare aplicabile în procesul de vămuire a mărfurilor. Baza de date TARIC-RO conține, în plus față de baza de date TARIC, măsurile naționale referitoare la restricțiile impuse prin diverse acte normative naționale cu implicații în activitatea vamală. Pentru fiecare măsură (tarifară și netarifară) este prezentat actul normativ comunitar sau național care instituie măsura respectivă, eventualele documente cerute, note de subsol explicative⁴⁸.

Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe a României include suplimentar un număr mare de reglementări și dispoziții adoptate la nivel comunitar sau pe plan național.

2.4. Procedurile de import și export

Procedurile ce reglementează exportul sunt stabilite în Regulamentul Consiliului (CEE) nr. 2913/92 de instituire a Codului Vamal Comunitar, articolele 161 – 162 și în Regulamentul Comisiei (CEE) nr. 2454/1993 privind dispoziții de aplicare a Regulamentului Consiliului nr. 2913/1992 de instituire a Codului Vamal Comunitar, articolele 788 – 798. Regimul de export permite mărfurilor comunitare să iasă de pe teritoriul vamal al Comunității. Exportul presupune aplicarea formalităților de ieșire, inclusiv a măsurilor de politică comercială și, după caz, a drepturilor de export. Liberul de vamă pentru export se acordă cu condiția ca mărfurile respective să iasă de pe teritoriul vamal al Comunității în aceeași stare ca atunci când a fost acceptată declarația de export.

Începând cu data de 02.07.2007 la nivelul Uniunii Europene a devenit obligatorie utilizarea sistemului de control al exportului (Export Control System – ECS), sistem bazat pe schimbul electronic de mesaje între birourile vamale din cadrul Comunității. Aplicația informatică națională aferentă acestui sistem european este ECS-RO. Mesajele transmise între birourile

48 www.customs.ro

vamale din cadrul Comunității înlocuiesc declarațiile vamale scrise și susțin anumite formalități care se efectuează la birourile vamale pentru operațiunile de export. Sistemul de control al exportului – ECS se aplică tuturor mărfurilor care fac obiectul operațiunilor de export, export temporar în cadrul regimului de perfecționare pasivă, export temporar cu retur în aceeași stare și reexport, cu excepția următoarelor categorii de mărfuri:

a) mărfurile preluate într-un contract de transport unic, care asigură ieșirea acestora de pe teritoriul vamal comunitar, de către societățile de cale ferată, serviciile poștale, companiile aeriene sau maritime, care respectă condițiile stabilite la art. 793 alin. 2) lit. b) din Regulamentul CEE nr. 2454/1993 al Comisiei de stabilire a dispozițiilor de implementare ale Codului vamal comunitar;

b) mărfurile ce fac obiectul politicii agricole comune, a căror expediere implică întocmirea exemplarului de control T5;

c) mărfurile destinate exportului ce tranzitează teritoriul vamal al Comunității pe baza unui carnet TIR sau ATA;

d) energia electrică;

e) transporturile poștale;

f) mărfurile a căror valoare nu depășește 3000 euro și pentru care declarația vamală de export se depune la biroul vamal de ieșire;

g) mărfurile în cazul cărora se utilizează declararea verbală;

h) mărfurile accizate expediate pe baza documentului administrativ de însoțire;

i) mărfurile ce fac obiectul procedurii de vămuire la domiciliu la export cu utilizarea documentului comercial.

Declarația de export este însoțită de orice document necesar în vederea unei corecte aplicări a drepturilor de export și a dispozițiilor care reglementează exportul mărfurilor în cauză. La prezentarea declarației, autoritatea vamală poate solicita documentele de transport sau, după caz, documentele aferente regimului vamal anterior. În cazul în care în vamă se prezintă o singură marfă în mai multe ambalaje, autoritatea vamală poate solicita să se prezinte lista coletelor sau un document echivalent indicând conținutul fiecărui ambalaj⁴⁹.

Procedurile simplificate de vămuire

Conform Ordinului Vicepreședintelui ANAF nr 5465/21.05.2007 pentru aprobarea Normelor privind procedurile simplificate de vămuire, publicat în Monitorul Oficial nr. 377/04.06.2007, declararea mărfurilor la autoritatea vamală în vederea plasării sub un regim vamal se poate face, prin derogare de la declararea mărfurilor în procedură normală, prin utilizarea unor proceduri simplificate, după cum urmează:

a) Procedura declarației incomplete – prevăzută la art. 253 alin (1) din Regulamentul Comisiei (CEE) nr. 2454/93 de stabilire a unor dispoziții de aplicare a Regulamentului Consiliului nr. 2913/92 de instituire a Codului vamal comunitar – permite autorității vamale să accepte, în cazuri temeinic justificate, o declarație care nu este însoțită de toate documentele cerute pentru plasarea sub regimul vamal respectiv; documentele care pot lipsi sunt cele necesare pentru calculul drepturilor de import sau export aferente mărfurilor plasate sub regimul vamal respectiv; declarantul este obligat să prezinte ulterior biroului vamal documentele lipsă. Procedura declarației incomplete se consideră aprobată de autoritatea vamală prin acceptarea de către aceasta a declarației vamale incomplete. Declarația incompletă cuprinde toate datele și informațiile înscrise în conformitate cu normelor tehnice de completare, utilizare și tipărire a declarației sumare și a documentului administrativ unic, aprobate prin Ordinul

49 www.customs.ro

vicepreședintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 9988/2006, cu modificările ulterioare. Datele și informațiile aferente documentelor lipsă au caracter provizoriu și sunt rezultate din informațiile pe care titularul le are la dispoziție la momentul declarării.

b) Procedura declarației simplificate – prevăzută la art. 253 alin (2) din Regulamentul Comisiei (CEE) nr. 2454/93 – permite în cazul operațiunilor cu caracter repetitiv, ca mărfurile să fie plasate sub regimul vamal de punere în liberă circulație sau export, pe baza depunerii unei declarații simplificate cu condiția depunerii ulterioare a unei declarații suplimentare cu caracter global sub forma documentului administrativ unic. Prin operațiuni cu caracter repetitiv se înțelege transporturile de marfă, având același destinatar și același expeditor, care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- i) au frecvență mai mare de două transporturi pe săptămână;
- ii) marfa transportată se încadrează la același cod tarifar;
- iii) țara de expediție și țara de destinație, precum și regimul vamal și cel tarifar aplicabile rămân neschimbate.

Declarația simplificată are forma unui document comercial convenit cu autoritatea vamală și trebuie însoțit de o cerere de plasare a mărfurilor sub regim. Procedura declarației simplificate se aplică pe baza unei autorizații eliberate de biroul vamal în a cărui rază de competență teritorială își are sediul sau punctul de lucru solicitantul. Autorizația pentru utilizarea procedurii declarației simplificate poate fi acordată persoanelor juridice, care pe lângă condițiile stabilite la art. 261 din Regulamentul Comisiei (CEE) nr. 2454/93, îndeplinesc și următoarele cerințe:

- a) nu înregistrează debite față de autoritatea vamală;
- b) au organizate evidențe astfel încât acestea să permită biroului vamal verificarea eficienței a operațiunilor vamale;
- c) dispun de infrastructură informatică adecvată.

În sensul art. 261 alin. (2) din Regulamentul Comisiei (CEE) nr. 2454/93 se consideră că o persoană declară mărfuri pentru punere în liberă circulație în mod ocazional dacă a efectuat cel mult 100 de operațiuni vamale în anul calendaristic anterior depunerii cererii de autorizare. Autorizația de utilizare a procedurii declarației simplificate se acordă pe baza unei cereri scrise, care se depune la biroul vamal împreună cu următoarele documente:

- a) certificatul de înregistrare a societății comerciale, în copie;
- b) copia actului constitutiv al societății comerciale, cu modificările și completările ulterioare, după caz;
- c) cazierul judiciar al persoanelor fizice care reprezintă legal societatea comercială;
- d) o declarație-angajament.
- e) certificatul de atestare fiscală, eliberat de autoritatea fiscală competentă;
- f) documentul comercial care urmează a fi utilizat;
- g) declarație pe propria răspundere, semnată de către reprezentantul legal al societății comerciale, conținând datele prevăzute la alin.(3).

Declarația pe propria răspundere trebuie să conțină următoarele precizări;

- a) numărul și valoarea totală exprimată în euro a operațiunilor cu caracter repetitiv, desfășurate cu țări terțe, realizate în anul calendaristic anterior;
- b) cuantumul drepturilor de import pentru operațiunile vamale cu caracter repetitiv, desfășurate cu țări terțe în anul calendaristic anterior;
- c) categoriile de mărfuri pentru care solicită procedura declarației simplificate nu fac

parte din categoriile excluse de la această procedură;

d) descrierea și codul din Nomenclatura combinată a mărfurilor care fac obiectul unor reglementări specifice, dacă este cazul.

c) Procedura de vămuire la domiciliu – prevăzută la art. 253, alin (3) din Regulamentul Comisiei (CEE) nr. 2454/93 – permite ca plasarea mărfurilor sub regimul vamal în cauză să se efectueze la sediul persoanei interesate sau în alte locuri desemnate sau aprobate de autoritățile vamale. Procedura de vămuire la domiciliu se realizează pe baza unei autorizații eliberate de biroul vamal în a cărui rază de competență teritorială solicitantul își are sediul sau punctul de lucru. Autorizația pentru utilizarea procedurii de vămuire la domiciliu poate fi acordată agenților economici care, pe lângă condițiile enumerate la art.16 alin (2) din Normele aprobate⁵⁰, și care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

a) au realizat în anul calendaristic anterior, operațiuni de comerț exterior cu țări terțe în valoare totală ce depășește echivalentul a 3 milioane EURO;

b) dispun de amplasamente, echipamente și personal necesare manipulării mărfurilor, precum și de infrastructură informatică adecvată;

c) au realizat peste 100 de operațiuni vamale în anul calendaristic anterior depunerii cererii de autorizare.

Autorizația de utilizare a procedurii declarației simplificate se acordă pe baza unei cereri scrise, care se depune la biroul vamal împreună cu următoarele documente:

- a) certificatul de înregistrare a societății comerciale, în copie;
- b) copia actului constitutiv al societății comerciale, cu modificările și completările ulterioare, după caz;
- c) cazierul judiciar al persoanelor fizice care reprezintă legal societatea comercială;
- d) o declarație-angajament.
- e) certificatul de atestare fiscală, eliberat de autoritatea fiscală competentă;
- f) documentul comercial care urmează a fi utilizat;
- g) declarație pe propria răspundere, semnată de către reprezentantul legal al societății comerciale.

Declarația pe propria răspundere trebuie să conțină următoarele precizări:

a) numărul și valoarea totală exprimată în euro a operațiunilor cu caracter repetitiv, desfășurate cu țări terțe, realizate în anul calendaristic anterior;

b) cuantumul drepturilor de import pentru operațiunile vamale cu caracter repetitiv, desfășurate cu țări terțe în anul calendaristic anterior;

c) categoriile de mărfuri pentru care solicită procedura declarației simplificate nu fac parte din categoriile excluse de la această procedură;

d) descrierea și codul din Nomenclatura combinată a mărfurilor care fac obiectul unor reglementări specifice, dacă este cazul.

Procedurile simplificate pot fi utilizate de orice persoană juridică română, în condițiile Normelor privind procedurile simplificate de vămuire. Procedurile simplificate de vămuire pot fi aplicate tuturor mărfurilor, cu excepția:

a) mărfurilor care potrivit reglementărilor legale se încadrează în categoria produselor strategice, prevăzute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 158/1999 privind regimul de control al exporturilor, importurilor și altor operațiuni cu produse militare, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 595/2004;

⁵⁰ Autorizația pentru utilizarea procedurii declarației simplificate poate fi acordată persoanelor juridice, care pe lângă condițiile stabilite la art. 261 din Regulamentul Comisiei (CEE) nr. 2454/93, îndeplinesc și următoarele cerințe: nu înregistrează debite față de autoritatea vamală, au organizat evidențe astfel încât acestea să permită biroului vamal verificarea eficientă a operațiunilor vamale și dispun de infrastructură informatică adecvată.

b) mărfurilor care intră sub incidența prevederilor privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare, prevăzute de Legea nr. 111/1996 (republicată în Monitorul Oficial al României. Partea I nr. 552 din 27 iunie 2006);

c) mărfurilor în cazul cărora verificarea îndeplinirii altor condiții stabilite prin reglementări speciale impune prelevarea de către autoritatea vamală de eşantioane în vederea analizelor tehnice sau de laborator pentru fiecare operațiune.

d) mărfurilor care fac obiectul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 129/2006 privind regimul de control al exporturilor de produse și tehnologii cu dublă utilizare;

e) mărfurilor care intră sub incidența măsurilor din cadrul politicii agricole comune care, în baza unor reglementări, stabilesc acordarea unor preferințe tarifare, condiționate de controlul destinației finale sau acordarea unor restituiri la export.

2.4.1. Drepturile de import și drepturile de export

Prin aplicarea regimului de punere în liberă circulație mărfurile capătă statut comunitar și importatorii dispun liber de acestea pentru utilizare, consum, vânzare sau orice altă activitate. Pentru punerea în liberă circulație a mărfurilor este necesar să fie achitate drepturile de import. Acestea reprezintă drepturile vamale, stabilite potrivit Tarifului Vamal Comun și taxele cu efect echivalent prevăzute la importul de mărfuri și impuneri la import introduse prin politica agricolă comună sau prin regimuri specifice aplicabile anumitor mărfuri rezultate din transformarea produselor agricole.

Drepturile de import pot fi procentuale (se aplica la valoarea în vama a mărfurilor, exprimată în lei), pot fi specifice (caz în care nivelul dreptului se aplică la cantitatea mărfurilor importate) sau pot fi mixte (procentuale și specifice). În situația în care, ulterior acceptării declarației vamale de punere în liberă circulație, dar până la acordarea liberului de vama, intervin reduceri de drepturi de import, agenții economici pot să solicite autorității vamale aplicarea drepturilor vamale mai favorabile. De asemenea, aceștia pot beneficia de o reducere sau exceptare a drepturilor vamale în cazul mărfurilor acoperite de acordurile preferențiale sau de acordurile de uniune vamală, încheiate de Comunitatea Europeană, în condițiile prevăzute de acestea. La punerea în liberă circulație se aplică măsurile de politică comercială prevăzute pentru importul mărfurilor. Măsurile de politică comercială sunt prevăzute prin acte normative stabilite la nivel comunitar sau național în funcție de clasificarea tarifară a mărfurilor. Reglementările vamale se aplică comerțului dintre Comunitate și țări terțe, fără să aducă atingere reglementărilor speciale prevăzute în alte domenii.

Taxa pe valoarea adăugată

În sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată se cuprinde și importul de bunuri. Conform articolului 131 al Codului Fiscal a României, se consideră import de bunuri intrarea de bunuri în România provenind dintr-un alt stat. Prin derogare de la prevederea de mai sus, atunci când bunurile sunt plasate, după intrarea lor în țară, în regimuri vamale suspensive, aceste bunuri nu se cuprind în sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată. Totuși, acestea sunt supuse reglementărilor vamale în ce privește plata sau, după caz, garantarea drepturilor de import pe perioada cât se află în regim vamal suspensiv. Importul bunurilor plasate în regimuri vamale suspensive este efectuat în statul pe teritoriul căruia bunurile ies din aceste regimuri. Nu se cuprinde în sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată livrarea bunurilor aflate în regimuri vamale suspensive.

De asemenea, conform art. 143 sunt scutite de taxa pe valoarea adăugată:

- a) livrările de bunuri expediate sau transportate în afara țării, de către furnizor sau de altă persoană în contul său;
- b) livrările de bunuri expediate sau transportate în afara țării de cumpărătorul care nu este stabilit în interiorul țării, sau de altă persoană în contul său, cu excepția bunurilor transportate de cumpărătorul însuși și folosite la echiparea sau aprovizionarea ambarcațiilor de agrement și avioanelor de turism sau a oricărui mijloc de transport de uz privat;
- c) prestările de servicii, inclusiv transportul și prestările de servicii accesorii transportului, legate direct de exportul de bunuri sau de bunurile plasate în regimuri vamale suspensive, cu excepția prestărilor de servicii scutite.

Baza de impozitare pentru un import de bunuri este constituită din valoarea în vamă a bunurilor, stabilită conform legislației vamale în vigoare, la care se adaugă taxele vamale, comisionul vamal, accizele și alte taxe, exclusiv taxa pe valoarea adăugată, datorate pentru importul de bunuri. Se cuprind, de asemenea, în baza de impozitare cheltuielile accesorii precum comisioanele, cheltuielile de ambalare, transport și asigurare care intervin până la primul loc de destinație al bunurilor în România, în măsura în care aceste cheltuieli nu au fost cuprinse în baza de impozitare stabilită. Primul loc de destinație a bunurilor îl reprezintă destinația stipulată în documentul de transport sau orice alt document însoțitor al bunurilor, când acestea intră în România.

Cota standard a taxei pe valoarea adăugată este de 19% și se aplică asupra bazei de impozitare pentru orice operațiune impozabilă care nu este scutită de taxa pe valoarea adăugată sau care nu este supusă cotei reduse a taxei pe valoarea adăugată. Cota aplicabilă pentru un import de bunuri este cea aplicată în interiorul țării pentru livrarea aceluiași bun. Este necesar de menționat, că livrările de bunuri și prestările de servicii efectuate de producătorii agricoli individuali și asociațiile fără personalitate juridică ale acestora în România sunt scutite de taxa pe valoarea adăugată.

Accizele

Conform art.162 al Codului Fiscal al României, accizele armonizate sunt taxe speciale de consum care se datorează bugetului de stat, pentru următoarele produse provenite din producția internă sau din import:

- a) bere;
- b) vinuri;
- c) băuturi fermentate, altele decât bere și vinuri;
- d) produse intermediare;
- e) alcool etilic;
- f) produse din tutun;
- g) uleiuri minerale.

Produsele menționate sunt supuse accizelor în momentul producerii lor în România sau la momentul importului lor în țară. Nivelul accizelor este prevăzut în anexele 1, 2 și 3 din Legea 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. La pozițiile ce revin produselor agroalimentare, acestea constituie:

- Bere – 0.748 echivalent euro/UM, unde UM– Hl/1 gard Plato, din care berea produsă de producători independenți cu cap de producție anuală ce nu depășește 200.000hl – 0.43 echivalent euro/UM.

- Vinuri spumoase – 34.05 echivalent euro/ Hl de produs.
- Alcool etilic – 750.00 echivalent euro/ Hl de alcool pur, din care produs de micile distilerii cu o capacitate care nu depășește 10 hl de alcool pur/an – 475.00 echivalent euro/UM.

Scutiri de drepturi vamale la import și export

Regulamentul (CEE) nr. 918/83 al Consiliului din 28 martie 1983 privind instituirea unui regim comunitar de scutiri de drepturi vamale, precizează cazurile în care, datorită unor împrejurări deosebite, se acordă scutirea de la plata drepturilor de import și export atunci când mărfurile sunt puse în liberă circulație sau sunt exportate din teritoriul vamal al Comunității. Aceste facilități se aplică numai în situația în care sunt îndeplinite anumite condiții și cerințe, scutirea de la plata drepturilor de import/export fiind condiționată de prezentarea anumitor documente precizate în text. Cazurile în care se acordă scutirea de la plata drepturilor de import și export persoanelor juridice sunt:

- La import:
 - Mijloacele de producție și alte echipamente importate odată cu transferul de activități dintr-un stat terț în cadrul Comunității: scutirea de drepturi de import se limitează la mijloacele de producție și alte echipamente, care au fost folosite de întreprindere cu minimum 12 luni înainte de data la care întreprinderea și-a încetat activitatea într-un stat terț din care și-a transferat activitățile, sau care sunt destinate aceluiași scopuri după transfer și sunt adecvate întreprinderii respective prin natura și mărimea lor.
 - Produse obținute de fermierii comunitari din proprietățile situate într-un stat terț:
 - Scutirea de drepturi de import se limitează la produsele care nu au suferit nici un tratament în afara celui obișnuit în cazul recoltării sau producerii.
 - Scutirea de drepturi de import se acordă numai pentru produsele aduse pe teritoriul Comunității de către producătorul agricol sau în numele acestuia.
 - Semințe, îngrășăminte și produse pentru tratamentul solului și al recoltelor importate de producătorii agricoli:
 - Scutirea de drepturi de import se limitează la cantitățile necesare exploatării proprietății.
 - Scutirea de drepturi de import se acordă numai pentru semințe, îngrășămințe și alte produse importate direct pe teritoriul vamal al Comunității de către producătorul agricol sau în numele acestuia.
 - Animale de laborator și substanțe biologice sau chimice utilizate în cercetare. Se limitează la animalele și la substanțele biologice sau chimice care sunt destinate:
 - instituțiilor publice sau de utilitate publică;
 - instituțiilor cu caracter privat.
 - Bunuri importate în scopul promovării comerțului:
 - Sunt admise cu scutire de drepturi de import mostrele de mărfuri cu valoare nesemnificativă.

- Sunt admise cu scutire de drepturi de import cataloage, liste de prețuri, instrucțiuni de folosire sau broșuri; scutirea se limitează la materiale publicitate tipărite ce îndeplinesc anumite condiții.
- Sunt admise cu scutire de drepturi de import produsele folosite sau consumate la un târg comercial sau o altă manifestare similară, de tipul: mici mostre reprezentative de mărfuri, mărfuri importate pentru a fi prezentate, diverse materiale cu valoare mică (vopsele, lacuri, etc.) folosite pentru construirea, echiparea și decorarea standurilor temporare, materiale tipărite, cataloage, prospecte, etc.

➤ La export:

- Animale domestice exportate cu ocazia transferului de activități agricole din Comunitate într-un stat terț: pot fi exportate fără plata drepturilor de export animalele domestice care formează șeptelul unei întreprinderi agricole care a încetat să funcționeze în teritoriul vamal al Comunității și își transferă activitățile într-un stat terț. Scutirea se limitează la un număr de animale domestice adecvat naturii și dimensiunilor întreprinderii agricole.
- Produse obținute de producătorii agricoli care își desfășoară activitatea pe proprietăți aflate în Comunitate: se pot exporta fără plata drepturilor de export produsele agricole sau animaliere obținute în teritoriul vamal al Comunității pe proprietăți învecinate cu un stat terț, conduse, în calitate de proprietari sau concesionari, de persoane a căror întreprindere principală se află într-un stat terț învecinat teritoriului vamal al Comunității. Produsele obținute de la animalele domestice trebuie să fie derivate de la animale care sunt originare din statul terț respectiv sau să satisfacă cerințele pentru libera circulație acolo. Scutirea se limitează la produsele care nu au suferit nici un tratament, cu excepția celor care urmează în mod normal după recoltarea sau producerea lor. Scutirea se acordă numai pentru produsele aduse în respectivul stat terț de către producătorul agricol sau în numele acestuia.
- Semințe exportate de producătorii agricoli pentru folosirea pe proprietăți situate în state terțe. Se pot exporta cu scutire de la plata drepturilor de export semințele destinate folosirii pe proprietăți situate într-un stat terț învecinat teritoriului vamal al Comunității și conduse, în calitate de proprietari sau concesionari, de persoane a căror întreprindere principală se află pe respectivul teritoriu vamal în imediata vecinătate a statului terț respectiv. Scutirea se limitează la cantitățile de semințe necesare pentru funcționarea proprietății. Scutirea se acordă numai pentru semințele exportate direct de pe teritoriul vamal al Comunității de către producătorul agricol sau în numele acestuia.
- Furaje și hrana care însoțesc animalele pe durata exportului acestora. Se pot exporta fără plata drepturilor de export orice tip de furaje și hrană pentru animale încărcate la bordul mijloacelor de transport folosite pentru transportul de animale de pe teritoriul vamal al Comunității într-un stat terț, cu scopul de a fi distribuite animalelor pe durata călătoriei⁵¹.

51 www.customs.ro

2.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe

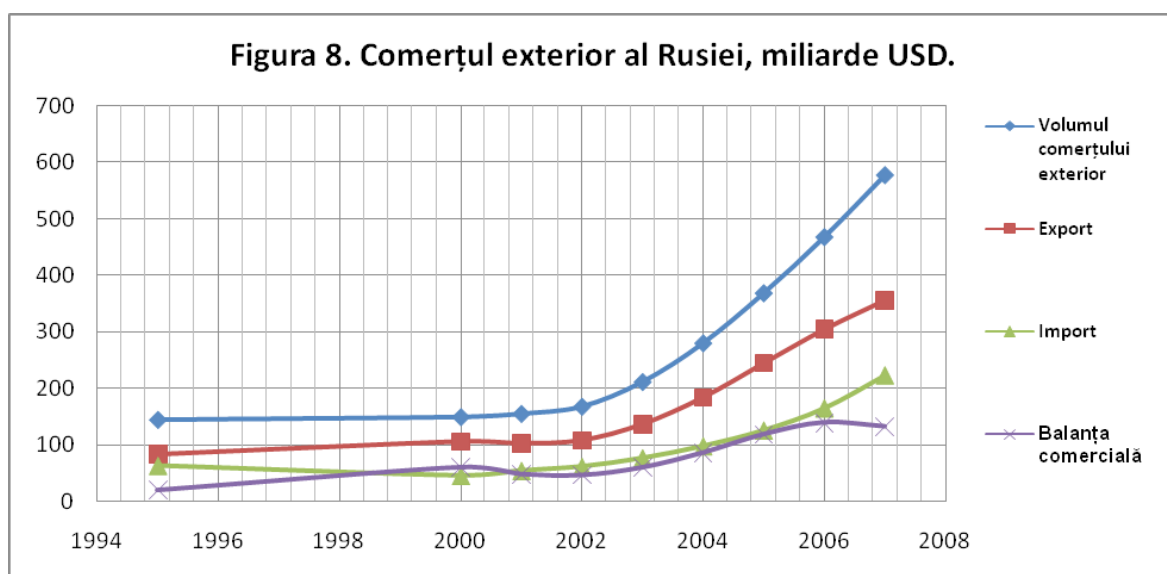
Documentele care însoțesc declarația vamală pentru punerea în liberă circulație sunt următoarele:

- factura în baza căreia se declară valoarea în vamă a mărfurilor;
- declarația cu elementele necesare pentru stabilirea valorii în vamă a mărfurilor declarate;
- documentele necesare pentru aplicarea unui regim tarifar preferențial sau a altor măsuri de derogare de la regimul de drept comun aplicabil mărfurilor declarate;
- toate celelalte documente cerute pentru aplicarea dispozițiilor ce reglementează punerea în liberă circulație a mărfurilor declarate.
- documentele de transport sau, după caz, documentele aferente regimului vamal precedent;
- lista coletelor sau un document echivalent indicând conținutul fiecărui ambalaj în cazul în care în vamă se prezintă o singură marfă în mai multe ambalaje.

Capitolul 3. Comerțul exterior al Federației Ruse

3.1 Tendințe recente în comerțul exterior al Federației Ruse

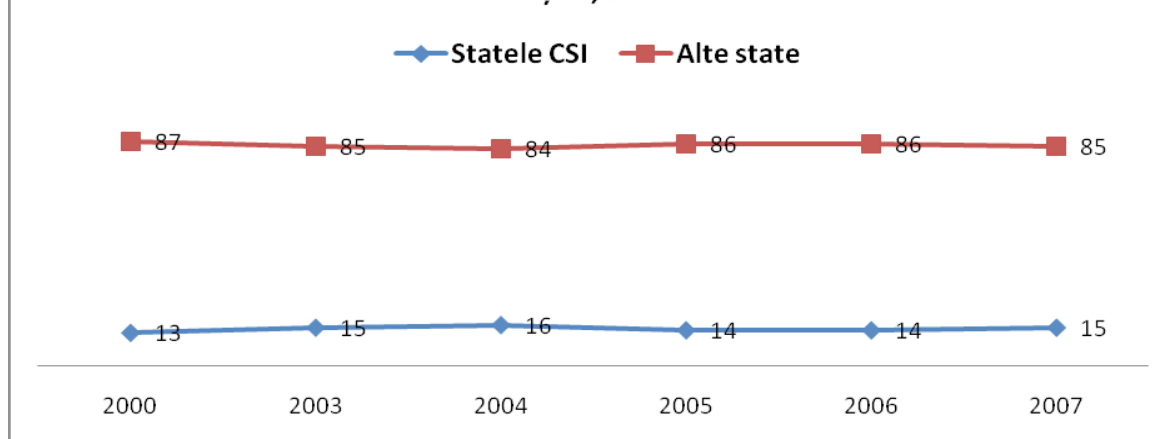
Volumul total al comerțului internațional cu bunuri al Rusiei, în anul 2007, a crescut cu 23,4% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 16,9%, iar importul o creștere de 35,4%. Exportul Rusiei, în anul 2007, a fost de 355,2 miliarde USD, cu 46 miliarde USD mai mare decât în anul precedent, când s-a cifrat la 303,9 miliarde USD. Importul Rusiei realizat în anul 2007, a fost de 223,1 miliarde USD, cu 58,4 miliarde USD mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 164,7 miliarde USD.

Conform datelor Serviciului Federal de Statistica:

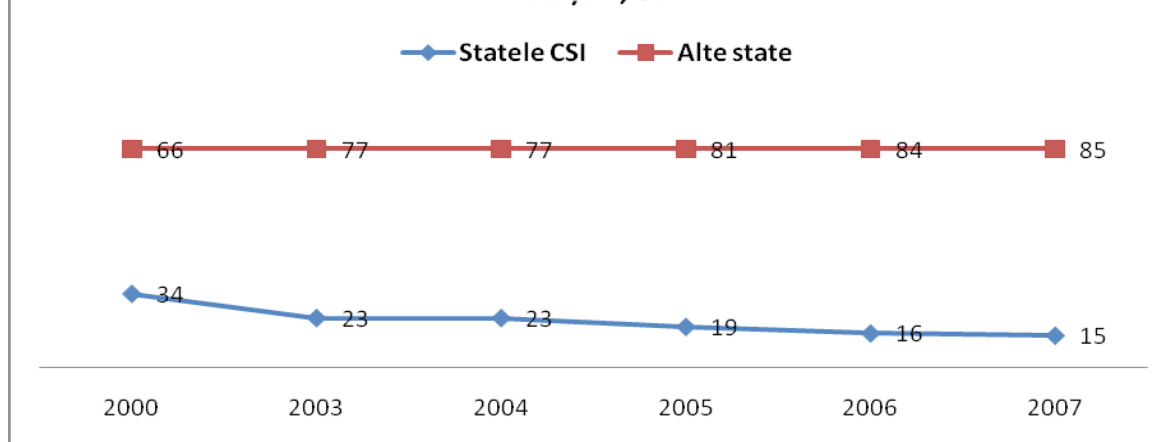
- În anul 2007, PIB al Federației Ruse a fost de 26.621,3 miliarde de ruble, în creștere cu 6,7 % față de anul 2005. În anul 2007, produsul intern brut a înregistrat o creștere de 8,1%.
- Volumul producției industriale a cunoscut o creștere de 6,3 %;
- Volumul producției agricole în anul 2006 a fost de 1.617,1 miliarde de ruble, în creștere cu 2,8 % față de anul 2005. În anul 2007, creșterea în agricultură a constituit 3,3%.
- În anul 2006, creșterea investițiilor în capitalul fix a constituit 14%, iar în anul 2007 – 21,1%
- Volumul mărfurilor transportate în anul 2006 a fost de 4.779,3 miliarde t–km, în creștere cu 2% față de anul 2005. În anul 2007, volumul mărfurilor transportate a crescut cu 2,7%.

Figura 9. Destinația exporturilor Federației Ruse pe grupe de țări, %.

Structura geografică a comerțului exterior al Federației Ruse este puternic diversificată, datorită poziției sale geografice (este situată pe două continente, Europa și Asia) și existenței frontierelor comune cu 14 state. De asemenea, un impact pozitiv stimulator asupra schimburilor comerciale externe este exercitat de infrastructura dezvoltată de transport, maritimă, fluvială și terestră a Rusiei și de resursele naturale imense ale acestei țări.

Figura 10. Destinația importurilor Federației Ruse pe grupe de țări, %

Principalii parteneri din Uniunea Europeană ai Rusiei au fost Germania (38,08 miliarde USD), Olanda (35,54 miliarde USD), Italia (27,9 miliarde USD), Finlanda (11,82 miliarde USD), Polonia (13,41 miliarde USD) și Marea Britanie (12,79 miliarde USD)⁵². În anul 2007, numai 15% din exporturile și importurile rusești au fost realizate cu statele din CSI. Astfel, pe parcursul anilor 2000–2007, ponderea exporturilor rusești în statele CSI față de totalul exporturilor s-a majorat lent de la 13% la 15%. Din exporturile în statele CSI, care au însumat 52,6 miliarde USD, 32,4 miliarde USD au revenit tranzacțiilor comerciale externe realizate cu statele comunității economice eurasiatice (R. Belarus, Kazahstan, Kîrgîzstan, Tadjikistan și Uzbekistan). La fel, circa o jumătate din importurile Rusiei din statele CSI sunt realizate din țările acestei comunități (12,3 miliarde USD în anul 2006 și 15,4 miliarde USD în anul 2007).

Destinația exporturilor Federației Ruse în statele CSI, milioane USD

	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Azerbaidjan	85,6	136	277	410	621	858	1.381	1.395
Armenia	127	27,5	94,5	126	135	191	392	655
Belarus	2.965	5.568	5.922	7.602	11.219	10.118	13.099	17.187
Georgia	48,9	42,3	91,4	153	230	353	570	586
Kazahstan	2.555	2.247	2.403	3.279	4.664	6.524	8.967	11.963
Kîrgîzstan	105	103	104	161	268	398	561	879
Moldova	413	210	269	306	372	448	664	870
Tadjikistan	190	55,9	67,9	128	183	240	378	608
Turkmenistan	93,1	130	143	222	242	224	229	384
Uzbekistan	824	274	453	512	767	861	1.087	1.729
Ucraina	7.149	5.024	5.885	7.595	10.770	12.402	14.983	16.323
Total	14.530	13.824	15.711	20.498	29.471	32.627	42.310	52.578

Totodată, cota importurilor din statele CSI în perioada anilor 2000–2007 s-a diminuat de la 34% la 15%. În anul 2007, R. Belarus îi revenea 4,9%, Ucrainei – 4,6%, Kazahstanului – 3,4% din volumul total al exportului Federației Ruse. La import, dominau livrările din Ucraina – 6,7% din volumul total al importurilor rusești, R. Belarus – 4,4% și Kazahstan – 2,3%. În expresie valorică, importurile și exporturile în statele CSI sunt în ascensiune, cu excepția Georgiei și Moldovei, care au diminuat drastic exporturile în Federația Rusă în anii 2006–2007, ca urmare a interdicțiilor aplicate de instituțiile federale rusești la importurile georgiene și moldovenești de produse vegetale, animale și a băuturilor alcoolice.

Destinația importurilor Federației Ruse din statele CSI, milioane USD.

	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Azerbaidjan	107	135	86,8	93,0	139	206	260	328
Armenia	75,1	44,0	56,6	78,7	73,7	101	104	166
Belarus	2.185	3.710	3.977	4.880	6.485	5.716	6.845	8.887
Georgia	57,9	76,6	69,0	84,2	107	158	70,8	61,1
Kazahstan	2675	2200	1946	2475	3429	3225	3840	4613
Kîrgîzstan	101	88,6	74,2	104	150	146	194	290
Moldova	636	325	281	403	496	548	323	490
Tadjikistan	167	237	66,0	69,9	75,9	95,0	126	164
Turkmenistan	179	473	32,1	28,4	43,2	77,2	80,1	69,4
Uzbekistan	889	663	344	484	613	904	1.292	1.451
Ucraina	6.617	3.651	3.230	4.437	6.100	7.819	9.238	13.323
Total	13.592	11.604	10.163	13.139	17.713	18.995	22.374	29.841

Ponderea principalelor produse la export în anul 2006⁵³:

- Țiței brut – 227,5 milioane tone.
- Produse petroliere – 94,6 milioane tone.
- Gaze naturale – 181,5 miliarde m³.
- Minereuri de fier – 19,89 milioane tone.
- Cărbune – 82,6 milioane tone.
- Cocs și semicocs – 1.506,8 mii tone.
- Mașini, utilaje – 14.203,4 milioane USD
- Cupru rafinat – 250,5 mii tone.
- Nichel – 239,3 mii tone.
- Aluminiu – 3.639,9 mii tone.
- Energie electrică – 19,2 miliarde KW/h.

Ponderea principalelor produse la import în anul 2006:

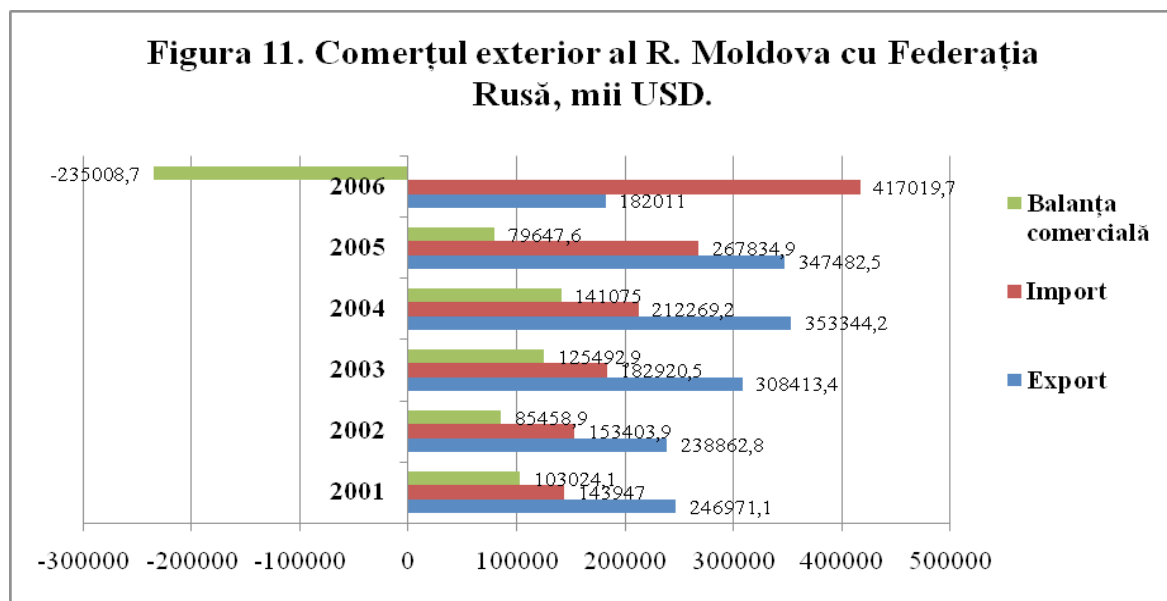
⁵³ Ianuarie - noiembrie 2006.

- Carne (exclusiv carne de pasăre) – 1.203,5 mii tone.
- Carne de pasăre – 1.140,9 mii tone.
- Mobilă – 997,1 milioane USD.
- Țigări și țigarete – 102,7 milioane USD.
- Zahăr brut – 2.336,6 mii tone.
- Băuturi alcoolice și nealcoolice – 1.260,1 milioane USD.
- Medicamente – 4.621,9 milioane USD.
- Textile și tricotaje – 1535,4 milioane USD.
- Încălțăminte din piele – 43,18 milioane perechi.
- Mașini, echipamente și mijloace de transport – 56.832,7, milioane USD.
- Autoturisme – 935,16 mii bucăți.
- Autocamioane – 56,76 mii bucăți.

Comerțul bilateral moldo-rus

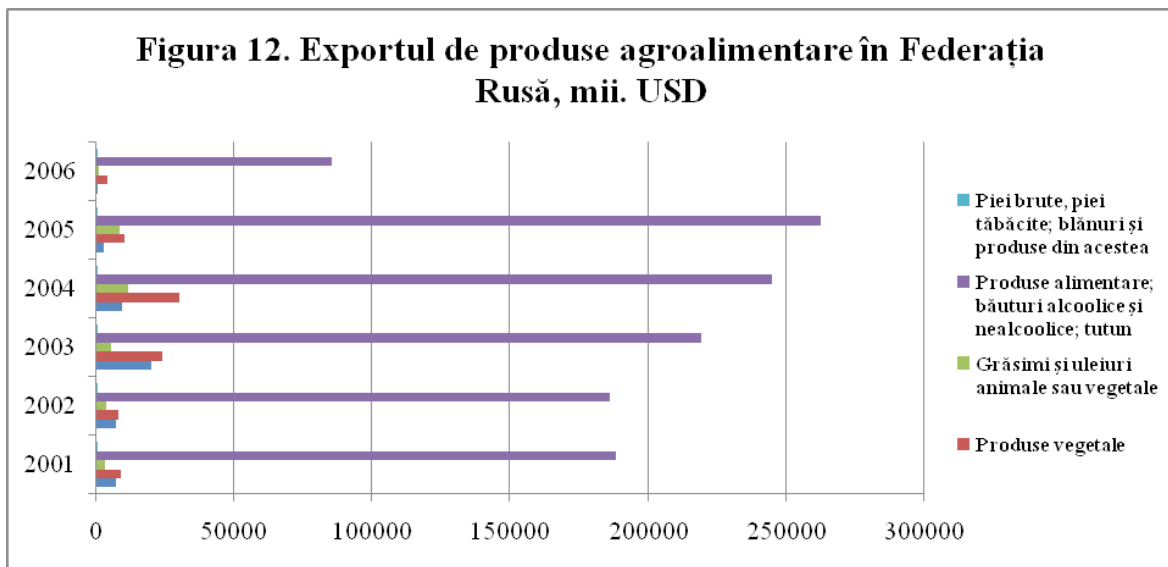
Federația Rusă până la instituirea interdicțiilor la exporturile moldovenești de produse animaliere, vegetale și băuturi alcoolice surclasa clar, principalele state partenere ale R. Moldova în comerțul exterior. Mai mult ca atât, până în anul 2006, Federația Rusă era unul din puținele state, în comerțul cu care, R. Moldova dispunea de un sold pozitiv al balanței comerciale. În perioada anilor 2001–2005, exporturile R. Moldova în Rusia au crescut constant de la 246.971,1 mii USD până la 347.482,5 mii USD, după care a urmat o cădere în gol până la 182.011 mii USD în anul 2006 și 232.740,6 mii USD în anul 2007. De la 27 martie 2006 până la 1 noiembrie 2007, de către Federația Rusă au fost instituite interdicții la importurile de băuturi alcoolice originare din Republica Moldova sub pretextul încălcării normelor sanitare în procesul de producere. Anterior, în primăvara anului 2005, un tratament similar a fost aplicat importurilor moldovenești de produse animale și vegetale.

În această perioadă, importurile moldovenești au cunoscut o creștere stabilă de la 143.947 mii USD până la 498.647,9 mii USD. Din anul 2006, balanța comercială în comerțul exterior al R. Moldova cu Rusia înregistrează valori negative. În anul 2006, balanța comercială a înregistrat un deficit de 235.008,7 mii USD, iar în anul 2007 de 265.907,3 mii USD.

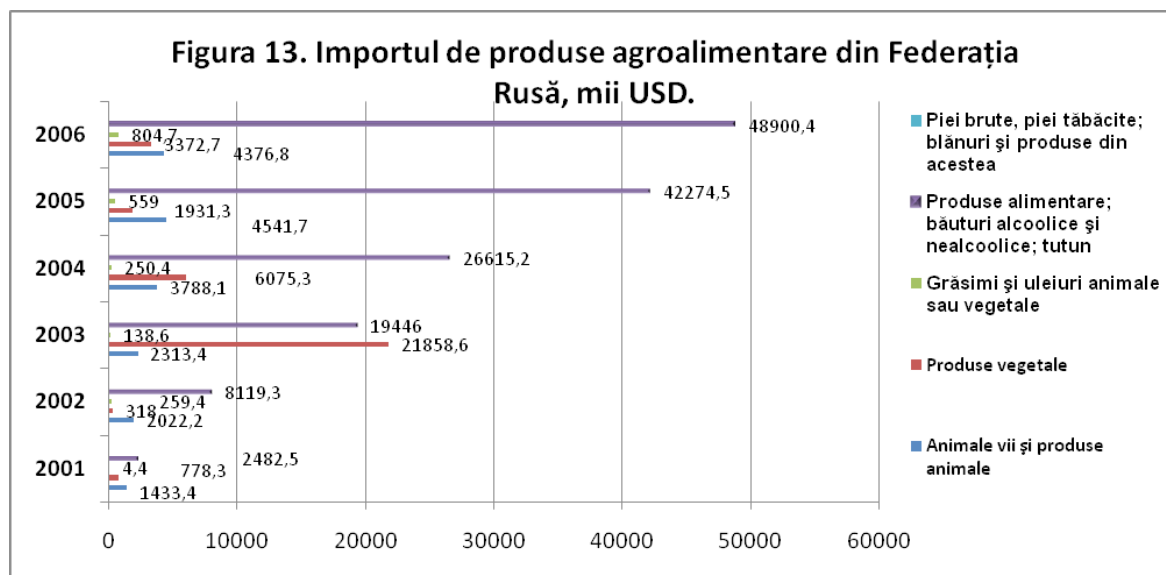
Ultimele evoluții din relațiile comerciale externe dintre R. Moldova și Rusia, inspiră un optimism moderat. Odată cu ridicarea interdicțiilor la exportul produselor vegetale și animale, băuturilor alcoolice, se atestă o creștere lentă a livrărilor de mărfuri moldovenești pe piața rusească, în condițiile unei concurențe acerbe a companiilor, care au preluat și au ocupat nișele libere, deținute anterior de firmele moldovenești și georgiene. În comerțul cu produse agricole și agroalimentare, cea mai mare pondere atât la import cât și la export revine mărfurilor din secțiunea produselor alimentare; băuturilor alcoolice și nealcoolice, tutunului. Până în martie 2006, circa 80 la suta din exporturile vinicole din Moldova erau realizate în Federația Rusă. Cota de piață a vinurilor moldovenești în Rusia în această perioadă constituia 60 la sută.

După introducerea embargoului la exportul producției vinicole, livrările per total s-au redus de la 320 milioane USD în 2005 până la 173 milioane în 2006. În anul 2005 în Rusia au fost exportate vinuri în valoare de 250 milioane de dolari SUA, iar în anul 2006, până la impunerea embargoului, livrările au căzut până la 45 milioane de dolari. Interdicțiile rusești au afectat și industria vinicolă moldovenească. Ea a pierdut poziția dominantă în industrie, cota producției vinicole în total industrie înregistrând o scădere de peste trei ori. Totodată, producția divinurilor sa redus de la 1.189,8 mii dal în anul 2005 până la 560,4 mii dal în 2006, a vinurilor spumante de la 1.051 mii dal în anul 2005 până la 402 mii dal în anul 2006, a vinurilor naturale din struguri de la 36,3 milioane dal în anul 2005 la 19,3 milioane dal în anul 2006.

În comerțul cu celelalte mărfuri din secțiunea produselor alimentare; băuturilor alcoolice și nealcoolice, situația nu este cu nimic mai bună decât în comerțul cu băuturi alcoolice. În anul 2006, exportul de preparate din carne și din pește au cunoscut o reducere de (-58,7%) față de anul precedent, însumând 206,3 mii USD. În anul 2005, acestea au constituit 499,8 mii USD, în anul 2004 – 2.543,6 mii USD, iar în anul 2003 – 1.290,0 mii USD. La fel, într-un mod similar sau diminuat livrările de tutun și înlocuitori de tutun prelucrați. În anul 2006, exportul mărfurilor din această grupă sa redus de la 4.967,9 mii USD în anul 2005 până la 40,6 mii USD în anul 2006. În general, tendințele conturate în exportul acestor produse denotă starea actuală a sectorului tutunului din agricultură și a celor 9 întreprinderi industriale specializate în fabricarea produselor de tutun. Volumul producției în prețuri curente din acest sector pe parcursul a trei ani (2004–2006) sa redus de la 407,8 milioane lei în anul 2004 la 333,3 milioane lei în anul 2006. Totodată, numărul mediu anual al persona-

lului industrial productiv sa micșorat de la 1,5 mii persoane în anul 2004 până la 1,2 mii persoane în anul 2006.

În comerțul cu produse vegetale, din anul 2004 sa conturat o situație, care atestă pierderea pozițiilor considerate tradiționale pe piața rusească pentru producția pomicolă, viticolă și legumicolă din R. Moldova. Din acest an, exporturile produselor vegetale în Federația Rusă sau diminuat de la 29.871,4 mii USD în anul 2004 până la 4.117,0 mii USD în anul 2006 (variația exporturilor în anii 2004–2005 a constituit – (–66,1%), în perioada anilor 2005–2006 – (–59,3%). La fel, și exporturile cu grăsimi și uleiuri animale sau vegetale au căzut în gol în anul 2006. Dacă acestea în anul 2004 înregistrau 11.438,3 mii USD, atunci în anii 2005 și 2006, exporturile cu grăsimi și uleiuri animale sau vegetale nu depășeau plafonul de 8.227,0 mii USD și respectiv 980,2 mii USD (variația exporturilor în anii 2004–2005 a constituit – (–28,1%), iar în anii 2005–2006 – (–88,1%).

Importurile moldovenești de produse agroalimentare din Rusia sunt specifice. Un paradox sunt importurile de animale vii și produse animale, care în ani 2005 și 2006 au fost în ascensiune alertă, datorită majorării tranzacțiilor cu lapte și produse lactate; ouă; miere naturală. Acestea au crescut anume în perioada instituirii embargoului la exportul produselor animale în Federația Rusă. Al doilea paradox, este deficitul balanței comerciale conturat în ultimii ani în comerțul cu produsele din secțiunea dată a CA.

3.2. Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe a Federației Ruse

Rusia nu este membră a OMC, procesul de aderare a căreia durează mai mult de 22 de ani. În schimb, Federația Rusă este parte la cele mai importante convenții, tratate și acorduri în materie de comerț exterior în vigoare. În prezent, această țară deține vice – președinția la Organizația Mondială a Vămirilor. După declararea independenței de către R. Moldova, cu Federația Rusă au fost semnate mai multe acorduri, memorandumuri, convenții, tratate, care prevăd colaborarea în diverse aspecte din domeniul economic.

La 9 februarie 1993, ambele state au semnat la Moscova, Acordul din 09.02.93 între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul Miniștrilor – Guvernul Federației Ruse cu privire

la comerțul liber.⁵⁴Părțile semnate în conformitate cu prevederile acordului au stabilit o zonă de comerț liber, convenind asupra neaplicării taxelor și impozitelor vamale cu efect echivalent asupra exportului și/sau importului mărfurilor cu originea pe teritoriul vamal al uneia dintre Părțile Contractante și destinate teritoriului vamal al altei Părți. Totodată, părțile au convenit asupra neaplicării limitărilor cantitative sau a altor măsuri echivalente acestora față de exportul și/sau importul mărfurilor, privitor la neimpunerea, direct sau indirect, a mărfurilor, care nimeresc sub incidența Acordului, asupra neadmiterii reexportării mărfurilor, relative la care altă Parte Contractantă, care este țara de origine a acestor mărfuri, aplică măsuri de reglementare tarifară și/sau netarifară.

De asemenea, de către Republica Moldova și Federația Rusă au fost semnate:

- acorduri:
 - privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor.
 - cu privire la instituirea reciprocă de reprezentanțe comerciale.
 - cu privire la principiile de colaborare și condițiile relațiilor reciproce în domeniul transporturilor.
 - privind cooperarea tehnico-științifică și de producție a întreprinderilor din ramura industriei de apărare.
 - cu privire la înfăptuirea lucrărilor coordonate de certificare între Comitetul Federației Ruse pentru Standardizare, Metrologie și Certificare și Departamentul Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică al Republicii Moldova.
 - pentru Standardizare, Metrologie și Certificare (GOSSTANDARTUL RUSIEI) referitor la schimbul reciproc și difuzarea documentelor normative.
 - cu privire la colaborarea comercial – economică.
 - privind evitarea dublei impuneri pe venit și pe proprietate și prevenirea evaziunii fiscale.
 - privind modul și condițiile de privatizare a obiectelor patrimoniului Republicii Moldova, amplasate pe teritoriul Federației Ruse, și a obiectelor patrimoniului Federației Ruse, amplasate pe teritoriul Republicii Moldova.
 - cu privire la recunoașterea drepturilor patrimoniale ale Republicii Moldova asupra patrimoniului întreprinderilor, amplasate pe teritoriul Federației Ruse și a drepturilor patrimoniale ale Federației Ruse asupra patrimoniului întreprinderilor, amplasate pe teritoriul Republicii Moldova.
 - privind colaborarea și schimbul de informații în domeniul combaterii contravențiilor financiare și fiscale.
 - privind colaborarea în domeniul comunicațiilor.
 - privind colaborarea și asistența reciprocă în problemele respectării legislației fiscale.
 - privind colaborarea și ajutorul reciproc în domeniul controlului valutar și al exportului.
 - privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor capitale.
 - privind colaborarea în problemele grănicerești.
 - pentru Politica Antimonopol și Susținerea Antreprenoriatului cu privire la colaborarea în domeniul politicii concurențiale.
 - privind cooperarea de producție.
 - despre recunoașterea reciprocă a avizelor (certificatelor) igienice.
 - privind colaborarea economică și tehnico-științifică în domeniul complexului agro-

54 Acord din 09.02.93 între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul Miniștrilor - Guvernul Federației Ruse cu privire la comerțul liber //Tratate internaționale 21/37, 1999.

- industrial.
- privind călătoriile reciproce fără vize ale cetățenilor Republicii Moldova și cetățenilor Federației Ruse.
- privind principiile perceperii impozitelor indirecte în comerțul reciproc.
-
- tratate:
 - de prietenie și cooperare între Republica Moldova și Federația Rusă.
 - privind colaborarea economică pentru anii 1999–2008.
 - cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală.
- convenția privind colaborarea în domeniul carantinei plantelor.

3.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe a Federației Ruse

Principalele acte, care reglementează activitatea comercială externă a Federației Ruse sunt Legea reglementării de stat a activității comerciale externe⁵⁵, Codul Vamal al Federației Ruse⁵⁶, Codul Fiscal⁵⁷, Legea cu privire la reglementarea valutară și controlul valutar⁵⁸, Legea cu privire la tariful vamal⁵⁹, etc.

Codul Vamal al Federației Ruse este aprobat de Duma de Stat la 25 aprilie 2003 și este în vigoare din data de 1 ianuarie 2004. Acesta stabilește principiile generale de trecere a mărfurilor și mijloacelor de transport peste frontiera vamală, principiile generale a activității vamale, informarea și consultarea în domeniul vamal, administrarea statisticii vamale a comerțului exterior, determinarea țării de origine a mărfurilor, modalitățile de contestare a deciziilor, acțiunilor sau a inacțiunilor organelor vamale și a colaboratorilor vamali, procedurile vamale, intrarea mărfurilor pe teritoriul vamal federal, tranzitul vamal intern, transportatorii vamali, depozitul provizoriu, declararea mărfurilor, brokerul vamal, punerea în circulație a mărfurilor, regimurile vamale, drepturile vamale, controlul vamal și formele lui, expertizele și investigațiile prevăzute de controlul vamal, organele vamale și asigurarea activității vamale, sistemele informaționale și tehnologice în activitatea vamală, procedurile vamale speciale (trecerea mijloacelor de transport peste frontiera vamală, trecerea peste frontiera vamală a mărfurilor de către persoanele fizice, trecerea peste frontiera vamală a mărfurilor trimise prin intermediul serviciilor poștale internaționale, trecerea peste frontiera vamală a mărfurilor de către unele categorii de persoane străine, trecerea peste frontiera vamală a mărfurilor prin intermediul conductelor și a energiei electrice (**Notă: Codul vamal al R. Moldova nu conține dispoziții în acest sens. Trecerea peste frontiera vamală a energiei electrice**

55 Федеральный закон N 164-ФЗ от 8 декабря 2003 года. Принят Государственной Думой 21 ноября 2003 года. Одобрен Советом Федерации 26 ноября 2003 года.

56 Таможенный кодекс Российской Федерации, от 28 мая 2003 года N 61-ФЗ.

57 Налоговый кодекс Российской Федерации, часть первая от 31 июля 1998 г. N 146-ФЗ и часть вторая от 5 августа 2000 г. N 117-ФЗ (с изменениями от 30 марта, 9 июля 1999 г., 2 января, 5 августа, 29 декабря 2000 г., 24 марта, 30 мая, 6, 7, 8 августа, 27, 29 ноября, 28, 29, 30, 31 декабря 2001 г., 29 мая, 24, 25 июля, 24, 27, 31 декабря 2002 г., 6, 22, 28 мая, 6, 23, 30 июня, 7 июля, 11 ноября, 8, 23 декабря 2003 г., 5 апреля, 29, 30 июня, 20, 28, 29 июля, 18, 20, 22 августа, 4 октября, 2, 29 ноября, 28, 29, 30 декабря 2004 г., 18 мая, 3, 6, 18, 29, 30 июня, 1, 18, 21, 22 июля, 20 октября, 4 ноября, 5, 6, 20, 31 декабря 2005 г., 10 января, 2, 28 февраля, 13 марта, 3, 30 июня, 18, 26, 27 июля, 16 октября, 3, 10 ноября, 4, 5, 18, 29, 30 декабря 2006 г., 23 марта, 26 апреля, 16, 17 мая, 19, 24 июля, 30 октября, 4, 8, 29 ноября, 1, 4, 6 декабря 2007 г., 30 апреля 2008 г.).

58 Федеральный закон от 10 декабря 2003 г. N 173-ФЗ "О валютном регулировании и валютном контроле" (с изменениями от 29 июня 2004 г., 18 июля 2005 г., 26 июля, 30 декабря 2006 г., 17 мая, 5 июля, 30 октября 2007 г.). Принят Государственной Думой 21 ноября 2003 года. Одобрен Советом Федерации 26 ноября 2003 года.

59 Закон РФ от 21 мая 1993 г. N 5003-1 "О таможенном тарифе" (с изменениями от 7 августа, 25 ноября, 27 декабря 1995 г., 5 февраля 1997 г., 10 февраля, 4 мая 1999 г., 27 мая, 27 декабря 2000 г., 8 августа, 29, 30 декабря 2001 г., 29 мая, 25 июля, 24 декабря 2002 г., 6 июня, 7 июля, 8, 23 декабря 2003 г., 7 мая, 29 июня, 22 августа 2004 г., 21 июля, 8 ноября, 20 декабря 2005 г., 27 июля, 10 ноября 2006 г., 1, 3 декабря 2007 г.).

este reglementată de Regulamentul privind controlul vamal și vămuirea energiei electrice la trecerea peste frontiera vamală a Republicii Moldova din 28.10.2002, emis de Serviciul Vamal.⁶⁰).

3.4. Procedurile de import și export

3.4.1. Drepturile de import și drepturile de export

Începând cu 1 ianuarie 2001, guvernul Rusiei a unificat taxele vamale de import aplicate mărfurilor, în baza hotărârii nr. 886 din 1 decembrie 2000. Noua structură a tarifului vamal de import standardizează și unifică taxele vamale de import aplicate mărfurilor în patru trepte, și anume: 5%, 10%, 15% și 20% (cu unele excepții pentru anumite categorii de mărfuri). Aceste taxe vamale de import se aplică la valoarea în vamă a mărfurilor importate (incluzând și taxele de transport și asigurare). Bunurile importate reprezentând contribuția în natură la capitalul social al unei noi întreprinderi înființate de partenerii comerciali ai Rusiei sunt exceptate de la taxele vamale în anumite condiții și pe o perioadă specificată în documentele constitutive ale firmei. În plus, la importul anumitor produse se aplică taxe vamale sezoniere și contingente. Mărfurilor importate li se mai aplică, pe lângă taxele vamale de import, TVA și accize (pentru produsele supuse accizării).

În general, conform articolului 318 al Codului vamal al Federației Ruse, drepturile de import și export includ următoarele taxe și impozite:

- taxa vamală la import.
- taxa vamală la export.
- TVA la import.
- accizele la importul mărfurilor accizate pe teritoriul federal.
- taxele pentru perfectarea vamală,

Cuquantumul taxelor pentru perfectarea vamală este instituit de Guvernul Rusiei și nu poate depăși suma de 100.000 ruble rusești.

Taxele pentru escortare sunt achitate în modul următor:

- pentru fiecare unitate de transport auto sau de transport feroviar în funcție de distanță:
 - până la 50 km – 2.000 ruble.
 - de la 51 km până la 100 km – 3.000 ruble.
 - de la 101 km până la 200 km – 4.000 ruble.
 - mai mult de 200 km – 1.000 ruble pentru fiecare 100 km, dar nu mai mult de 6.000 ruble.
- pentru escortarea unei unități de transport pe cale maritimă, fluvială sau pe calea aerului – 20.000, indiferent de distanța parcursă.

Taxele pentru păstrarea mărfurilor la depozitele provizorii sau la depozitele vamale ale organului vamal, sunt achitate în mărime de o rublă/ zi pentru fiecare 100 kg de marfă, iar în cazul păstrării loturilor de marfă în încăperi special amenajate pentru păstrarea unor anumite tipuri de mărfuri – 2 ruble/100 kg pe zi.

În conformitate cu prevederile Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul Miniștrilor – Guvernul Federației Ruse cu privire la comerțul liber, părțile contractante nu aplică taxe și impozite vamale cu efect echivalent asupra exportului și/sau importului

⁶⁰ Monitorul Oficial al R. Moldova nr.3-5/5 din 21.01.2003.

mărfurilor cu originea pe teritoriul vamal al uneia dintre părțile contractante și destinate teritoriului vamal al altei părți contractante, excepțiile de la acest regim vamal vizând Nomenclatorul de mărfuri concordat care se va perfecta prin documente bilateral⁶¹.

Taxa pe valoarea adăugată (TVA) și accizul, în conformitate cu art.13 al Codului fiscal al Federației Ruse fac parte din categoria impozitelor și taxelor federale.

Accizele

Accizele au fost introduse în Federația Rusă prin Legea cu privire la accize din 6 decembrie 1991. Acestea prin aplicarea lor au generat din start venituri esențiale la bugetul de stat a Federației Ruse. Cotele acestora în perioada după instituire a constituit în multe cazuri o jumătate din costul mărfurilor accizate, iar în unele cazuri chiar și $\frac{3}{4}$ din costul acestora.

Taxa pe valoarea adăugată (TVA)

În Federația Rusă în conformitate cu art. 164 a Codului Fiscal, cota standard a TVA este de 18%, însă livrările de producție agricolă se taxează la cota redusă de 10%. Cota standard a TVA a cunoscut o evoluție spectaculoasă și contradictorie de la cota maximum de 28% aplicată la introducerea, la cota de 20% aplicată până în anul 2004 și 18% în prezent. În perioada anilor 2004–2007 au existat mai multe presiuni asupra guvernului central de la Moscova de suspendare a impozitului dat pe de o parte și de diminuare a cotelor TVA pe de altă parte.

Exporturile (inclusiv și de producție agricolă) se impozitează la cota 0. În cazul, când se efectuează livrări la cota 0, la contribuabil apare dreptul la restituirea TVA. Pentru confirmarea temeiniciei aplicării TVA la cota 0% în organele fiscale se prezintă:

- contractul (copia contractului) încheiat între contribuabil și persoana străină privind livrarea mărfii în afara hotarelor Federației Ruse;
- extrasul de la bancă (copia extrasului) care confirmă că în contul bancar al contribuabilului au parvenit mijloacele bănești de la cumpărătorul mărfii exportate. În cazul în care contractul prevede achitarea în numerar, contribuabilul trebuie să prezinte extrasul de la bancă (copia extrasului) care confirmă depunerea de către contribuabil a sumelor primite în baza contractului, la fel și a dispozițiile de încasare care să confirme încasarea reală a mijloacelor de la persoana străină – cumpărător. În caz de efectuare a operațiunilor barter, contribuabilul trebuie să prezinte documentele care să confirme introducerea în țară a mărfii și luarea ei la evidența contabilă;
- declarația vamală (copia ei) cu însemnările organului vamal care a admis scoaterea mărfurilor în regim de export și a organului vamal al federației ruse în raza de activitate al căruia se află punctul de trecere a frontierei prin care marfa exportată a fost scoasă de pe teritoriul Federației Ruse. În cazul în care marfa este exportată în una din țările Uniunii vamale (în care controlul vamal este anulat) urmează a fi prezentată declarația vamală (copia ei) cu însemnările organului vamal al Federației Ruse care a înfăptuit formalitățile vamale la exportul acestei mărfi.
- copiile documentelor de transport, de însoțire a mărfii și (sau) ale altor documente care confirmă scoaterea mărfurilor de pe teritoriul Federației Ruse cu însemnări ale punctelor vamale de frontieră al Federației Ruse.

Actele (documentele) menționate mai sus urmează a fi prezentate la organul fiscal în termen de 180 zile, începând din ziua când a fost întocmită și acceptată de către organele

61 Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul Miniștrilor - Guvernul Federației Ruse cu privire la comerțul liber din 09.02.1993. Publicat în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 21, pag. 37.

vamale regionale declarația vamală de export. Dacă după expirarea a termenului de 180 de zile fixat pentru prezentarea de către exportator a documentelor care confirmă temeinicia și legalitatea aplicării TVA la cota 0% exportatorul nu le-a prezentat, operațiunile de export a mărfurilor, lucrărilor (serviciilor) se taxează cu TVA la cota de 18%, în dependență de tipul lor. Dacă ulterior contribuabilul prezintă totuși documentele (actele) care întemeiază aplicarea TVA la cota 0, sumele TVA achitate se restituie în conformitate cu art. 176 Codul Fiscal al Federației Ruse (modalitatea de restituire a impozitului). Documentele enumerate se prezintă la organul fiscal odată cu declarația TVA. De dreptul de a efectua livrări la cota 0 cu restituirea ulterioară a TVA nu se bucură întreprinderile și antreprenorii individuali care au dreptul la scutirea de obligațiile legate de calcularea și achitarea taxei pe valoarea adăugată, dacă în decurs de trei luni calendaristice premergătoare consecutive sumele încasate de la desfacerea mărfurilor (lucrărilor, serviciilor) ale lor fără a lua în considerație TVA și impozitul din vânzări nu a depășit suma de două milioane de ruble.

În cazul în care conform rezultatelor perioadei fiscale *(care este egală cu o lună calendaristică, cu excepția contribuabililor vânzările cărora lunar în decursul unui trimestru fără a lua în considerație TVA și a impozitul din vânzări, nu depășesc un milion de ruble, pentru care perioada fiscală este egală cu un trimestru)* suma deducerilor fiscale depășește suma totală a impozitului calculată pentru operațiunile care constituie obiect al impozitării cu TVA diferența obținută urmează a fi restituită contribuabilului. Diferența obținută, în termen de 3 luni calendaristice care urmează după perioada fiscală, se îndreaptă la executarea obligațiunilor fiscale ale contribuabilului, inclusiv impozitele legate de trecerea mărfurilor peste frontiera vamală a Federației Ruse, achitarea penalităților restanțelor și amenzilor care urmează a fi achitate în același buget ca și TVA.

Organele fiscale efectuează trecerea TVA în contul obligațiunilor fiscale de sine stătător, iar a impozitelor legate de trecerea mărfurilor peste frontiera vamală – de comun acord cu organele vamale. În termen de 10 zile din momentul trecerii TVA în contul obligațiunilor fiscale organul fiscal este obligat să aducă acest fapt la cunoștința contribuabilului. După expirarea a trei luni calendaristice care urmează după perioada fiscală, suma TVA care nu a fost trecută în contul obligațiunilor fiscale, urmează a fi restituită contribuabilului în baza unei cereri depuse de către el. Organul fiscal în termen de două săptămâni din momentul primirii unei asemenea cereri ia decizia de restituire a sumei indicate contribuabilului din bugetul respectiv și în același termen trimite decizia de restituire pentru executare în organul respectiv al trezoreriei federale care o execută în termen de două săptămâni din momentul primirii ei. În cazul în care decizia de restituire nu a fost primită de organul respectiv al trezoreriei federale în termen de șapte zile din momentul expedierii ei de către organul fiscal, se consideră ca zi în care a fost recepționată decizia a opta zi din ziua expedierii ei.

În cazul în care termenul menționat mai sus a fost încălcat la suma care urmează a fi restituită contribuabilului se calculează penalități egale cu $1/360$ din cota de refinanțare a Băncii Centrale a Federației Ruse pentru fiecare zi de întârziere. Dacă organul fiscal refuză (total sau parțial) restituirea TVA, el este obligat în termen de 10 zile să pună la dispoziția contribuabilului decizia motivată. În cazul în care organul fiscal în termenul indicat nu a luat decizia privind refuzul restituirii și (sau) această decizie nu a fost pusă la dispoziția contribuabilului, organul fiscal este obligat să ia o decizie privind restituirea sumei despre care nu a fost luată decizia privind refuzul de a o restitui și să anunțe contribuabilul despre decizia luată în termen de 10 zile.

În cazul în care contribuabilul are restanțe și penalități la plata TVA, restanțe și penalități la alte impozite și taxe care urmează a fi achitate în același buget din care se face restituirea, ele urmează a fi încasate în același buget în mod prioritar în baza deciziei organului fiscal. Organul fiscal efectuează această trecere în cont de sine stătător și comunică despre aceasta contribuabilului în termen de 10 zile. Însă, cu toate că în conformitate cu prevederile legale, situația se prezintă destul de optimistă, este destul de dificil de a obține trecerea TVA care urmează a fi restituită în contul plăților viitoare, cu atât mai dificil este de a obține la contul bancar al întreprinderii sumele TVA achitate la procurarea (producerea) mărfii care ulterior a fost achitată. În mare parte, întreprinderile sunt nevoite să se adreseze în judecată pentru aceasta⁶².

De la 1 ianuarie 2008, în scopul prevenirii exporturilor fictive și îmbunătățirii asupra controlului restituirii TVA la export a fost elaborat setul de acte necesare pentru crearea sistemului informațional automatizat de control a importurilor mărfurilor de pe teritoriul vamal a Federației Ruse și de restituire a TVA la export. Totodată, este elaborată Concepția de creare a sistemului de control a importurilor mărfurilor de pe teritoriul vamal a Federației Ruse și de restituire a TVA la exportul mărfurilor⁶³.

Alte taxe

Conform articolului 30 din Legea reglementării de stat a activității comerciale externe⁶⁴, plățile instituite prin actele normative ale Federației Ruse, aplicate la importul și exportul mărfurilor și care nu pot fi atribuite la taxe și impozite, nu pot să depășească valoarea aproximativă a costului serviciilor prestate, sau să fie utilizate cu scopul protecției mărfurilor rusești sau în scopul impunerii cu scopuri fiscale. La acestea pot fi atribuite plățile utilizate la instituirea restricțiilor cantitative, licențierea mărfurilor, controlului valutar, serviciilor statistice, confirmarea corespunderii conformității mărfurilor comercializate în comerțul exterior, expertizelor, inspecțiilor, carantinei și serviciilor sanitare.

3.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe

Mărfurile importate sunt clasificate în concordanță cu Nomenclatorul mărfurilor pentru Activitatea de Comerț Exterior al Federației Ruse, care se bazează pe Sistemul Armonizat de Descriere și Codificare a Mărfurilor (HS). Valoarea în vamă a mărfurilor este, în general, determinată pe baza prețului CIF al mărfii importate. Un comision vamal de 0,15% este perceput la efectuarea procedurilor de evaluare în vamă. Taxele vamale sunt plătite fie în valută, fie în ruble, la cursul oficial de schimb. Toate bunurile și mijloacele de transport care traversează Federația Rusă sunt supuse controlului în vamă.

Pentru a îndeplini criteriile de eliberare a bunurilor din vamă, fiecare entitate legală cu activitate de comerț exterior trebuie să parcurgă următoarele etape:

1. Înregistrarea la Comitetul Vamal (cu completarea documentelor de înregistrare);
2. Informarea prealabilă a Comitetului Vamal asupra sosirii bunurilor și mijloacelor de transport (sau informarea prealabilă asupra intenției de a exporta bunuri și mijloace de transport în Rusia);

⁶² Teodor Bordei. Taxă pe valoarea adăugată în agricultură. Studiu legislativ. Coaliția pentru Dezvoltarea Economică Rurală, Chișinău, 2006.

⁶³ Распоряжение Правительства Российской Федерации от 07.03.2008 № 288-р.

⁶⁴ Федеральный закон N 164-ФЗ от 8 декабря 2003 года. Принят Государственной Думой 21 ноября 2003 года. Одобрен Советом Федерации 26 ноября 2003 года.

3. Plasarea încărcăturii în custodia depozitului vamal pentru stocare temporară;
4. Acceptarea declarației vamale, prezentarea carnetului TIR și a actelor care însoțesc bunurile.

Înainte de efectuarea controlului în vamă, pentru declararea bunurilor sau mijloacelor de transport, participantul la activitatea de comerț exterior trebuie să se înscrie în registrul vămii și primește o legitimație (record cârd). Acest cârd este dat participantului la activitatea de comerț exterior pentru fiecare procedură de evaluare în vamă. Conform ordinului nr. 787/31 din august 2000, a fost stabilită procedura de înregistrare pentru primirea acestui cârd.

Lista documentelor care sunt cerute pentru înregistrare cuprinde:

1. Formularul pentru înregistrare în vamă conține următoarele date:
 1. adresa legală a participantului la activitatea de comerț exterior;
 2. specimen de ștampilă cu semnătura managerului companiei participante la activitatea de comerț exterior;
 3. numerele de telefon ale tuturor managerilor și a șefului contabil al companiei participante la activitatea de comerț exterior.
2. O copie a statutului companiei (cu amendamentele și certificatele de înregistrare emise de Registrul Comerțului), autenticată la notariat;
3. Certificatul de înregistrare sau extrasul de la Registrul Comerțului;
4. Referințe date de Comitetul de Stat al Statisticii, cu indicarea codurilor bancare "OKPO" și "COATO";
5. Certificat sau notificare (copie sau original) de înregistrare la Ministerul Taxelor și Impozitelor, pentru atestarea calității companiei de plătitor de taxe și impozite;
6. Recomandări acordate de altă companie;
7. Referințe de la băncile autorizate, pentru confirmarea deschiderii de conturi bancare (atât în ruble, cât și în valută);
8. Copie a contractului de comerț exterior;
9. Împuternicire autenticată la notariat acordată persoanei care reprezintă interesele companiei în vamă.

La vămuirea și controlul vamal a mărfurilor, verificarea declarației vamale și altor acte de comerț exterior, puse la dispoziția organului vamal, dar și controlul lotului de marfă pentru stabilirea corespunderii informației din declarația vamală, a actelor de comerț exterior, denumirii, originii, cantității și valorii mărfurilor este realizată într-un termen de până la trei zile din momentul primirii declarației vamale de organul vamal⁶⁵.

Documente de comerț exterior

Pentru perfectarea vamală, agenții economici sunt obligați să prezinte actele și informația necesară pentru această procedură. Organele vamale sunt împuternicite să solicite numai actele și informația necesară pentru respectarea legislației vamale a Federației Ruse și care sunt prevăzute în mod expres de către Codul Vamal al Rusiei.⁶⁶ Actele și informația necesară pentru perfectarea vamală sunt stabilite în art. 63, 72–76 ale Codului Vamal al Federației Ruse. Informațiile conținute de fiecare document de comerț exterior trebuie să fie în concordanță cu cele conținute în alte documente comerciale care se referă la aceeași livrare. Importatorii trebuie să completeze câte o declarație vamală pentru fiecare marfă

⁶⁵ Art. 359 al Codului Vamal al Federației Ruse.

⁶⁶ Art. 63 al Codului Vamal al Federației Ruse.

importată. Formularul de declarație vamală conține 54 de paragrafe și trebuie completat în limba rusă, pentru a fi apoi prezentat autorităților vamale. Livrările prin poștă sau coletărie necesită documente poștale în locul documentelor de transport (conosament). Livrările pe calea aerului trebuie să fie însoțite de documentul de transport; scrisoare de transport aerian (Air waybill). Toate documentele de transport și livrare trebuie să fie în concordanță cu condițiile impuse prin contract și cu numărul licenței de import, în caz contrar mărfurile nu vor fi vămuite. Documentele de comerț exterior pot fi prezentate și în format electronic în conformitate cu prevederile Codului vamal. Principalele acte solicitate de autoritățile ruse pentru perfectarea vamală sunt:

- **Licențe de import.** Majoritatea importurilor sunt liberalizate și, deci, nu necesită licențe. Totuși, sunt necesare licențe la importul anumitor produse, și anume: alcool etilic și vodcă; anumite televizoare color (cu diagonala de 14, 21 și 25 inch); explozivi, echipament militar; materiale și deșeuri radioactive; narcotice și substanțe otrăvitoare; metale, aliaje și pietre prețioase; pesticide; reziduuri/deșeuri industriale; covoare; medicamente. Licențele de import sunt emise de către Ministerul Dezvoltării Economice și Comerțului din Rusia sau de către reprezentanțele sale regionale și sunt controlate de Comitetul de Stat al Vămilei.
- **Documentele de transport,** pentru tipul de transport utilizat pentru transportarea mărfurilor.
- **Factura comercială.** Factura comercială trebuie să conțină, pe lângă informațiile stipulate în contract, și informații legate de țara de origine, materialele folosite pentru ambalaj, greutatea (nete și brute) ale mărfurilor, descrierea mărfurilor conform nomenclatorului de mărfuri HS, prețurile unitare și valoarea totală a livrării, prețul de vânzare către importator și locul final de expediție din țara exportatoare.
- **Certificatul de origine.** Acest document este solicitat de autoritățile vamale. Există două tipuri de certificate de origine: tip "A" și tip "CT-1". Certificatul de origine tip A, emis, în mod obișnuit, conform legii federale cu privire la tariful vamal, pentru acele mărfuri produse în țările în curs de dezvoltare, dă dreptul aplicării de taxe vamale reduse la mărfurile importate⁶⁷. Certificatul de origine de tip CT-1 este emis pentru mărfurile produse în statele membre ale CSI. Certificarea originii mărfii este importantă pentru calcularea corectă a taxei vamale de import. Certificatul de origine trebuie semnat de o persoană responsabilă din cadrul firmei exportatoare și trebuie notificat de Camera de Comerț din țara exportatorului. Certificatul de origine nu este un document obligatoriu, însă în cazul absenței acestuia la perfectarea vamală în cadrul unui regim preferențial nu se acordă scutiri sau reduceri la plata taxelor vamale.
- **Lista de colisaj.** Este necesară și trebuie să conțină un rezumat complet și explicit al mărfurilor care fac obiectul livrării.
- **Polița de asigurare.** Clauzele din contract stabilesc obligația vânzătorului sau a cumpărătorului de a asigura marfa pe timpul transportului.
- **Diverse certificate.** Certificatul de calitate este emis pentru a confirma calitatea bunurilor importate și conformitatea acestora cu parametrii înscrși în contract. Certificatul de calitate este emis de Comitetul Inspecției de Stat (instituție aflată în subordinea Guvernului Federației Ruse) și de reprezentanțele acestuia în teritoriu. Aceste certificate se emit pentru următoarele categorii de produse agroalimentare: cereale, fasole și plante oleaginoase, porumb, făină, furaje combinate pentru hrana animalelor, aditivi vitamino-proteici, turte oleaginoase, tărațe și carne. *Certificatul de carantină.* Toate mărfurile de origine animală sau vegetală necesită certificatul de carantină (sanitar sau fito-sanitar corespunzător), prin care să se precizeze că sunt libere de orice maladii. Majoritatea

67 Распоряжение ГТК РФ 223-р от 13.05.03. "О сертификатах происхождения товара формы "А".

plantelor, semințelor, animalelor, păsărilor trebuie să fie examinate la frontieră înainte de a fi admise în Rusia. Acest tip de certificat trebuie prezentat autorităților vamale pentru eliberarea din vamă a bunurilor importate, conform legii privind protecția consumatorilor.

- *Cerințe de etichetare și marcare a produselor.* Noile reglementări privind etichetarea produselor nealimentare au intrat în vigoare la 1 iulie 1998. Companiile străine și importatorii ruși sunt sfătuiți să controleze conformitatea produselor cu aceste reglementări înainte de livrarea mărfurilor. Etichetarea produselor trebuie să includă numele produsului, numele și adresa fabricantului, greutatea netă, volumul, cantitatea, ingredientele, valoarea nutritivă, condițiile de depozitare, data expirării. Etichetarea se va face în limba rusă, folosind alfabetul chirilic.
- *Certificatul de carantină.* Este necesar pentru confirmarea absenței maladiilor și dăunătorilor la o serie de produse de origine vegetală și animalieră. La exportul acestor mărfuri, certificatul este eliberat de instituțiile interne, abilitate să efectueze controlul veterinar și fitosanitar. La import certificatul este emis de punctele veterinare și fitosanitare de frontieră.⁶⁸
- *Certificatul veterinar.* Producția de origine animalieră, animalele vii și medicamentele utilizabile în veterinarie care fac obiectul tranzacțiilor comerciale externe sunt supuse unui control de către organele inspecției veterinare de stat, organe care, la încheierea inspecției, emit certificatul menționat.

În prezent, după ridicarea interdicțiilor la importurile moldovenești de produse animale, vegetale și alcoolice, autoritățile rusești au agreeat cu dreptul de export a cărnii de bovine și ovine, numai patru întreprinderi exportatoare din Republica Moldova: Navelina SRL (or. Chișinău), Mistor – Bras SRL (r-nul Călăraș, s. Nișcani), Tehnostel Kar (r-nul Hâncești), Antadro SRL (r-nul Florești). Totodată, rămân în vigoare restricții și interdicții la importul unor produse animaliere:

- carne și organele comestibile de bovină (cu excepția producției livrate de întreprinderile agreeate de autoritățile rusești), porcine, de cal (cabalină), ovine și pasare, conform dispoziției serviciului veterinar de stat a FR ΦC-EH-2\2089 din 15.04.05.
- carnea și organele comestibile de cal (cabalină), conform dispoziției serviciului veterinar de stat a FR ΦC-EH-2\2168 din 19.04.05.
- restricție temporară cu începere de la 11.06.07 la exportul cărnii de bovină, exportată de Navelina SRL (or. Orhei), conform dispoziției serviciului veterinar de stat a FR ΦC-ГK-2\5660 din 14.06.07.
- la producția fabricată de Fabrica de Brânzeturi din Soroca, cu începere de la 12.07.07, conform dispoziției serviciului veterinar de stat a FR ΦC-EH-2\6671 din 10.07.07.

La fel, potrivit informației “Rospotrebnadzor” – ului, după ridicarea interdicțiilor la importurile de vinuri, numărul de întreprinderi moldovenești, care au obținut autorizație să prezinte mostre de produse fabricate la expertiza sanitaro-epidemiologică, a ajuns la 33, dar de-facto își livrează produsele doar 26 de întreprinderi vinicole⁶⁹ din cele peste o sută, care activează în Republica Moldova.

*Standarde*⁶⁹

Guvernul Rusiei nu recunoaște multe dintre standardele internaționale, cum ar fi de exem-

68 Письмо Центрального таможенного управления от 13 октября 2000 г. N 04-16/5980ц “О таможенном оформлении товаров, подлежащих контролю госкарантина растений”. Приказ Россельхознадзора по городу Москва и Московской области 39 от 25.10.05. “Перечень постов ветеринарного контроля и постов фитосанитарного контроля на территории г. Москва и Московской области”

69 <http://www.vinmoldova.md/rom/news/16117/>.

plu sistemul ISO-9000. În schimb, toate produsele importate, care sunt consumate sau folosite de populație, trebuie să facă obiectul unei certificări de siguranță. Orice livrare în Rusia trebuie să fie însoțită de documente care să probeze că produsul este conform standardelor de calitate, siguranță și sistemului de măsuri și greutate.

Produsele importate trebuie să aibă un certificat de conformitate eliberat de Gosstandard – Comitetul pentru Standarde. Certificatul respectiv se prezintă la organele vamale pentru perfectarea vamală a mărfurilor importate în corespundere cu legea Federației Ruse cu privire la protecția drepturilor consumatorilor.⁷⁰ Prin acte normative, Comitetul de Stat al Vămilelor și Comitetul pentru Standarde, au stabilit lista mărfurilor, care trebuie să facă obiectul unei certificări de siguranță. Această instituție testează și certifică produsele, în concordanță cu standardele aprobate de guvernul rus, sau, uneori, cu standardele internaționale.

Dacă o marfă importată intră pe teritoriul rus fără certificat, sau cu un certificat nerecunoscut de Gosstandard, funcționarii vamali locali trebuie să contacteze Comitetul local al acestei instituții pentru ca acesta să declanșeze procedura de certificare, care uzual durează între 30 și 60 de zile. Comitetul teritorial are dreptul să evalueze produsul pe baza documentelor furnizate de importator, sau poate lua o mostră din produs, să organizeze testarea și să emită certificatul, dacă produsul a trecut de teste. Dacă pentru anumite mostre, Comitetul teritorial al Gosstandard nu poate asigura testarea, se poate accepta în acest caz declarația de conformitate a importatorului. Dar această procedură nu se aplică în cazul alimentelor, produselor veterinare și grâului, care sunt acoperite de certificări speciale și separate și cerințe de carantină. Dacă un produs îndeplinește cerințele Gosstandard, el primește un certificat GOST-R. Odată primit certificatul de conformitate, acesta este valabil trei ani și trebuie să însoțească orice livrare. Detailiștii ruși sunt obligați să dețină certificate de conformitate pentru toate bunurile importate și vândute în magazinele lor. Violarea acestor prevederi aduce penalități de până la 10.000 USD⁷¹.

70 Письмо ГТК РФ 01-06/49301 от 18.12.03. "О вопросах сертификации ввозимых товаров"

71 Закон РФ "О защите прав российских потребителей".

Capitolul 4. Comerțul exterior al Ucrainei

4.1. Tendințe recente în comerțul exterior al Ucrainei

Volumul total al comerțului internațional cu bunuri al Ucrainei, în anul 2007, a crescut cu 31,8% față de anul 2006, exportul înregistrând o creștere de 28,4%, iar importul o creștere de 34,7%. Exportul cu bunuri al Ucrainei, în anul 2007, a fost de 49.296,06 milioane USD, cu 10.928,1 milioane USD mai mare decât în anul precedent, când s-a cifrat la 38.368,0 milioane USD. Importul Ucrainei realizat în anul 2007, a fost de 60.618,0 milioane USD, cu 15.579,4 milioane USD mai mare decât în anul 2006, când s-a cifrat la 45.038,6 milioane USD.

Structura geografică a comerțului exterior al Ucrainei este echilibrat dezvoltată, cu importuri și exporturi diversificate pe grupe de produse. În anul 2007, numai 38% din exporturi și 43% din importurile ucrainești au fost realizate cu statele din CSI. În general, în comerțul Ucrainei cu statele CSI se manifestă o tendință de creștere a exporturilor ucrainești și de diminuare a importurilor cu mărfuri originare din aceste țări. Astfel, pe parcursul anilor 2000–2007, ponderea exporturilor ucrainești în statele CSI față de totalul exporturilor s-a majorat de la 31% la 38%. În anii 2001 și 2002, acestea au fost și mai mici constituind numai 26%. Totodată, cota importurilor din statele CSI în perioada anilor 2000–2007 s-a diminuat de la 58% la 43%.

Ponderea principalelor secțiuni de produse la export în anul 2007:

- Metale comune și articole din acestea – 42,2%.
- Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile – 10,1%.
- Produse minerale – 8,7%.
- Mijloace și materiale de transport – 6,7%.
- Produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun – 4,2%.
- Produse vegetale – 3,5%.
- Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale – 3,5%.
- Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea – 2,0%.
- Animale vii și produse animale – 1,5%.

Ponderea principalelor secțiuni de produse la import în anul 2007:

- Produse minerale – 28,5%.
- Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile – 17,4%.
- Mijloace și materiale de transport – 13,5%.
- Produse chimice – 8,8%.
- Metale comune și articole din acestea – 7,8%.
- Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea – 5,6%.
- Produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun – 3,4%.
- Produse vegetale – 1,4%.
- Animale vii și produse animale – 1,3%.

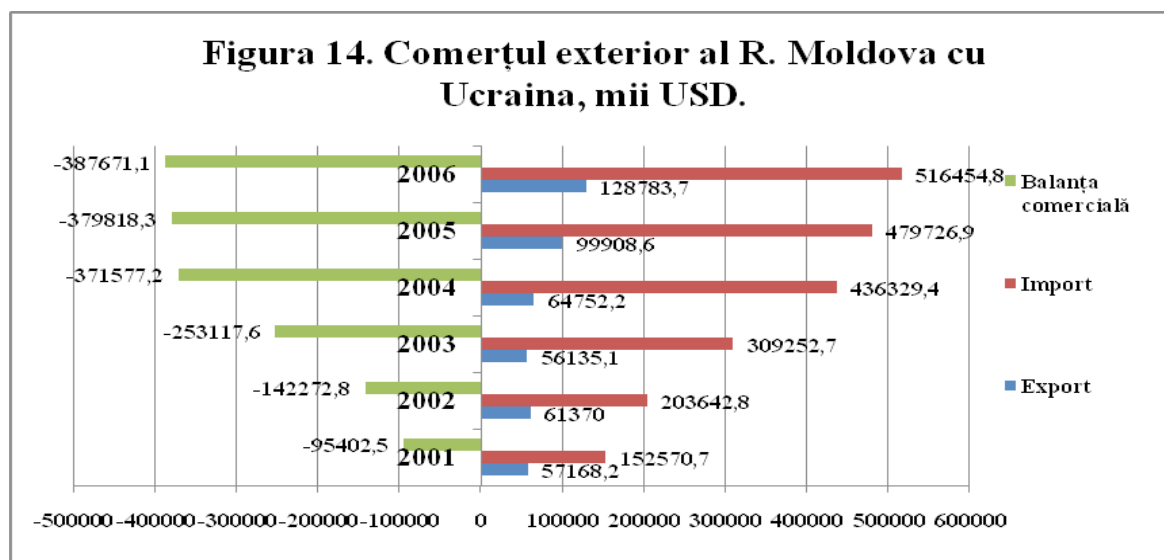
Comerțul bilateral moldo-ucrainean

Ucraina, tradițional ocupă un loc important în rândul statelor partenere ale Republicii

Moldova în derularea tranzacțiilor comerciale internaționale. În anul 2007, cea mai mare contribuție la creșterea importurilor în Republica Moldova i-a revenit Ucrainei, care a exportat mărfuri în valoare de 170,5 milioane USD, cea ce constituie o creștere cu 41,8 milioane USD față de anul precedent. Totodată, exporturile de mărfuri moldovenești în Ucraina au înregistrat o creștere de 39 milioane USD comparativ cu anul 2006.

Este necesar de menționat, că creșterea spectaculoasă a importurilor de mărfuri ucrainenești în Republica Moldova este contrabalansată de o creștere similară a exporturilor, care se înregistrează constant în ultimii trei ani (2005–2007). Ponderea atât a importurilor, cât și a exporturilor în totalul tranzacțiilor comerciale externe realizate de agenții economici din Moldova este destul de mare. Ponderea exporturilor în Ucraina față de totalul exporturilor moldovenești în anul 2005 a constituit 9,2%, iar în anul 2006 – 12,2%. Exporturile realizate în această perioadă au crescut de la 99,9 milioane USD până la 128,8 milioane USD. Ponderea importurilor moldovenești în țara vecină față de totalul importurilor moldovenești în anul 2005 a constituit 20,9%, iar în anul 2006 – 19,2%. Importurile din Ucraina realizate în această perioadă au crescut de la 479,7 milioane USD până la 516,5 milioane USD.

Deficitul comercial în schimburile comerciale ale R. Moldovei cu statul vecin este profund negativ. Însă, în ultimii ani, se atestă o stabilizare a acestui indicator, manifestată printr-o creștere anuală a deficitului comercial de până la 10 milioane USD, în condițiile în care în anii 2003–2004, creșterea anuală a deficitului comercial în comerțul cu bunuri depășea 100 milioane USD. Ameliorarea situației datorează în mare măsură majorării ritmurilor de creștere a exporturilor moldovenești și parțial diminuării importurilor unor grupe de mărfuri (piei brute, piei tăbăcite; blănuri și produse din acestea; produse chimice).

Ponderea principalelor secțiuni de produse la export în Ucraina în anul 2006:

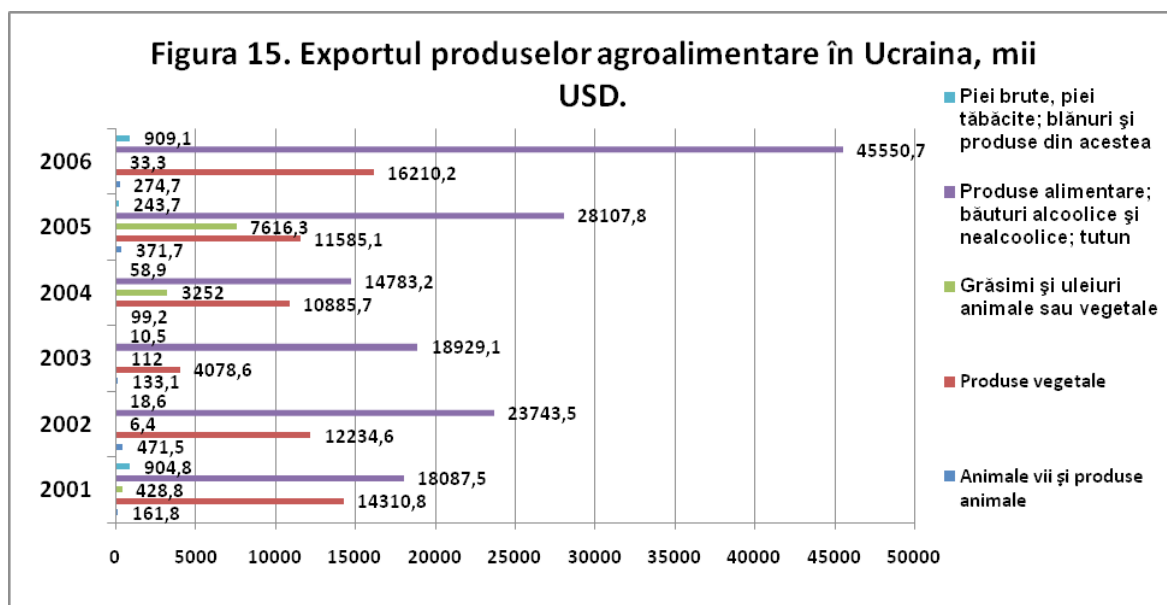
- Produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun – 45.550,7 mii USD (62,1%).
- Produse vegetale – 16.210,2 mii USD (39,9%).
- Produse minerale – 15.650,5 mii USD (49,2%).
- Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare – 10.142,2 mii USD (124,6%).

Ponderea principalelor secțiuni de produse la import în Republica Moldova în anul 2007:

- Produse minerale – 214.293,1 mii USD (variația importurilor în anii 2006–2005: 15,6%).

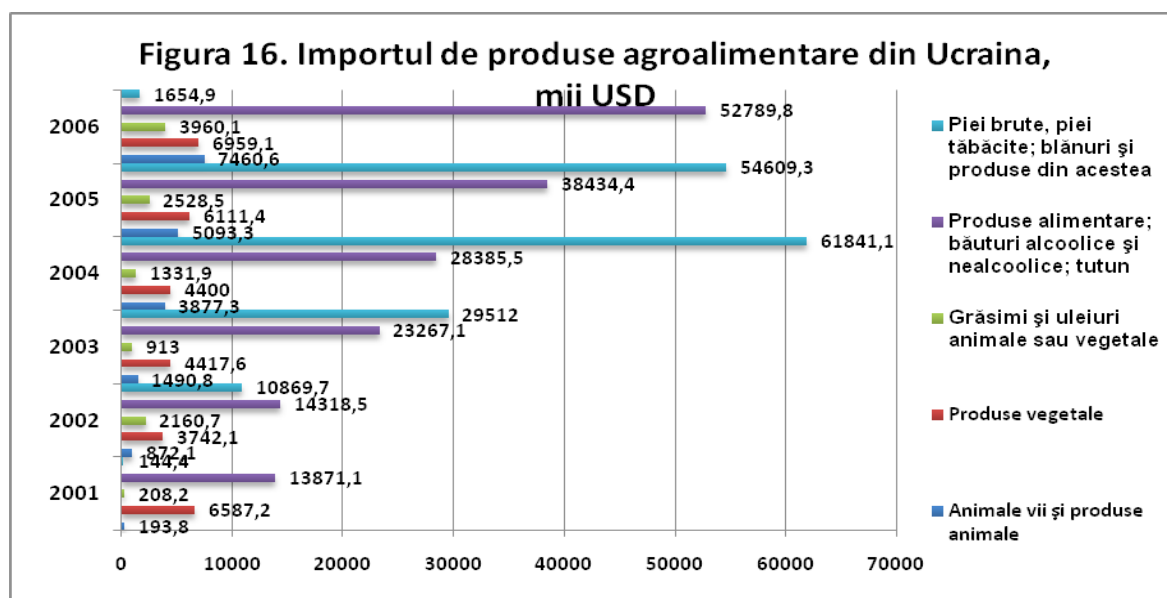
- Metale comune și articole din acestea – 80.478,5 mii USD (26,2%).
- Produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun – 52.789,8 (37,4%).
- Mașini și aparate; echipamente electrice; aparate de înregistrat sau de reprodus sunetul și imaginile – 37.637,7 mii USD (43,2%).
- Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea – 26.749,4 mii USD (3,2%).
- Produse chimice – 19.213,2 mii USD (–13,0%).
- Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din materiale similare – 16.569,1 mii USD (19,9 %).
- Pastă de lemn; hârtie, carton și articole din acestea – 14.520,7 mii USD (21,0%).
- Lemn și produse din lemn (exclusiv mobilier) – 13.808,6 mii USD (35,5%).
- Animale vii și produse animale – 7.460,6 mii USD (46,5%).
- Produse vegetale – 6.959,1 mii USD (13,9%).
- Mijloace și materiale de transport – 6.449,2 mii USD (115,3%).

În comerțul cu produse agricole și agroalimentare, cea mai mare pondere atât la import cât și la export revine mărfurilor din secțiunea produselor alimentare; băuturilor alcoolice și nealcoolice, tutunului. În anul 2006, exportul de băuturi alcoolice și nealcoolice în Ucraina a înregistrat o creștere de 102,8% față de anul 2005, însumând 37,273 milioane USD. Totodată, au crescut esențial, cu 222,0% și exportul preparatelor din carne și din pește (758,7 mii USD în anul 2006 față de 235,6 mii USD în anul 2005), a reziduurilor și deșeurilor ale industriei alimentare; nutrețuri pentru animale cu 59,6% (1.042,1 mii USD în anul 2006 față de 653,0 mii USD în anul 2005) și tutunului cu 49,7% (3.712,0 mii USD în anul 2006 față de 2.480,3 mii USD în anul 2005). Simultan, sau redus exporturile de zahăr și de preparate din legume, fructe sau din alte părți de plante.

În comerțul cu produse vegetale, un volum mai mare a exportului revine tranzacțiilor comerciale externe cu plante vii, produse floricole – 419,5 mii USD (variația importurilor în anii 2006–2005: 2.107,9%), legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari – 994,1 mii USD (211,4%), fructe comestibile – 4.907,0 mii USD (23,3%), cereale – 4.700,3 mii USD (–2,2%), semințe și fructe oleaginoase; plante industriale și medicinale, paie și furaje – 5.141,8 mii USD (129,2%).

Exporturile cu animale vii și produse animale în Ucraina sunt nesemnificative, iar volumul exporturilor pe grupe de produse variază în dependență de situația în care se află sectoarele animaliere în ambele țări. O excepție constituie importurile masive în Republica Moldova a produselor lactate; ouă; miere naturală, care sunt în creștere alertă pe fundalul lipsei totale a acestor produse din oferta de export a exportatorilor moldoveni. O situație similară se atestă și în comerțul cu grăsimi și uleiuri animale sau vegetale. În anii 2003 – 2005, exporturile moldovenești de aceste produse creșteau constant (variația exporturilor în anii 2002–2003 a constituit 1.650,0%, în anii 2003–2004 – 2.803,9%, iar în anii 2004–2005 – 134,2%). Însă, un an mai târziu, în 2006, acestea s-au diminuat drastic de la 7.616,3 mii USD până la 33,3 mii USD. În schimb, sau majorat spectaculos importurile de produse similare din Ucraina, de la 2.528,5 mii USD în anul 2005 la 3960,1 mii USD în anul 2006.

În ultimii ani, importurile de produse agroalimentare din Ucraina au cunoscut o creștere constantă. În comerțul cu animale vii și produse animale (variația importurilor în anii 2004–2005 a constituit 31,4%, iar în anii 2005–2006 – 46,5%), importurile au crescut de la 5.093,3 mii USD în anul 2005 la 7460,6 mii USD în anul 2006, în special datorită importurilor masive a produselor lactate; ouă; miere naturală. În comerțul cu produse vegetale, situația este la fel de îngrijorătoare. În anul 2006, au crescut semnificativ importurile de legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari (142,1 mii USD, ceea ce reprezintă o variație anuală a importurilor de 494,6%), fructe comestibile (1987,8 mii USD sau o creștere de 71,5%), cafea, ceai, mate și condimente (1069,5 mii USD sau o creștere de 18,8%), cereale (513,8 mii USD sau o creștere de 49,1%), produse de morărit; malț; amidon (2486,6 mii USD).

În comerțul cu produse alimentare; băuturi alcoolice și nealcoolice; tutun ((variația importurilor în anii 2004–2005 a constituit 35,4%, iar în anii 2005–2006 – 37,4%), importurile din Ucraina au crescut de la 38.434,4 mii USD în anul 2005 la 52.789,8 mii USD în anul 2006, datorită majorării importurilor de zahăr și alte produse zaharoase (2.009,8 mii USD sau o creștere de 53,3%), cacao și preparate din cacao (6.882,8 mii USD sau o creștere de 27,7%), preparate din cereale, făină, amidon, lapte; produse de patiserie (7.248,9 mii USD sau o creștere de 10,8%), preparate din legume, fructe sau din alte părți de plante (5.120,0 mii USD sau o creștere de 13,8%), preparate alimentare diverse (6.260,4 mii USD sau o creștere de 17,7%), băuturi alcoolice și nealcoolice; oțeturi (6.275,4 mii USD sau o creștere de 38,7%), reziduuri și deșeuri ale industriei alimentare; nutrețuri pentru animale (1605,9 mii

USD sau o creștere cu 752,4%), tutun și înlocuitori de tutun prelucrați (16.261,8 mii USD sau o creștere de 71,0%).

4.2.Cadrul juridic extern al relațiilor economice externe al Ucrainei

Ucraina din anul 2008 este membru a Organizației Mondiale a Comerțului. Totodată, Ucraina este parte la cele mai importante convenții, tratate și acorduri în materie de comerț exterior în vigoare. Pe de altă parte, Moldova și Ucraina sunt părți semnatare a mai multor acorduri, memorandumuri, convenții, tratate, care prevăd colaborarea în diverse aspecte din domeniul economic.

La 29 august 1995 la Chișinău, Moldova și Ucraina au încheiat Acordul cu privire la comerțul liber⁷². Prevederile acestui Acord se extind până-n prezent asupra mărfurilor produse în Republica Moldova sau în Ucraina, prevăzute de Sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor. Părțile semnatare în conformitate cu prevederile acordului au stabilit o zonă de comerț liber, convenind asupra neaplicării taxelor și impozitelor vamale cu efect echivalent asupra exportului și/sau importului mărfurilor cu originea pe teritoriul vamal al uneia dintre Părțile Contractante și destinate teritoriului vamal al altei Părți. Totodată, părțile au convenit să nu introducă, în cazul importului sau exportului de mărfuri, care fac obiectul Acordului, restricții cu caracter limitativ sau alte cerințe speciale care, în situații similare, nu se aplică mărfurilor analoage de fabricație internă sau celor provenite din țări și să nu aplice la depozitarea, transbordarea, păstrarea și transportarea mărfurilor, provenite de pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, precum și la stabilirea modalităților de achitare și de virare a plăților alte reguli decât cele uzitate în cazurile similare pentru mărfurile provenite din țări terțe.

De asemenea, de către Republica Moldova și Ucraina au fost semnate:

- tratate:
 - de bună vecinătate, prietenie și colaborare între Republica Moldova și Ucraina.
 - cu privire la frontiera de stat.
- convenții:
 - pentru evitarea dublei impuneri pe venit și pe proprietate și prevenirea evaziunii fiscale.
 - Convenție Consulară din 29.08.95 între Republica Moldova și Ucraina.
- acorduri:
 - între Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Administrația Fiscală de Stat a Ucrainei privind interacțiunea și schimbul reciproc de informații în domeniul controlului asupra fabricării, importului și exportului producției supuse accizelor.
 - privind protecția reciprocă a informațiilor secrete.
 - cu privire la regimul de utilizare a sectorului de autostradă ucraineană Odesa–Reni, care trece prin teritoriul Republicii Moldova, precum și a sectorului de teren, prin care trece acesta.
 - între Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova și Ministerul Politicii Agrare al Ucrainei cu privire la colaborarea economică și tehnico-științifică.

⁷² Acord din 29.08.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la comerțul liber //Tratate internaționale 22/230, 1999.

- între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind călătoriile fără vize ale cetățenilor.
- între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în domeniul protecției proprietății industriale.
- între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind modul de reglementare unică a relațiilor economice externe.
- între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la ajutorul reciproc și colaborarea în domeniul vamal.
- între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la colaborarea în domeniul carantinei plantelor.
- între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la colaborarea în domeniul recunoașterii reciproce a rezultatelor activităților de certificare.
- între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la organizarea controlului în comun în punctele de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene.
- cu privire la punctele de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene și simplificarea formalităților de trecere a frontierei de către cetățenii care locuiesc în raioanele de frontieră.
- cu privire la promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor.
- în problemele de frontieră.
- Memorandumul de înțelegere din 07.10.2005 între Guvernul Republicii Moldova, Comisia Europeană și Guvernul Ucrainei cu privire la misiunea Comisiei Europene de asistență la frontieră în Republica Moldova și în Ucraina.
- Memorandum din 10.07.2001 între Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la procedura de acordare a ajutorului reciproc.

4.3. Cadrul juridic intern al relațiilor economice externe al Ucrainei.

Principalele acte, care reglementează activitatea comercială externă a Ucrainei sunt Legea cu privire la activitatea economică externă⁷³, Codul Vamal al Ucrainei⁷⁴, Legea cu privire la tariful vamal, Legea cu privire la taxa pe valoarea adăugată⁷⁵, etc.

Legea cu privire la activitatea economică externă definește și stabilește principiile și bazele activității comerciale externe, subiecții activității comerciale externe, genurile de activități comerciale externe, rigori față de contractele de comerț exterior, reglementarea tarifar-vamală a activității comerciale externe, creditarea operațiilor comerciale externe, asigurarea operațiilor comerciale externe, licențierea și restricțiile cantitative la export și import, interdicții la import și export, procedurile de aplicare a standardelor și cerințelor tehnice, farmacologice, sanitare, fitosanitare, veterinare și ecologice, procedurile speciale de import, comenzile de stat, asigurarea informațională a activității economice externe, sistemul de evidență statistică a operațiilor comerciale externe, regimurile juridice speciale a activității economice externe, relațiile economice externe ale Ucrainei cu alte state, protecția drepturilor și intereselor subiecților relațiilor comerciale externe, responsabilitatea participanților la activitatea comercială externă și modul de soluționare a litigiilor în activitatea comercială externă.

73 Закон Украины о внешнеэкономической деятельности.

74 Митний кодекс України. Постанова Верховної Ради України "Про введення в дію Митного кодексу України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 16, ст. 204);

75 Закон Украины от 3 апреля 1997 года N168/97-ВР О налоге на добавленную стоимость.

Codul Vamal al Ucrainei stabilește principiile de organizare și de realizare a activității vamale în Ucraina. Actul respectiv reglementează aspectele economice, organizaționale, sociale, de drept și de personal în activitatea serviciului vamal. Codul conține dispoziții și reglementări, care vizează principiile activității vamale, controlul vamal, perfectarea vamală, trecerea mărfurilor și unităților de transport peste frontiera vamală a Ucrainei, procedurile vamale la trecerea mărfurilor și unităților de transport peste frontiera vamală a Ucrainei, activitatea antreprenorială de prestare a serviciilor de declarare a mărfurilor, unităților de transport și de transportare a mărfurilor peste frontiera vamală a Ucrainei, regimurile vamale, particularitățile trecerii peste frontiera vamală a mărfurilor de către persoanele fizice, contravențiile vamale și răspunderea pentru comiterea acestora, procedurile în cazul contravențiilor vamale, statutul juridic al colaboratorilor vamali.

4.4. Procedurile de import și export

4.4.1. Drepturile de import și drepturile de export

În cazul trecerii mărfurilor peste frontiera vamală și în alte cazuri prevăzute de legislația ucraineană, se percep, ca drepturi de import și, respectiv, drepturi de export, următoarele plăți:

- a) taxa vamală;
- b) taxa pe valoarea adăugată;
- c) accizele;
- d) taxa pentru proceduri vamale.

Taxele vamale

Taxele vamale sunt aplicate în conformitate cu Legea cu privire la tariful vamal unic⁷⁶. O taxă vamală de import redusă, de 6%, se aplică pentru bunurile prelucrate în țările care au semnat acorduri comerciale cu Ucraina în baza tratamentului clauzei națiunii celei mai favorizate. Rata medie pentru bunurile importate din alte țări, decât cele mai susmenționate, este de 12%. În baza decretului prezidențial din 1997 se permite aplicarea de taxe vamale de import speciale asupra produselor agricole, în conformitate cu principiile OMC, în scopul protejării pieței interne. În anul 1997, Ucraina a mărit taxele vamale de import pentru majoritatea produselor agro-alimentare, ca și pentru cauciucuri și îmbrăcăminte. În aprilie 1998, guvernul Ucrainei a mărit tarifele de import pentru mai mult de 600 de categorii de bunuri cu o rată de 15–30% din valoarea vamală. Creșterile tarifare se referă la aparate de televiziune, radio, video, foto, ceasuri, materiale fotografice, vase de bucătărie, oale și tigăi, jucării și articole de papetărie. Conform rezoluției Cabinetului de Miniștri din 1999, taxele vamale de import pentru o gamă largă de produse textile au fost reduse. Astfel, taxele au fost reduse de la 30%, la 1% pentru articole precum: fire de tors din bumbac și lână, țesături din in sau bumbac, pâslă, covoare din țesături, corturi și prelate. Pentru îmbrăcăminte realizată din fibre sintetice, hainele tricotate, hainele din lână pentru copii și păături, taxele vamale au fost reduse de la 30%, la 10%⁷⁷.

Taxa pe valoarea adăugată

În Ucraina cota standard a taxei pe valoarea adăugată este de 20%. În conformitate cu Legea Ucrainei cu privire la taxa pe valoarea adăugată, sumele TVA care urmează a fi achitate la buget sau restituite din buget, se determină ca diferența dintre suma totală a TVA (obliga-

⁷⁶ Закон України "О Едином таможенном тарифе" (2097-12).

⁷⁷ http://www.dce.gov.ro/Materiale%20site/Indrumar_afaceri/Indrumar_afaceri_Ucraina.htm#4.

țiune fiscală) datorată bugetului ca urmare a livrării mărfurilor (lucrărilor, serviciilor) într-o anumită perioadă (perioada de dare de seamă, care poate fi de una sau trei luni) și suma cu care plătitorul TVA are dreptul să-și micșoreze obligația fiscală pe perioada de dare de seamă (creditul fiscal) în perioada de dare de seamă (perioada pentru care plătitorul impozitului este obligat să efectueze calcularea sumelor TVA și să le achite la buget).⁷⁸

În cazul, în care conform rezultatelor perioadei de dare de seamă, suma care urmează a fi achitată constituie o valoare negativă, această sumă urmează a fi restituită plătitorului TVA din bugetul de stat în luna următoare după depunerea declarației cu privire la TVA. Exporturile (inclusiv și de producție agricolă) se impozitează la cota 0, iar exportatorul are dreptul să ceară restituirea TVA. Sursă a mijloacelor pentru restituirea TVA sunt veniturile generale a bugetului de stat. Este interzis de a condiționa sau a limita sumele TVA spre restituire prin existența sau inexistența veniturilor bugetare obținute de la achitarea TVA în anumite regiuni ale Ucrainei.

Împreună cu declarația TVA contribuabilul care solicită restituirea depune și o cerere în acest sens. În termen de cinci zile de la depunerea declarației, contribuabilul depune o copie a ei (cu mențiunea organului fiscal despre recepționarea ei), pentru introducerea ei în registrul declarațiilor fiscale în dependență de plătitor. În termen de 30 de zile de la data depunerii declarației organul fiscal efectuează un control cameral (fără ieșirea la fața locului) a datelor indicate în declarație. Dacă însă organul fiscal are suficiente temeiuri să considere că calculul sumei spre restituire a fost făcut cu încălcarea legislației, atunci în următoarele treizeci de zile, organul fiscal este în drept să efectueze un control documentar al contribuabilului cu ieșirea la fața locului. În termen de cinci zile de la terminarea controlului, organul fiscal este obligat să expedieze trezoreriei concluzia sa cu indicarea sumei care urmează a fi restituită.

Restituirea TVA se efectuează prin transferarea în termen de cinci zile a sumelor bănești care urmează a fi restituite pe contul bancar al plătitorului. Pentru confirmarea efectuării exportului, exportatorul trebuie să prezinte organului fiscal doar un singur document – declarația vamală întocmită în modul prevăzut de lege. În agricultură impunerea cu taxa pe valoarea adăugată are anumite particularități. Astfel, livrările de mărfuri agricole și ale serviciilor accesorii se taxează cu TVA la cota de 10% procente (iar după 01.01.2007 – 9%).

Suma TVA calculată și obținută de către plătitorul – întreprindere agricolă nu se transferă la buget, ci se utilizează pentru restituirea sumelor TVA achitate de către întreprindere la procurarea bunurilor folosite în procesul de producere, precum și în alte scopuri. În același timp, dacă suma calculată și obținută a TVA este mai mică decât suma TVA plătită la bunurile folosite în procesul de producere, diferența nu se restituie din bugetul de stat. Întreprinderile agricole care efectuează exporturi de produse agricole și servicii accesorii au dreptul la restituirea TVA. Pentru a beneficia de regimul special de impunere cu TVA întreprinderea agricolă este obligată să se înregistreze ca plătitor de TVA. Întreprinderile agricole care în 12 luni precedente depunerii cererii de acordare a statutului special au efectuat operațiuni impozabile în mărime de peste 300 mii grivne nu pot beneficia de regimul special de impunere cu TVA⁷⁹.

78 Закон Украины от 03.04.1997г. № 168/97-ВР «О налоге на добавленную стоимость» в действующей редакции. Постановление Кабинета Министров Украины от 02.04.1998 г. № 417 «Об утверждении Порядка внесения налога на добавленную стоимость в бюджет при ввозе (пересылке) товаров на таможенную территорию Украины» в действующей редакции.

79 Teodor Bordei. Taxă pe valoarea adăugată în agricultură. Studiu legislativ. Coaliția pentru Dezvoltarea Economică Rurală, Chișinău, 2006.

Accizele

În conformitate cu prevederea din articolul 3 al Decretului Cabinetului de Miniștri al Ucrainei nr. 18-92 din 26.12.92, obiecte ale impunerii sunt mărfurile supuse accizelor în conformitate cu legislația în vigoare. Legislația ucraineană în vigoare care reglementează administrarea accizelor include un număr impunător de acte normative⁸⁰. Accizele sunt achitate în valuta națională. Mărfurile pentru care nu sunt achitate accizele, nu pot fi vămuite. Excepții constituie cazurile, când în conformitate cu legislația în vigoare, acestea sunt exceptate de la impunerea cu acest impozit. Înlesnirile și scutirile la plata accizelor sunt prevăzute în clasificatorul înlesnirilor la plata accizelor⁸¹.

Taxe pentru proceduri vamale

Taxa pentru efectuarea procedurilor vamale se percepe pentru vămuirea unităților de transport și a mărfurilor, trecute peste frontiera ucraineană. Quantumul taxei pentru efectuarea procedurilor vamale este stabilit de către Cabinetul de Miniștri al Ucrainei.

4.4.2. Actele necesare pentru perfectarea tranzacțiilor comerciale externe

Documentele necesare pentru prezentarea la autoritățile vamale ucrainene includ:

- contractul de comerț exterior semnat de către părți.
- declarația vamală cu descrierea și valoarea mărfurilor, termenii de plată (dacă plata se face prin transfer bancar, este necesar numele băncii, adresa și numărul contului) și termenii transportului. Importul produselor pentru care se plătește acciză (alcool, tutun, aparate video și mobila de birou) necesită o declarație vamală preliminară. În cazul importurilor, declarația este completată după plata taxelor vamale de import la birourile vamale din districtul unde este acreditat importatorul.
- licența de import (dacă este necesară). Documentele de bază necesare pentru obținerea unei licențe de import sunt o copie a contractului și una a certificatului de import.
- documentele de transport.
- certificatul de origine. Când este cerut prin contract, trebuie folosită o formă generală așa cum a fost prezentată de către comerciant (cu excepția cazului când importatorul ucrainean trimite forme speciale odată cu contractul) și, în general, trebuie redactat în două copii. Data din certificat trebuie să fie conformă cu data din alte documente și certificatul trebuie să fie semnat de un membru responsabil al firmei exportatoare. Când trebuie obținut certificatul de la Camera de Comerț, este necesară o copie legalizată la notariat.

80 Декрет Кабинета Министров Украины от 26.12.1992 г. № 18-92 "Об акцизном сборе" в действующей редакции. Закон Украины от 11.07.1996 г. № 313/96-ВР «О ставках акцизного сбора и ввозной пошлины на некоторые товары (продукцию)» в действующей редакции.

Закон Украины от 15.09.1995 г. № 329/95-ВР «Об акцизном сборе на алкогольные напитки и табачные изделия» в действующей редакции.

Закон Украины от 06.02.1996 г. № 30/96-ВР «О ставках акцизного сбора на табачные изделия» в действующей редакции.

Закон Украины от 07.05.1996 г. № 178/96-ВР «О ставках акцизного сбора на спирт и алкогольные напитки» в действующей редакции.

Закон Украины от 24.05.1996 г. № 216/96-ВР «О ставках акцизного сбора на некоторые транспортные средства» в действующей редакции.

Закон Украины от 15.09.1995 г. № 329/95-ВР «Об акцизном сборе на алкогольные напитки и табачные изделия» в действующей редакции.

Постановление Кабинета Министров Украины от 27.01.1997г. № 66 "Об утверждении Порядка взимания налога на добавленную стоимость и акцизного сбора в случае ввоза товаров на таможенную территорию Украины" (в части уплаты акцизного сбора) в действующей редакции.

81 Классификатор льгот по уплате акцизного сбора в Приложении 7 к Приказу Государственной таможенной службы Украины от 09.06.1997г. № 307 в действующей редакции.

- factura comercială. În factura comercială trebuie să se înscrie țara de origine, detalii legate de materialele de ambalare, mărcile și numărul coletelor, greutatea (netă, brută), cantitatea și descrierea bunurilor, prețul și valoarea totală a încărcăturii, prețul de vânzare pentru cumpărător și locul final al expediției de la țara exportatoare. Toate datele din factura comercială trebuie să fie conforme cu termenii contractului și declarate în contract.
- certificatul de asigurare. Termenii contractului determină dacă vânzătorul sau cumpărătorul au nevoie de asigurare pentru transportul în cauză. Când vânzătorul (în baza contractului) a obținut dreptul de a realiza asigurarea, trebuie urmate instrucțiunile importatorului.
- Lista de ambalare. Trebuie să conțină un rezumat complet și explicit al transportului în cauză.
- Factura pro-forma. Ar putea fi cerută de organizația importatoare în anumite momente ale negocierii contractului.
- Alte documente:
 - *Scrisori de autorizație.* Dacă se importă arme, muniții, explozivi sau substanțe otrăvitoare este necesară permisiunea scrisă de la Ministerul Afacerilor Interne. Dacă se importă echipamente și aparate radio electronice și instrumente de înaltă frecvență este cerută permisiunea scrisă de la Comitetul de Stat pentru Telecomunicații. Dacă se importă medicamente și surse de ionizare a radiației este cerută permisiunea scrisă de la Ministerul Sănătății.
 - *Certificatul sanitar* Ucraina are control strict asupra carantinei, sănătății, alimentelor și a medicamentelor. Toate bunurile de origine animală și vegetală necesită certificate sanitare și fito-sanitare corespunzătoare, prin care să se certifice că nu conțin microbi. Majoritatea plantelor, semințelor, animalelor și produselor farmaceutice trebuie să fie examinate la graniță înainte de a intra în Ucraina⁸².

82 http://www.dce.gov.ro/Materiale%20site/Indrumar_afaceri/Indrumar_afaceri_Ucraina.htm#4.

Capitolul 5. Constatări

- Volumul total al comerțului internațional al Moldovei, în anul 2007, a crescut cu 34,4% față de anul 2006, însumând 5.031,5 milioane USD. Exportul a înregistrat o creștere de 28%, iar importul o majorare de 37%. Evoluția importului R. Moldova comparativ cu creșterea exportului a determinat înregistrarea, la sfârșitul anului 2007, a unui deficit comercial de 2.348,07 milioane USD, cu 706,5 milioane USD mai mare decât în anul 2006, când a constituit 1.641,56 milioane USD. Conform previziunilor experților CPE din cadrul IDIS Viitorul, la finele anului 2008, balanța comercială va depăși cu ușurință pragul psihologic de 3 miliarde USD. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit în anul 2007 – 36,4%, ceea ce reprezintă cel mai mic nivel înregistrat în comerțul R. Moldova din istoria sa.
- Un factor destabilizator mai vechi pentru piața moldovenească de produse agricole și alimentare constituie situația precară în care se află comerțul exterior cu produse agricole și alimentare de origine agricolă. În comerțul exterior cu mărfurile din marea majoritate de grupe de produse, conform Sistemului Armonizat (SA), balanța comercială este negativă.
- Comerțul extern al Moldovei este reglementat de un număr impunător de acte normative și legislative aprobate pe parcursul ultimelor două decenii. Acestea reglementează diferite domenii și aspecte ale comerțului exterior. Pentru majoritatea legilor aflate în vigoare este caracteristic faptul, că acestea au fost elaborate până-n anul 2000 și în procesul de elaborare a acestora nu a fost efectuată o expertiză juridică, anticorupție, economică, financiară, științifică, ecologică și de alt gen, inclusiv în ce privește compatibilitatea cu legislația comunitară, în funcție de tipul raporturilor sociale reglementate, precum și o expertiză lingvistică, așa cum prevede Legea nr. 780–XV din 27.12.2001 privind actele legislative.
- În prezent, în paralel cu actele legislative sunt în vigoare un număr impresionant de acte normative aprobate de către Guvern și de către organele centrale de specialitate ale statului (ministere și alte autorități administrative centrale). Însă aprobarea și intrarea în vigoare a acestora nu presupune și obținerea unor rezultate cantitative și calitative în comerțul exterior pe potrivea numărului de legi, hotărâri de Guvern sau alte acte emise de ministere și alte autorități administrative centrale. O bună parte din acestea sunt abrogate, în lipsa unui impact asupra domeniului de reglementare. Altele în schimb au avut un impact distructiv asupra agenților economici ce efectuează tranzacții comerciale externe și asupra unor sectoare întregi din economia națională (De exemplu, Hotărârea Guvernului nr. 834 din 26.07.2004 privind unele măsuri de reglementare a achiziționării și exportului de cereale și produse cerealiere, în vigoare în perioada anilor 2004–2006.).
- Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015 este a treia strategie de promovare a exporturilor aprobată după proclamarea independenței de către R. Moldova. Primele două documente de politici nu au generat schimbări majore în evoluția comerțului exterior al R. Moldova, actele normative fiind abrogate fără prezentarea rapoartelor finale. În prezent, la un an și jumătate de la intrarea în vigoare a Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015 sunt nerealizate un număr impunător de măsuri prevăzute în planul de acțiuni pentru realizarea documentului de politici. În mod special, pot menționate reștanțele ce țin de perfecționarea cadrului legislativ: elaborarea proiectelor de lege cu

privire la piața valorilor mobiliare (în redacție nouă) – (termenul de realizare – 2007), proiectului de lege pentru modificarea Legii privind secretul comercial – 2007, cu privire la ipotecă (termenul de realizare – 1 februarie 2007), privind fondurile de investiții (în redacție nouă)– 2007, elaborarea și implementarea Strategiei privind inofensivitatea produselor alimentare.

- La realizarea Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006–2015 este tergiversată și crearea centrelor de marketing, centrului Corespondent Euro Info (pagina web) și a unei rețele de centre regionale cu acoperire națională, crearea bazelor de date privind piețele externe de desfacere, simplificarea modului de obținere a vizelor și altor autorizații, stimularea importurilor tehnologiilor noi, utilajului și echipamentului industrial prin oferirea stimulentele fiscale și vamale la import, pregătirea și efectuarea investigațiilor sociologice privind respectarea de către organele de stat a procedurilor de înregistrare, eliberare a certificatelor, licențelor și autorizațiilor, eficiența politicilor promovate de stat în domeniul climatului investițional, ect ⁸³.
- Măsurile propuse în strategia actuală de dezvoltare a sectorului agrar, care urmează a fi realizate pentru a schimba cardinal situația din comerțul exterior cu produse agricole și agroalimentare sunt departe de a fi considerate reușite. În afară de aceasta, majoritatea măsurilor incluse în planul de acțiuni nu sunt acoperite financiar și astfel, persistă riscul ca rezultatele finale în urma realizării strategiei curente să fie asemănătoare cu cele obținute în realizarea SCERS, Strategiei de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada anilor 2006–2015, Strategiilor de promovare a exportului de mărfuri din Republica Moldova pe anii 1999–2001 și respectiv pentru anii 2002–2005⁸⁴.
- Restituirea sumelor taxei pe valoarea adăugată la exportul mărfurilor efectuată conform Instrucțiunii privind restituirea sumelor taxei pe valoarea adăugată aprobată prin Ordinul IFPS nr.188 din 17.11.2005 constituie prin mecanismul utilizat o metodă de creditare fără dobândă a Guvernului de către agenții economici exportatori de mărfuri.
- Actele necesare la vămuirea mărfurilor provenite din tranzacțiile economice externe nu sunt prevăzute în mod expres de Codul Vamal, dar sunt obiectul unor acte normative aprobate pentru executarea Legii. Acestea sunt obiectul unui ordin al Serviciului Vamal, emis „în scopul sporirii nivelului controlului documentar și excluderii cazurilor de falsificare a actelor prezentate organelor vamale de către agenții economici” și suplimentar cu unele completări și scăpări sau omiteri sunt prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declararea valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova⁸⁵.

83 Chivriga V., Furdui V. Evoluții curente în comerțul exterior cu produse agricole. Federația Națională a Fermierilor din Moldova (FNFM), Chișinău, 2008.

84 HG nr. 554 din 16.06.99 cu privire la Strategia de promovare a exportului de mărfuri din Republica Moldova pe anii 1999-2001. Monitorul Oficial al R. Moldova nr.65-66/585 din 24.06.1999.

HG nr. 80 din 29.01.2002 cu privire la aprobarea Strategiei de promovare a exportului pe anii 2002-2005. Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 21-22/156 din 05.02.2002.

Legea nr. 398-XV din 02.12.2004 privind aprobarea Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (2004-2006). Monitorul Oficial al R. Moldova nr.5-12/44 din 14.01.2005.

85 Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 66-68/697 din 23.05.2002.

Recomandări

- În scopul optimizării procesului de elaborare a actelor legislative și realizării Legii nr. 780–XV din 27.12.2001 privind actele legislative, considerăm oportună publicarea proiectelor actelor legislative și a expertizelor juridică, anticorupție, economică, financiară, științifică, ecologică și de alt gen, prevăzute în legea menționată.
- În scopul eficientizării sistemului de planificare strategică și raționalizării cadrului legislativ–normativ cu privire la documentele de politici, propunem includerea reprezentanților societății civile și a sectorului privat în Comisia pentru revizuirea documentelor de politici, creată prin Hotărârea Guvernului nr. 691 din 11.06.2008 cu privire la instituirea Comisiei pentru revizuirea documentelor de politici.
- Cooptarea reprezentanților societății civile și a sectorului privat în comisiile interguvernamentale pentru colaborare economică, comercială, științifică și tehnică, prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 725 din 17.06.2008 cu privire la comisiile interguvernamentale pentru colaborare economică, comercială, științifică și tehnică.
- Crearea și punerea în aplicare (MEC, Serviciul Vamal, sectorul asociativ) a unor instrumente similare cu cele utilizate de către UE („Trade Barriers Regulation –TBR) pentru identificarea și eliminarea obstacolelor și practicilor comerciale neloiale cu care se confruntă exportatorii moldoveni pe terțe piețe.
- Crearea și aplicarea instrumentelor interactive de sprijinire a exportatorilor din R. Moldova (baze de date în sprijinul accesului companiilor moldovenești pe piețele terțe: date statistice, legislație, tarif vamal, furnizarea gratuită de studii, consultații).
- Elaborarea și aprobarea unor reglementări privind procedurile simplificate de vămuire, după exemplul reglementărilor comunitare (procedura declarației incomplete, procedura declarației simplificate și procedura de vămuire la domiciliu).
- Crearea ghișeelor unice în toate birourile vamale pentru procesarea operativă a documentelor necesare în tranzacțiile comerciale externe.
- Lărgirea regimului de scutiri de drepturi vamale la import, prin scutirea la import a mijloacelor de producție și a altor echipamente importate odată cu transferul de activități în Republica Moldova, a produselor obținute de fermierii moldoveni din proprietățile situate într-un stat terț, a semințelor, fertilizanților și produselor pentru tratamentul solului și al recoltelor importate de producătorii agricoli, bunurilor importate în scopul promovării comerțului.
- Perfecționarea sistemului actual de restituire a TVA la export. Eventual, elaborarea și aprobarea unui regulament, care ar prevedea restituirea TVA la export după repatrierea mijloacelor financiare încasate de către companiile moldovenești la finalizarea operațiunilor de export.
- Excluderea sau modificarea art. 199 din Codul vamal „Termenul de verificare a declarației vamale, a documentelor, de control al mărfurilor și mijloacelor de transport”.
- Armonizarea actelor normative ce prevăd rigori față de cerințele de documentație în tranzacțiile comerciale externe (Codul vamal, Hotărârea Guvernului nr. 600 din 14.05.2002 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de declararea valorii în vamă a mărfurilor introduse pe teritoriul Republicii Moldova, Ordinului Serviciului Vamal nr. 276–O din 24.10.2002 cu privire la perfectarea actelor vamale la vămuirea mărfurilor provenite din tranzacțiile economice externe) și introducerea în actele legislative a unor reglementări clare privitoare la setul de acte obligatoriu și la utilizarea voluntară a actelor adiționale.
- Publicarea anuală a Catalogului preparatelor chimice pentru agricultură permise pentru utilizare în Republica Moldova.

Anexe

Anexa 1. Acorduri, tratate, convenții, acte semnate cu România.

1. Protocol adițional din 31.01.2003 la Acordul privind serviciile aeriene între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României semnat la Chișinău, la 28 iunie 1993 //Tratate internaționale 33/267, 2005.
2. Protocol din 27.09.2001 între Departamentul trupelor de grăniceri al Republicii Moldova și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră din Ministerul de Interne al României privind călătoriile reciproce ale cetățenilor //Tratate internaționale 29/286, 2002.
3. Acord din 05.06.2000 între Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului al Republicii Moldova, Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului din România și Ministerul Mediului și Resurselor Naturale din Ucraina privind cooperarea în zona formată din ariile naturale protejate ale Deltei Dunării și Prutului de Jos.
4. Convenție din 24.04.2000 privind colaborarea între Ministerul Industriei și Energeticii din Republica Moldova și Ministerul Industriei și Comerțului din România.
5. Acord din 24.04.2000 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea vamală și asistența administrativă reciprocă pentru prevenirea, investigarea și combaterea infracțiunilor în domeniul vamal //Tratate internaționale 24/405, 2001.
6. Acord din 31.08.99 între Ministerul Agriculturii și Industriei Prelucrătoare al Republicii Moldova și Ministerul Agriculturii și Alimentației din România în domeniul agriculturii și industriei alimentare //Tratate internaționale 24/375, 2001.
7. Acord din 06.07.99 între Guvernul Republicii Moldova, Guvernul României și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în lupta împotriva criminalității //Tratate internaționale 29/426, 2002.
8. Convenție din 16.03.99 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea în domeniul sanitar-veterinar //Tratate internaționale 24/345, 2001.
9. Memorandumul din 22.10.98 al Președinților Republicii Moldova, României și Ucrainei privind colaborarea în domeniul combaterii criminalității //Tratate internaționale 23/359, 1999.
10. Declarația din 22.10.98 de la Chișinău a Președinților Republicii Moldova, României și Ucrainei privind colaborarea trilaterală //Tratate internaționale 23/357, 1999.
11. Protocol de colaborare trilaterală din 04.07.97 între guvernele Republicii Moldova, României și Ucrainei //Tratate internaționale 22/282, 1999.
12. Declarația din 04.07.97 a Președinților Republicii Moldova, României și Ucrainei privind colaborarea trilaterală //Tratate internaționale 22/278, 1999.
13. Convenție din 15.05.97 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind cooperarea în domeniul carantinei și protecției plantelor //Tratate internaționale 20/403, 1999.
14. Tratat din 06.07.96 între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală //Tratate internaționale 20/364, 1999.
15. Acord din 27.12.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind colaborarea și cooperarea în domeniul poștelor și telecomunicațiilor //Tratate internaționale 20/360, 1999.
16. Convenție din 21.02.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României pentru evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale cu privire la impozitele pe venit și pe capital //Monitorul Oficial 16-17, 13.03.1997.
17. Acord din 21.02.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României cu privi-

re la principiile colaborării în domeniul transportului feroviar //Tratate internaționale 20/352, 1999.

18. Acord din 28.10.92 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României în domeniul transporturilor rutiere //Tratate internaționale 20/180, 1999.

19. Acord din 14.08.92 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor //Tratate internaționale 20/172, 1999.

Anexa 2. Acorduri, tratate, convenții, acte semnate cu Federația Rusă.

1. Acord din 28.11.97 între Guvernul Republicii Moldova, Guvernul Federației Ruse, Guvernul Republicii Bulgaria și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la colaborarea în domeniul transportării materialelor nucleare între Federația Rusă și Republica Bulgaria prin teritoriul Republicii Moldova și teritoriul Ucrainei //Tratate internaționale 38/277, 2006.
2. Protocol din 27.06.2003 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind anularea pe etape a excluderilor din comerțul liber //Tratate internaționale 33/326, 2005.
3. Protocol din 22.04.2002 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind livrarea mărfurilor în cadrul cooperării de producție în anul 2002 //Tratate internaționale 33/304, 2005.
4. Protocol din 29.11.2001 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova și Serviciul Federal de Grăniceri al Federației Ruse privind modul de informare reciprocă despre situația pe căile de trafic internațional și la frontiera de stat a Republicii Moldova și la frontiera de stat a Federației Ruse //Tratate internaționale 33/296, 2005.
5. Tratat din 19.11.2001 de prietenie și cooperare între Republica Moldova și Federația Rusă //Tratate internaționale 29/335, 2002.
6. Acord din 29.05.2001 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind principiile perceperii impozitelor indirecte în comerțul reciproc //Tratate internaționale 33/322, 2005.
7. Acord din 30.11.2000 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind călătoriile reciproce fără vize ale cetățenilor Republicii Moldova și cetățenilor Federației Ruse //Tratate internaționale 24/314, 2001.
8. Tratat din 02.09.99 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea economică pentru anii 1999–2008 //Tratate internaționale 24/292, 2001.
9. Acord din 02.09.99 între Ministerul Agriculturii și Industriei Prelucrătoare al Republicii Moldova și Ministerul Agriculturii și Alimentației al Federației Ruse privind colaborarea economică și tehnico–științifică în domeniul complexului agroindustrial //Tratate internaționale 24/289, 2001.
10. Acord din 19.02.99 între Ministerul Sănătății al Republicii Moldova și Ministerul Sănătății al Federației Ruse despre recunoașterea reciprocă a avizelor (certificatelor) igienice //Tratate internaționale 24/285, 2001.
11. Acord din 30.10.98 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind cooperarea de producție //Tratate internaționale 24/282, 2001.
12. Acord din 30.10.98 între Ministerul Economiei și Reformelor al Republicii Moldova și Ministerul Federației Ruse pentru Politica Antimonopol și Susținerea Antreprenoriatu–

- lui cu privire la colaborarea în domeniul politicii concurențiale //Tratate internaționale 23/236, 1999.
13. Acord din 30.10.98 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea în problemele grănicerești //Tratate internaționale 24/331, 2001.
 14. Convenție din 17.04.98 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea în domeniul carantinei plantelor //Tratate internaționale 21/311, 1999.
 15. Acord din 17.03.98 dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor capitale //Tratate internaționale 29/290, 2002.
 16. Acord de colaborare din 18.02.98 între Departamentul Statistică al Republicii Moldova și Comitetul de Stat pentru Statistică al Federației Ruse //Tratate internaționale 21/322, 1999.
 17. Acord din 01.11.97 între Ministerul Economiei și Reformelor al Republicii Moldova și Administrația Regiunii Kostroma a Federației Ruse privind colaborarea comercial-economică //Tratate internaționale 21/308, 1999.
 18. Acord din 13.10.97 între Ministerul Economiei și Reformelor al Republicii Moldova și Administrația Regiunii Murmansk a Federației Ruse privind colaborarea comercial-economică //Tratate internaționale 21/305, 1999.
 19. Protocol din 18.07.97 privind realizarea Acordului General între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul orașului Sankt-Petersburg din Federația Rusă cu privire la colaborarea comercial-economică, tehnico – științifică, social-culturală și juridică //Tratate internaționale 21/299, 1999.
 20. Acord din 04.07.97 între Ministerul Economiei și Reformelor al Republicii Moldova și Administrația Ținutului Krasnodar al Federației Ruse privind colaborarea comercial-economică //Tratate internaționale 21/296, 1999.
 21. Acord din 28.04.97 între Ministerul Economiei și Reformelor al Republicii Moldova și Administrația Regiunii Moscova a Federației Ruse privind colaborarea comercial-economică //Tratate internaționale 21/293, 1999.
 22. Acord din 08.10.96 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea și ajutorul reciproc în domeniul controlului valutar și al exportului //Tratate internaționale 23/233, 1999.
 23. Acord din 08.10.96 între Ministerul Comunicațiilor și Informaticii al Republicii Moldova și Ministerul Comunicațiilor al Federației Ruse privind colaborarea în domeniul telecomunicațiilor și comunicațiilor poștale //Tratate internaționale 21/279, 1999.
 24. Acord din 08.10.96 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea și asistența reciprocă în problemele respectării legislației fiscale //Tratate internaționale 21/274, 1999.
 25. Acord din 08.10.96 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea în domeniul comunicațiilor //Tratate internaționale 21/252, 1999.
 26. Acord din 08.10.96 dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea și schimbul de informații în domeniul combaterii contravențiilor financiare și fiscale //Monitorul Oficial 28-29, 02.04.1998.
 27. Protocol din 12.04.96 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la recunoașterea drepturilor patrimoniale ale Republicii Moldova asupra patrimoniului întreprinderilor, amplasate pe teritoriul Federației Ruse și a drepturilor patrimoniale ale Federației Ruse asupra patrimoniului întreprinderilor, amplasate pe teritoriul Republicii Moldova //Tratate internaționale 21/224, 1999.

28. Acord din 12.04.96 dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea comercial-economică în anii 1996–1997.
29. Acord din 12.04.96 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind modul și condițiile de privatizare a obiectelor patrimoniului Republicii Moldova, amplasate pe teritoriul Federației Ruse, și a obiectelor patrimoniului Federației Ruse, amplasate pe teritoriul Republicii Moldova //Tratate internaționale 21/227, 1999.
30. Acord din 12.04.96 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind evitarea dublei impuneri pe venit și pe proprietate și prevenirea evaziunii fiscale // Monitorul Oficial 31–32, 15.05.1997.
31. Acord din 12.12.95 între Guvernul Republicii Moldova și Administrația Regiunii Tiumen a Federației Ruse cu privire la colaborarea comercial – economică //Tratate internaționale 21/213, 1999.
32. Acord din 05.07.95 între Departamentul Standarde, Metrologie și Supraveghere tehnică al Republicii Moldova (MOLDOVASTANDARD) și Comitetul Federației Ruse pentru Standardizare, Metrologie și Certificare (GOSSTANDARTUL RUSIEI) referitor la schimbul reciproc și difuzarea documentelor normative //Tratate internaționale 21/207, 1999.
33. Acord din 12.01.95 cu privire la înfăptuirea lucrărilor coordonate de certificare între Comitetul Federației Ruse pentru Standardizare, Metrologie și Certificare și Departamentul Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică al Republicii Moldova //Tratate internaționale 21/182, 1999.
34. Acord din 18.02.94 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind cooperarea tehnico-științifică și de producție a întreprinderilor din ramura industriei de apărare //Tratate internaționale 21/107, 1999.
35. Acord din 27.05.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la principiile de colaborare și condițiile relațiilor reciproce în domeniul transporturilor //Tratate internaționale 21/81, 1999.
36. Acord din 27.05.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse privind colaborarea în domeniul standardizării, metrologiei și certificării //Tratate internaționale 21/77, 1999.
37. Tratat din 25.02.93 între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală //Tratate internaționale 21/49, 1999.
38. Protocol din 15.02.93 la Acordul între Guvernul Federației Ruse și Guvernul Republicii Moldova cu privire la comerțul liber, semnat la 9 februarie 1993 //Tratate internaționale 21/47, 1999.
39. Protocol din 09.02.93 despre realizările înțelegerilor, la care s-a ajuns în cadrul convorbirilor dintre Guvernul Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei și Consiliul Miniștrilor – Guvernul Federației Ruse și Banca Centrală a Federației Ruse în domeniul relațiilor financiar – creditare //Tratate internaționale 21/44, 1999.
40. Acord din 09.02.93 între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul Miniștrilor – Guvernul Federației Ruse cu privire la comerțul liber //Tratate internaționale 21/37, 1999.
41. Acord din 09.02.93 între Guvernul Republicii Moldova și Consiliul Miniștrilor – Guvernul Federației Ruse cu privire la instituirea reciprocă de reprezentanțe comerciale //Tratate internaționale 21/35, 1999.
42. Acord din 20.01.93 dintre Guvernul Republicii Moldova și Administrația Districtului Autonom Komi – Permiak al Federației Ruse cu privire la colaborarea comercială, economică și tehnico-științifică //Tratate internaționale 21/29, 1999.

Anexa 3. Acorduri, tratate, convenții, acte semnate cu Ucraina.

1. Memorandum de înțelegere din 07.10.2005 între Guvernul Republicii Moldova, Comisia Europeană și Guvernul Ucrainei cu privire la misiunea Comisiei Europene de asistență la frontieră în Republica Moldova și în Ucraina //Tratate internaționale 38/479, 2006.
2. Acord din 28.11.97 între Guvernul Republicii Moldova, Guvernul Federației Ruse, Guvernul Republicii Bulgaria și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la colaborarea în domeniul transportării materialelor nucleare între Federația Rusă și Republica Bulgaria prin teritoriul Republicii Moldova și teritoriul Ucrainei //Tratate internaționale 38/277, 2006.
3. Acord din 15.04.94 privind aderarea Ucrainei la Uniunea Economică în calitate de membru asociat Tratate internaționale 3/24, 2006.
4. Protocol din 28.07.2005 între Serviciul Vamal al Republicii Moldova și Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la schimbul foilor de însoțire în punctele de trecere la frontiera de stat moldo-ucraineană //Tratate internaționale 34/420, 2006.
5. Protocol din 22.04.2005 între Serviciul Grăniceri al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc de Stat al Ucrainei cu privire la cooperarea organelor operative //Tratate internaționale 34/416, 2006.
6. Protocol din 27.01.2005 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc de Stat al Ucrainei cu privire la activitatea reprezentanților de frontieră //Tratate internaționale 34/411, 2006.
7. Acord din 21.05.2004 între Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Administrația Fiscală de Stat a Ucrainei privind interacțiunea și schimbul reciproc de informații în domeniul controlului asupra fabricării, importului și exportului producției supuse accizelor //Tratate internaționale 34/408, 2006.
8. Protocol din 08.04.2004 cu privire la coordonarea formei și rechizitelor informației, ce se transmite între Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei //Tratate internaționale 34/403, 2006.
9. Acord din 19.02.2004 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind protecția reciprocă a informațiilor secrete //Tratate internaționale 34/396, 2006.
10. Protocol din 12.01.2004 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova, Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc de Stat al Ucrainei, Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la organizarea controlului în comun în punctul de trecere internațional rutier "Larga – Kelimentși" //Tratate internaționale 34/394, 2006.
11. Protocol din 12.01.2004 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova, Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc de Stat al Ucrainei, Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la organizarea controlului în comun în punctul de trecere local rutier "Medveja – Zelionai" //Tratate internaționale 34/392, 2006.
12. Protocol din 12.01.2004 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova, Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc de Stat al Ucrainei, Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la organizarea controlului în comun în punctul de trecere internațional rutier "Giurgiulești – Reni" //Tratate internaționale 34/390, 2006.
13. Protocol din 12.01.2004 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova, Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc

- de Stat al Ucrainei, Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la organizarea controlului în comun în punctul de trecere internațional rutier "Criva – Mamalîga" //Tratate internaționale 34/388, 2006.
14. Protocol din 12.01.2004 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova, Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Administrația Serviciului Grăniceresc de Stat al Ucrainei, Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la organizarea controlului în comun în punctul de trecere internațional rutier "Briceni-Rossoșani" //Tratate internaționale 34/386, 2006.
 15. Acord din 13.11.2003 privind comerțul liber între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei.
 16. Protocol din 15.05.2003 între Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la recunoașterea reciprocă a documentelor de trăsura, comerciale și vamale și asigurărilor vamale //Tratate internaționale 34/370, 2006.
 17. Protocol din 21.02.2003 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova și Comitetul de Stat pentru paza frontierei de stat al Ucrainei privind interacțiunea în interesele pazei frontierei de stat moldo-ucrainene //Tratate internaționale 34/358, 2006.
 18. Regulamentul din 29.01.2003 privind demarcarea frontierei de stat între Republica Moldova și Ucraina //Tratate internaționale 34/344, 2006.
 19. Protocol din 03.11.2001 între Departamentul Trupelor de Grăniceri al Republicii Moldova și Comitetul de Stat pentru paza frontierei de stat al Ucrainei privind interacțiunea la punctele de trecere peste frontiera de stat moldo-ucraineană.
 20. Memorandum din 10.07.2001 între Departamentul Vamal al Republicii Moldova și Serviciul Vamal de Stat al Ucrainei cu privire la procedura de acordare a ajutorului reciproc //Tratate internaționale 29/461, 2002.
 21. Acord din 10.07.2001 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la regimul de utilizare a sectorului de autostradă ucraineană Odesa – Reni, care trece prin teritoriul Republicii Moldova, precum și a sectorului de teren, prin care trece acesta //Tratate internaționale 34/340, 2006.
 22. Acord din 18.05.2001 între Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova și Ministerul Politicii Agrare al Ucrainei cu privire la colaborarea economică și tehnico-științifică
 23. Acord din 18.05.2001 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind călătoriile fără vize ale cetățenilor //Tratate internaționale 29/454, 2002.
 24. Acord din 16.11.2000 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în domeniul protecției proprietății industriale //Tratate internaționale 34/336, 2006.
 25. Tratat din 18.08.99 între Republica Moldova și Ucraina cu privire la frontiera de stat //Tratate internaționale 34/332, 2006.
 26. Acord din 18.08.99 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind modul de reglementare unică a relațiilor economice externe //Tratate internaționale 24/486, 2001.
 27. Acord din 18.08.99 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la ajutorul reciproc și colaborarea în domeniul vamal //Tratate internaționale 24/490, 2001.
 28. Acord de colaborare din 23.10.98 între Serviciul de Stat de Arhivă al Republicii Moldova și Direcția Generală a Arhivelor de pe lângă Cabinetul de Miniștri al Ucrainei //Tratate

- internaționale 23/278, 1999.
29. Acord din 23.10.98 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la colaborarea în domeniul carantinei plantelor //Tratate internaționale 23/291, 1999.
 30. Memorandumul din 22.10.98 al Președinților Republicii Moldova, României și Ucrainei privind colaborarea în domeniul combaterii criminalității //Tratate internaționale 23/359, 1999.
 31. Declarația din 22.10.98 de la Chișinău a Președinților Republicii Moldova, României și Ucrainei privind colaborarea trilaterală //Tratate internaționale 23/357, 1999.
 32. Acord din 04.08.98 între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la colaborarea în domeniul recunoașterii reciproce a rezultatelor activităților de certificare //Tratate internaționale 23/261, 1999.
 33. Acord din 13.02.98 între Ministerul Industriei și Comerțului al Republicii Moldova și Ministerul Politicii Industriale al Ucrainei privind păstrarea specializării întreprinderilor și livrarea reciprocă prin cooperare //Tratate internaționale 22/285, 1999.
 34. Protocol de colaborare trilaterală din 04.07.97 între guvernele Republicii Moldova, României și Ucrainei //Tratate internaționale 22/282, 1999.
 35. Declarație din 11.03.97 cu privire la principiile de bază ale creării Uniunii Vamale între Republica Moldova și Ucraina //Tratate internaționale 22/273, 1999.
 36. Acord din 11.03.97 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la organizarea controlului în comun în punctele de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene //Tratate internaționale 23/281, 1999.
 37. Acord din 11.03.97 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la punctele de trecere a frontierei de stat moldo-ucrainene și simplificarea formalităților de trecere a frontierei de către cetățenii care locuiesc în raioanele de frontieră //Tratate internaționale 22/263, 1999.
 38. Acord din 11.03.97 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei privind colaborarea unităților administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova și regiunilor de frontieră ale Ucrainei //Tratate internaționale 22/260, 1999.
 39. Acord din 05.02.96 între Ministerul Industriei al Republicii Moldova și Ministerul Industriei al Ucrainei cu privire la cooperarea de producție //Tratate internaționale 22/237, 1999.
 40. Protocol din 29.08.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la asigurarea condițiilor preferențiale pentru transportarea producției agricole perisabile în Ucraina și în tranzit prin teritoriul Ucrainei spre alte țări ale C.S.I. //Tratate internaționale 22/228, 1999.
 41. Protocol din 29.08.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la reglementarea creanțelor //Tratate internaționale 22/223, 1999.
 42. Convenție din 29.08.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei pentru evitarea dublei impunerii pe venit și pe proprietate și prevenirea evaziunii fiscale //Monitorul Oficial 81-82/2, 19.12.1996.
 43. Convenție Consulară din 29.08.95 între Republica Moldova și Ucraina //Tratate internaționale 22/197, 1999.
 44. Acord din 29.08.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la comerțul liber //Tratate internaționale 22/230, 1999.
 45. Acord din 29.08.95 între Ministerul Economiei al Republicii Moldova și Ministerul Relațiilor Economice Externe și Comerțului al Ucrainei cu privire la colaborare //Tratate internaționale 22/216, 1999.

46. Acord din 29.08.95 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor Tratatate internaționale 22/190, 1999.
47. Acord din 07.07.95 între Departamentul Standarde, Metrologie și Supraveghere Tehnică al Republicii Moldova și Comitetul de Stat al Ucrainei pentru Standardizare, Metrologie și Certificare privind colaborarea în domeniile standardizării, metrologiei și certificării //Tratatate internaționale 22/156, 1999.
48. Acord din 09.12.94 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei privind colaborarea economică și comercială //Tratatate internaționale 22/144, 1999.
49. Acord din 23.11.94 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la folosirea în comun și protecția apelor de frontieră //Tratatate internaționale 22/136, 1999.
50. Protocolul negocierilor din 03.11.94 între comisiile guvernamentale ale Ucrainei și Republicii Moldova pentru examinarea problemelor din domeniul patrimoniului și frontierelor //Tratatate internaționale 22/134, 1999.
51. Acord din 03.11.94 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la colaborarea în problemele grănicerești //Tratatate internaționale 22/132, 1999.
52. Protocol din 20.03.93 cu privire la principiile colaborării și condițiile interacțiunii în domeniul transportului feroviar între Republica Moldova și Ucraina //Tratatate internaționale 22/71, 1999.
53. Acord din 20.03.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei privind punctele de trecerea frontierei vamale //Tratatate internaționale 22/65, 1999.
54. Acord din 20.03.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei în problemele de frontieră Tratatate internaționale 22/63, 1999.
55. Acord din 20.03.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la principiile de colaborare și condițiile relațiilor reciproce în domeniul transporturilor //Tratatate internaționale 22/34, 1999.
56. Acord din 20.03.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la serviciile aeriene //Tratatate internaționale 22/25, 1999.
57. Acord din 20.03.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la comunicația internațională auto //Tratatate internaționale 22/36, 1999.
58. Acord din 20.03.93 între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la activitatea transportului feroviar //Tratatate internaționale 22/68, 1999.
59. Tratat din 23.10.92 de bună vecinătate, prietenie și colaborare între Republica Moldova și Ucraina //Tratatate internaționale 22/8, 1999.

Bibliografie

1. Avantajele Sistemului Generalizat de Preferințe (SGP) pentru exportatori, DFID; MTTP, Chișinău, 2001.
2. Bomboș S., Dragoș N., Duloiu I., Bălan D., Reglementări și uzanțe internaționale comerciale și civile., Vol. I., Editura „Cutuma”, București, 1992.
3. Bontea O., Drept internațional privat. Note de curs, Chișinău, 2002.
4. Braton W., The New Economic Theory of the Firm; Critical Perspectives From History. Stanford Law Review, 1989, Nr. 41.
5. Ceciui S., Studiu comparativ privind cooperarea vamală și transfrontalieră, UE și R. Moldova., Chișinău, 2002.
6. Certan S., Politici agricole comune ale Comunității Economice Europene, TACIS PCA, Chișinău, 2002.
7. Chivriga V., Studiu comparativ în materie de comerț exterior. Coaliția pentru Dezvoltare Economică Rurală. Chișinău, 2003.
8. Chivriga Viorel. Technical impediments in the external trade with agricultural products. Legislative studies, Coalition for the Rural Economic Development, Chișinău, 2003.
9. Chivriga Viorel, Prohritchi Valeriu. Legislative background and investment climate in the Republic of Moldova. Legislative studies, Coalition for the Rural Economic Development, Chisinau, 2004.
10. Chivriga Viorel, Prohritchi Valeriu. The impact of applying the provisions of the Law no. 834 dated July 26, 2004 on the sector of cereals production. Study edited within the framework of the Coalition for the Rural Economic Development, Chisinau, 2005.
11. Chivriga Viorel. Export guide. Edited at the request of the National Federation of Farmers in Moldova AGROinform and the Ministry of Agriculture and Foodstuff Industry. Chisinau, 2006.
12. Chivriga V., Furdui V., Chivriga A., Evoluții curente în comerțul exterior cu produse agricole. Federația Națională a Fermierilor din Moldova (FNFM). Chișinău, 2008.
13. Commission Economique pour l'Europe, Conditions generales pour les transactions internationales de fruits et legumes frais, 1973.
14. Convention Internationale pour la simplification et l'harmonisation des regimes douaniers/International Convention on the simplification and harmonization of customs procedures/World Customs Organization, Brussels, 1999.
15. Ioan Popa, Tranzacții de comerț exterior. București, Editura Economică, 2002.
16. Dumitru C., Management internațional și relații economice internaționale. Polirom, 2000.
17. Ghid al programului UE privind Sistemul Generalizat de Preferințe (SGP), Vademecum., 2000.
18. Johnson N., Committing to Civil Service Reform: The Performance of Pre-Shipment Inspection under Institutional Regimes, Washington.
19. Macovei I., Drept comercial comparat, Chișinău, 2002.
20. Mincu Georgeta. Evaluarea angajamentelor Republicii Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului/Georgeta Mincu; Expert Grup. – Chișinău, 2008.
21. Munteanu L., Studiu comparativ privind comerțul internațional/TACIS PCA, Chișinău, 2002.
22. Negrus M., Decontarea tranzacțiilor internaționale, Supliment la Tribuna Economică, București, 1993.
23. Radu G., Drept vamal comunitar. Curs de lecții, Universitatea de Stat din Moldova,

- Chișinău, 2001.
24. Radu G., Studiu comparativ privind regulile de origine, UE și R. Moldova, TACIS PCA, Chișinău, 2002.
 25. Railean V., Studeonov C., Reguli de origine: Set of documents, DFID; MTTP, Chișinău, 2002.
 26. Reguli de origine, Moldova în OMC. Ediție specială, Aprilie 2002.
 27. Luscalov N., Studiu comparativ privind standardizarea UE și R. Moldova, TACIS PCA, Chișinău, 2002.
 28. Purcarea Th., Legislație și urgențe, Mesagerul Economic, nr.8 (382)/1998.
 29. Silveira M., Rules of origin in international trade treaties: Coparative study of NAFTA and MERCOSUR and a general viev of the EU, 2002.
 30. Strategia dezvoltării sectorului agroalimentar pentru perioada 2000–2010, MoA, Chișinău, 2000.
 31. Teodor Bordei. Taxă pe valoarea adăugată în agricultură. Studiu legislativ. Coaliția pentru Dezvoltarea Economică Rurală, Chișinău, 2006.
 32. Unguru, M. Teză de doctorat: Evoluția comerțului exterior în perioada de tranziție. INCE, Bucuresti, 1999.
 33. Авдокушин Е.Ф., Международные экономические отношения. Учебное пособие. М.: Маркетинг, 1997.
 34. Аристов Г., Оптовая торговля на Западе., Экономика и жизнь, №32. 1993.
 35. Бахрах Д.Н., Таможенное право как институт административного права. Государство и право. Nr. 3. 1995.
 36. Вступление стран дальнего зарубежья с переходной экономикой во ВТО: опыт полезный для государств-участников СНГ. Отчет TACIS, 2000.
 37. Габричидзе Б.Н., Черниковский А.Г. «Таможенное право». – М. Издательство «Данилов и К». 2004 г.
 38. Габричидзе Б.Н., Суслов Н.А., Таможенные органы РФ: правовой статус и пути его совершенствования. Государство и право. N 3. 1995
 39. Габричидзе Б.Н., Практика применения Таможенного Кодекса Российской Федерации, Книжный мир, 1998.
 40. Грачев Ю.Н., Транспортировка товаров при экспортно-импортных и внутренних коммерческих операциях. М., 1996.
 41. Даниленко Г.М., Применение международного права во внутренней правовой системе России: практика Конституционного суда. Государство и право. Nr. II. 1995.
 42. Кизяковская Т.П., Правовое регулирование международных перевозок грузов автомобильным транспортом. М., 1981.
 43. Козырин А., Правовое регулирование перевозки товаров под таможенными печатями // Хозяйство и право. Nr. II. 1994.
 44. Коньшин И., Комментарий к Положению о таможенном перевозчике // Директор. – Новосибирск, Nr. 3,4. 1994.
 45. Мовчан И. И., Таможенные вопросы в деятельности российских предпринимателей. М., 1995.
 46. Николаев Д.С., Международные торговые перевозки. М., 1994.
 47. Сабельников Л.В., Основные международные конвенции и другие важные документы, регулирующие торговые операции на мировом рынке//Международный бизнес России. 1994.
 48. Холопов К. В., Сфера и правила применения Конвенции о договоре международной

- дорожной перевозки грузов. Международный бизнес России. 1994.
49. Шаршов В., Таможенные режимы . Закон. Nr. II.1993.
 50. Результаты Уругвайского раунда многосторонних торговых переговоров: Тексты официальных документов. К.: "Вимір", Секретариат Межведомственной комиссии по вопросам присоединения Украины к ВТО, 1998.
 51. Торговля сельскохозяйственной продукцией: международные аспекты. Пособие под ред. Пятницкого В.Т. – К.: UEPLAC, УАЗТ, 2001.
 52. <http://www.europa.eu.int>
 53. <http://www.stabilitypact.org>
 54. <http://www.wto.org>
 55. <http://www.wnisefk.com>
 56. <http://www.customs.ro>
 57. <http://www.statistica.md>
 58. <http://www.pca.md>
 59. <http://www.customs.md>
 60. <http://www.vch.ru>
 61. <http://www.imf.org>
 62. <http://www.cdep.ro>
 63. <http://www.rada.kiev.ua>
 64. <http://www.dce.gov.ro/>
 65. <http://www.wcoomd.org>.
 66. <http://www.ec.europa.eu>
 67. <http://www.customs.ru>
 68. <http://www.rusrev.org>
 69. <http://www.tkod.ru>
 70. <http://www.mediatext.ru>
 71. <http://www.businesspravo.ru>
 72. <http://www.referent.ru>

Adresa: MD-2005,
Republica Moldova,
or. Chişinău, str. Iacob
Hîncu, 10/14, IDIS „Viitorul”,
Tel: +373 22-93 00 63
Fax-telefon: +373-21-09-32

